

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

**«Η μεταφορά του χιούμορ στον υποτιτλισμό των sitcoms: Η περίπτωση των
Friends, How I met your mother και Brooklyn Nine-Nine »**

**«Subtitling humour in sitcoms: The case of Friends, How I met your mother and
Brooklyn Nine-Nine»**

Καρδαρά Ελένη- Μαρία

Ξ2020306

Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία.

Τριμελής Επιτροπή:

Κελάνδριας Παναγιώτης

Σωσώνη Βιλελμίνη

Παριανού Αναστασία

Κέρκυρα, Φεβρουάριος 2022

All the fun's in how you say a thing.

-R. Frost

*Analyzing humour is like dissecting a frog. Few people are interested and the frog
dies of it.*

-E.B. White

Abstract

This paper covers the subject of the (un)translatability of humour in audiovisual translation and specifically in subtitling. Humour is part of everyone's life. However, because of its language and cultural-specific nature, it does not always travel easily. When the difficulties of translating humour meet the technical difficulties of subtitling, the translator's task becomes quite difficult. In this paper we will focus on a specific type of jokes, puns. In order to see if humor actually resists translation, we will analyze a series of puns found in How I met your mother, Friends and Brooklyn 9-9. Through this analysis we will see if and how the puns were transferred to the Greek subtitles and evaluate whether the humour was preserved in the translation.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή.....	6
1. Οπτικοακουστική Μετάφραση	8
1.1 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή	8
1.2 Ορίζοντας την οπτικοακουστική μετάφραση	9
1.3 Οπτικοακουστικά κείμενα	10
1.4 Υποτιτλισμός	13
1.4.1 Ορίζοντας τον υποτιτλισμό	13
1.4.2 Είδη υποτίτλων	14
1.4.3 Μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα υποτιτλισμού	16
1.4.4 Διαγλωσσικός υποτιτλισμός και περιορισμοί.....	17
1.4.5 Μεταφραστικές στρατηγικές στον υποτιτλισμό	22
2 Μεταβαίνοντας από τον υποτιτλισμό...στο χιούμορ	24
3 Χιούμορ	25
3.4 Ορίζοντας το χιούμορ.....	25
3.5 Βασικές θεωρίες του Χιούμορ.....	27
3.6 Είδη Χιούμορ	30
3.7 Λεκτικό χιούμορ.....	31
3.8 Πολιτισμικές πτυχές του χιούμορ.....	33
3.9 Η μετάφραση του χιούμορ στην οπτικοακουστική μετάφραση	35
3.10 Μεταφραστικές «λύσεις» στην μετάφραση του χιούμορ	37
3.11 Λογοπαίγνιο.....	40
3.11.4 Κατηγοριοποίηση λογοπαιγνίων	42
3.11.5 Η (μη) μεταφρασιμότητα των λογοπαιγνίων.....	43
3.11.6 Λογοπαίγνια και μεταφραστικές στρατηγικές.....	46
4 Μελέτη Περίπτωσης.....	48
4.4 Κωμωδίες καταστάσεων.....	48
4.5 Friends, How I met your mother και Brooklyn Nine-Nine	48
4.6 Σκοπός της έρευνας και μεθοδολογία	50
4.7 Ποιοτική ανάλυση	53
4.8 Ποσοτική Ανάλυση	58
4.10 Συμπεράσματα	63
Επίλογος	66

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία	68
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1- Πίνακας δεδομένων.....	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2- Brooklyn Nine-Nine	76
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3- Friends.....	98
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4-How I met your mother	126

Εισαγωγή

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος «*Επιστήμη της Μετάφρασης*» του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Σκοπός είναι να παρατηρηθεί μέσα από παραδείγματα λογοπαιγνίων, πώς το χιούμορ από τις σειρές *Friends*, *Brooklyn Nine- Nine* και *How I met your mother* αποδόθηκε στους ελληνικούς υπότιτλους. Η εργασία χωρίζεται στο θεωρητικό μέρος που βασίζεται σε δύο άξονες: οπτικοακουστική μετάφραση-χιούμορ και στην μελέτη περίπτωσης όπου θα εξηγηθούν διάφορα λογοπαίγνια προκειμένου να γίνει κατανοητό πως συμπεριφέρονται κατά την μετάφραση.

Με την εξέλιξη της τεχνολογίας και την αλματώδη αύξηση των οπτικοακουστικών προϊόντων που πλέον αποτελούν μέρος της καθημερινότητας μας, η οπτικοακουστική μετάφραση έχει γνωρίσει στην εποχή μας τεράστια άνθιση και άνοδο. Ιδιαίτερα ο υποτιτλισμός, αποτελεί μία γνωστή μέθοδο μετάφρασης που προσελκύει ολοένα και περισσότερο κοινό. Παρά τη δημοτικότητα του όμως, μπορεί να θέσει μία σειρά περιορισμών και δυσκολιών στον μεταφραστή. Πέρα από τους τεχνικούς περιορισμούς του υποτιτλισμού, συχνά ο υποτιτλιστής έρχεται αντιμέτωπος με γλωσσικούς περιορισμούς, όπως στην περίπτωση του χιούμορ. Για την προσέγγιση αυτού του φαινομένου, θα εξεταστούν τόσο τα βασικά χαρακτηριστικά της οπτικοακουστικής μετάφρασης, με έμφαση τον υποτιτλισμό, καθώς και θα αναλυθεί το χιούμορ ως φαινόμενο και η δυσκολία στην μετάφρασή του για να κατανοηθεί επαρκώς πώς και γιατί ο συνδυασμός τους αποτελεί πρόκληση στον μεταφραστή. Μία ιστορική αναδρομή της οπτικοακουστικής μετάφρασης και η ανάλυση του ορισμού της, η επεξήγηση του τι είναι τα οπτικοακουστικά κείμενα, ο υποτιτλισμός ως μορφή οπτικοακουστικής μετάφρασης, τα είδη του καθώς και τα μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα του θα αναλυθούν διεξοδικά στα κεφάλαια της εργασίας. Στο δεύτερο μέρος θα καλυφθεί η πολύπλοκη έννοια του χιούμορ και οι υποκατηγορίες του με έμφαση στο λεκτικό χιούμορ, οι θεωρίες που προσπαθούν να απαντήσουν στο «γιατί γελάμε» καθώς και πως η εξάρτηση του από γλωσσικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά εμποδίζουν την μετάφραση του, με ορισμένους να πιστεύουν πως είναι ακόμα και αμετάφραστο. Έμφαση θα δοθεί σε μία μορφή λεκτικού χιούμορ, τα λογοπαίγνια, πάνω στα οποία στηρίζεται και η μελέτη περίπτωσης. Θα τονιστούν

διάφορα χαρακτηριστικά τους και θα συζητηθούν διάφορες μεταφραστικές στρατηγικές που έχουν προταθεί για την επιτυχή απόδοσή τους.

Στην μελέτη περίπτωσης, θα αναλυθούν παραδείγματα λογοπαιγνίων που βρέθηκαν στις σειρές αμερικάνικης παραγωγής Friends, Brooklyn Nine-Nine και How I met your mother. Στόχος της έρευνας είναι να αναλυθεί πώς τα λογοπαίγνια αποδόθηκαν κατά την μετάφραση, οι δυσκολίες που μπορεί να προκάλεσαν και τελικά να συζητηθεί αν το χιούμορ χάθηκε ή όχι κατά την μετάφραση.

1. Οπτικοακουστική Μετάφραση

1.1 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή

Η Οπτικοακουστική Μετάφραση είναι μία πρακτική που έχει τις ρίζες της στις απαρχές του κινηματογράφου. Οι πρώτοι υπότιτλοι είχαν την μορφή μεσοτίτλων (intertitles) στο βωβό κινηματογράφο, οι οποίοι βοηθούσαν στην κατανόηση της ταινίας και παρείχαν στο κοινό μία ολοκληρωμένη κινηματογραφική εμπειρία. Λόγω της επικοινωνιακής τους αξίας, την αισθητική τους αλλά και τον τρόπο χρήσης τους, οι μεσοτίτλοι θεωρήθηκαν οι πρόδρομοι των υποτίτλων. (Díaz Cintas,2008:2)

Από το 1928 και έπειτα, ο βωβός κινηματογράφος άρχισε σταδιακά να εκλείπει συγχρόνως με την ανάδειξη των πρώτων ομιλούσων ταινιών γνωστές και ως ‘‘talkies’’. (Georgakopoulou,2012:79) Η μετάβαση αυτή, δεν ήταν εύκολη υπόθεση καθώς έφερε πολλές αντιδράσεις και ανησυχίες, ειδικότερα από μέρος των εταιριών που είχαν αναλάβει την παραγωγή και διανομή των ταινιών. Η ψευδαίσθηση του ότι ο κινηματογράφος θα αποτελέσει μία μορφή οικουμενικής Εσπεράντο, που δε θα γνώριζε τα γλωσσικά εμπόδια, άρχισε να χάνεται. (Díaz Cintas,2008:1) Έτσι, οι προβληματισμοί για τον αντίκτυπο που θα έχουν οι ομιλούσες ταινίες στη διεθνή θεαματικότητα λόγω των γλωσσικών εμποδίων άρχισαν να έρχονται στην επιφάνεια. Παρά τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες αυτές, οι «talkies» έτυχαν μεγάλης αναγνώρισης από το κοινό με αποτέλεσμα να αναζητηθούν τρόποι και τεχνικές ώστε να περάσουν τα σύνορα. (Díaz Cintas,2008:2) Ο υποτιτλισμός, η μεταγλώττιση και οι πολύγλωσσες παραγωγές ήταν κάποιες από τις τεχνικές αυτές αλλά δεν κρίθηκαν επαρκείς, καθώς οι μεν θεωρήθηκαν ότι αποσπούσαν τη προσοχή του θεατή και οι δε είχαν μεγάλο κόστος για να πραγματοποιηθούν. (Σωσώνη,2014:171)

Κατά τη δεκαετία του '90, με την μεγάλη εισροή και παραγωγή των DVD, οι πρακτικές αυτές άρχισαν να αλλάζουν. Η μεγαλύτερη προσοχή στράφηκε στον υποτιτλισμό καθώς αποτελούσε τον πιο φθηνό τρόπο οπτικοακουστικής μετάφρασης. Παρ' όλα αυτά, η κάθε χώρα επέλεξε τον δικό της τρόπο μετάφρασης, με αποτέλεσμα να υπάρχουν χώρες οι οποίες προτιμούν κατά βάση τον υποτιτλισμό όπως η Ελλάδα και άλλες που προτιμούν την μεταγλώττιση όπως η Ιταλία και η Ισπανία. (Georgakopoulou,2012:79) Οι λόγοι της προτίμησης αυτής δεν είναι τυχαίοι αλλά

αφορούν άμεσα οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες όπως για παράδειγμα η μόρφωση, η κοινωνική θέση και η ηλικία των θεατών.

Τον βωβό κινηματογράφο και την καθοριστικής σημασίας δεκαετία του '90 διαδέχθηκε σταδιακά η σημερινή ψηφιακή εποχή, στην οποία τα οπτικοακουστικά προϊόντα έχουν γίνει μέρος της καθημερινότητας όλων. Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της συνεχούς ανταλλαγής πολιτισμικής συνομιλίας μεταξύ των κοινωνιών, η ζήτηση και η κατανάλωση των οπτικοακουστικών προϊόντων είναι μεγαλύτερη από ποτέ. Ταυτόχρονα, η συνεχής εξέλιξη της τεχνολογίας με την δημιουργία πλατφορμών όπως είναι το Netflix ή το Youtube έχει αυξήσει δραματικά την προσβασιμότητα σε οπτικοακουστικά προϊόντα με πολύ μικρό οικονομικό κόστος. Η αύξηση των προϊόντων αυτών έχουν αυξήσει και τις ανάγκες για μετάφραση, καθιστώντας την οπτικοακουστική μετάφραση, που άλλοτε αντιμετωπιζόταν με σκεπτικισμό, σε μία από τις πιο διαδεδομένες και προσβάσιμες μορφές μετάφρασης σήμερα.

1.2 Ορίζοντας την οπτικοακουστική μετάφραση

Η Οπτικοακουστική Μετάφραση(ή Μετάφραση Πολυμέσων) ορίζεται ως η μετάφραση κειμένου που μεταδίδεται παράλληλα μέσω δύο ταυτόχρονων και συμπληρωματικών καναλιών (ακουστικό και οπτικό) και συνδυάζει πολλούς σημειωτικούς κώδικες (Martinez Sierra στο: Σωσώνη, 2014:167). Τον ορισμό αυτό, όπου τονίζεται η πολυτροπικότητα των οπτικοακουστικών κειμένων καθώς και η δυνατότητα τους να επιτυγχάνουν την επικοινωνία μέσα από μία σειρά από γλωσσικούς ή μη κώδικες, συμπληρώνει η Chiaro(2009:141) η οποία αναφέρεται και στο μέσο που χρησιμοποιεί αυτό το είδος μετάφρασης. Επομένως, η οπτικοακουστική μετάφραση ορίζεται και ως «η διαγλωσσική μεταφορά της προφορικής γλώσσας όταν αυτή μεταδίδεται και είναι προσβάσιμη τόσο οπτικά όσο και ακουστικά, συνήθως, αλλά όχι απαραίτητα, μέσω κάποιας ηλεκτρονικής συσκευής».

Η οπτικοακουστική μετάφραση είναι ένας ‘‘όρος ομπρέλα’’ (Diaz Cintas,2010:344) και περιλαμβάνει την μετάφραση όλων των προγραμμάτων, στα οποία η λεκτική

διάσταση καλύπτει μόνο ένα μέρος της επικοινωνίας, λόγω της χρήσης διαφορετικών καναλιών που χρησιμοποιούνται. Αν και ο όρος αυτός αποτελεί την επικρατέστερη απόδοση στα ελληνικά, στην αγγλική γλώσσα συναντώνται πολλοί διαφορετικοί όροι όπως «media translation», «multimedia translation», «multimodal translation», «screen translation», «film translation». (Chiaro,2009:141) Η ποικιλία αυτή στην ορολογία αντανakλά τις συνεχείς αλλαγές στην πορεία της (Gambier,2012:46). Ο όρος για παράδειγμα «film translation» που χρησιμοποιούνταν ευρέως τη δεκαετία 1950-60, δε μπορούσε να καλύψει όλο το φάσμα οπτικοακουστικού υλικού που μεταφραζόταν αργότερα (τηλεόραση, ντοκιμαντέρ κλπ.), με αποτέλεσμα να πρέπει να βρεθεί κάποια άλλη ορολογία. (Gambier,2012:46).

Τα τελευταία χρόνια, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τη ραγδαία αύξηση των προς κατανάλωση οπτικοακουστικών προϊόντων, οι κατηγορίες που καλύπτει η οπτικοακουστική μετάφραση έχουν αυξηθεί σημαντικά. Μορφές της μπορούν να θεωρηθούν η τοπική προσαρμογή (localization), ο υποτιτλισμός, η μεταγλώττιση, το voice-over, το revoicing αλλά και ο υποτιτλισμός για κωφούς και βαρήκοους και η ακουστική περιγραφή σε ανθρώπους που έχουν προβλήματα όρασης.

1.3 Οπτικοακουστικά κείμενα

Αφού εξηγήθηκε ο ορισμός και κάποια βασικά χαρακτηριστικά της οπτικοακουστικής μετάφρασης, κρίνεται απαραίτητο να διασαφηνιστεί το αντικείμενο της. Τι είναι, δηλαδή, ακριβώς αυτό που μεταφράζεται και από ποια χαρακτηριστικά διέπεται.

Μία γενική παραδοχή στις μεταφραστικές σπουδές είναι πως αντικείμενο της μετάφρασης δεν αποτελούν οι μεμονωμένες λέξεις και γλώσσες αλλά τα κείμενα καθώς «η μετάφραση ως λόγος δεν ανάγεται στο επίπεδο μιας μεμονωμένης γλώσσας, αλλά σε επίπεδο κειμένων». (Κεντρωτής, 1996:133-134). Αυτό σημαίνει πως για να μεταδοθεί το νόημα από τη γλώσσα-πηγή στη γλώσσα-στόχος, θα πρέπει να βρεθεί ισοδυναμία σε επίπεδο κειμένου καθώς δεν αρκεί η στείρα αντιστοιχία των λέξεων από τη μία γλώσσα στην άλλη. Αυτό συμβαίνει γιατί δεν μπορεί να υπάρξει απόλυτη αντιστοιχία μεταξύ των λέξεων της γλώσσας-πηγή και της γλώσσας-στόχου

εφ' όσον κάθε γλώσσα είναι μοναδική και διαθέτει τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Τα κείμενα, με μία λιγότερη στενή έννοιά τους, μπορούν να αποτελούνται πέρα από λέξεις και από άλλα εξωγλωσσικά στοιχεία τα οποία αλληλεπιδρούν μεταξύ τους ώστε να δημιουργήσουν μία ολοκληρωμένη νοηματικά ενότητα. Σύμφωνα με τον Κεντρωτή, τα κείμενα μπορεί να είναι γλωσσικά, εξωγλωσσικά (κόμιξ), μικτά (όπου συνδιάζεται το εξωγλωσσικό και γλωσσικό στοιχείο), (Κεντρωτής, 1996:136), κάνοντας κατανοητό πως ένα κείμενο μπορεί εκτός από λέξεις να αποτελείται και από εξωγλωσσικά στοιχεία όπως είναι οι εικόνες. Με αυτή τη διάκριση φαίνεται να συμφωνεί ο Zabalbeascoa (2008: 22-23) στο «*The Didactics of Audiovisual translation*», ο οποίος θέτει το ζήτημα του 'τι είναι κείμενο' και ποια τα χαρακτηριστικά του. Σύμφωνα με τον ίδιο, υπό κάποιες προϋποθέσεις, ακόμα και ένας πίνακας ή ένα γλυπτό μπορεί να θεωρηθούν από κάποιους κείμενα από την άποψη ότι και αυτά 'έχουν κάτι να πουν'. (Zabalbeascoa 2008: 22).

Έπειτα από τα παραπάνω, γίνεται κατανοητό πως το αντικείμενο της οπτικοακουστικής μετάφρασης είναι κείμενα και συγκεκριμένα τα οπτικοακουστικά κείμενα. Ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά που διαχωρίζουν τα οπτικοακουστικά με άλλα συμβατικά, είναι το μέσο που χρησιμοποιείται, δηλαδή μία οθόνη, και συνήθως πρόκειται για ένα ηχογραφημένο υλικό. (Sokoli,2009:38). Μοναδικό τους χαρακτηριστικό αποτελεί πως για τη σύλληψη τους χρησιμοποιούν δύο διαφορετικά κανάλια (οπτικό-ακουστικό). Η εικόνα και ο ήχος αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλεξαρτώνται προκειμένου να δημιουργήσουν ένα 'όλον', ένα κείμενο (Chiaro, 2009:155). Πέρα, όμως, από τα κανάλια που χρησιμοποιούνται, τα οπτικοακουστικά κείμενα χαρακτηρίζονται ως πολυσυμειωτικά (Gottlieb,1994:106)καθώς περιλαμβάνουν μία σειρά από σημειωτικούς κώδικες, οι οποίοι συνυπάρχουν και λειτουργούν συνδυαστικά για την μετάδοση κάποιου συγκεκριμένου μηνύματος. Έναν διαχωρισμό σχετικά με τα στοιχεία-σημεία που απαρτίζουν ένα οπτικοακουστικό κείμενο κάνει και ο Delabastita (1989: 198-199):

- Οπτικά λεκτικά σημεία (υπότιτλοι)
- Οπτικά μη λεκτικά σημεία (εικόνα)
- Ακουστικά λεκτικά σημεία (διάλογος)
- Μη λεκτικά ακουστικά σημεία (ήχοι, background noise)

Ο συνδυασμός αυτός των οπτικών και ακουστικών σημείων δημιουργούν ένα κείμενο, το οποίο ανταποκρίνεται σε όλους τους παράγοντες κειμενικότητας όπως έχουν εισαχθεί από τους Beaugrande και Dressler: συνοχή, πληροφορητικότητα, συνεκτικότητα, προθετικότητα, διακειμενικότητα, καταστασιακότητα, αποδεκτότητα.(Sokoli,2009:47).

1.4 Υποτιτλισμός

1.4.1 Ορίζοντας τον υποτιτλισμό

Ο υποτιτλισμός αποτελεί μία από τις πιο διαδεδομένες μορφές οπτικοακουστικής μετάφρασης. Μπορεί να οριστεί ως μία μεταφραστική τεχνική που συνίσταται στην παρουσίαση ενός κειμένου, συνήθως στο κάτω μέρος της οθόνης, το οποίο προσπαθεί να αφηγηθεί τον αρχικό διάλογο των ομιλητών, καθώς και τα στοιχεία που εμφανίζονται στην εικόνα (π.χ. γράμματα, , γκράφιτι, επιγραφές, πλακάτ κ.α) καθώς και τις πληροφορίες που περιέχονται μέσω του ήχου(π.χ. τραγούδια) (Diaz Cintas, Ramael, 2014:8). Ήδη από τον ορισμό γίνεται κατανοητό πως ο υποτιτλισμός διαφέρει σε πολύ μεγάλο βαθμό από την κλασική, συμβατική μετάφραση καθώς ασχολείται με οπτικοακουστικά κείμενα, τα οποία δεν παρέχουν πληροφορίες αποκλειστικά μέσω των λέξεων αλλά και μέσω της εικόνας και του ήχου. Η Chiaro (2009:148) προσθέτει στον ορισμό αυτό και την ανάγκη ύπαρξης συγχρονισμού μεταξύ όσων εμφανίζονται στην οθόνη με τους αντίστοιχους υπότιτλους, κάνοντας έναν πρόλογο για τους χωροχρονικούς περιορισμούς και τις τεχνικές δυσκολίες που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά τη διαδικασία του υποτιτλισμού. Επομένως σύμφωνα με την Chiaro(2009:148) ο (διαγλωσσικός) υποτιτλισμός είναι: «η απόδοση σε διαφορετική γλώσσα των λεκτικών μηνυμάτων στα κινηματογραφικά μέσα, με τη μορφή μιας ή περισσότερων γραμμών γραπτού κειμένου που παρουσιάζονται στην οθόνη σε συγχρονισμό με το αρχικό γραπτό μήνυμα».

1.4.2 Είδη υποτίτλων

Οι υπότιτλοι μπορεί να έχουν διαφορετικές μορφές και να υπόκεινται σε διαφορετικές νόρμες και κανόνες ανάλογα με τις υπάρχουσες ανάγκες. Οι Diaz Cintas & Ramael (2014:13) κατηγοριοποιούν τους υπότιτλους με βάση πέντε κριτήρια: γλωσσικά και τεχνικά, διαθέσιμος χρόνος προετοιμασίας και μορφή διανομής (π.χ. τηλεόραση, κινηματογράφος). Η παρούσα εργασία, ωστόσο, επικεντρώνεται στα γλωσσικά κριτήρια και αυτά θα αναλυθούν διεξοδικά. Από μία γλωσσική σκοπιά, λοιπόν, οι υπότιτλοι διακρίνονται σε ενδογλωσσικούς, διαγλωσσικούς και διγλωσσικούς. (Díaz Cintas, 2012:279)

Ενδογλωσσικοί υπότιτλοι: Ο ενδογλωσσικός υποτιτλισμός αφορά την μετάβαση από τον προφορικό λόγο σε μία ταινία ή τηλεοπτικό πρόγραμμα σε γραπτό λόγο με την μορφή υποτίτλων, (Gambier, 2012: 49) πάντοτε στην ίδια γλώσσα. Αυτό σημαίνει ότι η γλώσσα των υποτίτλων είναι ίδια με τη γλώσσα του εκάστοτε βίντεο. Η πιο διαδεδομένη μορφή ενδογλωσσικών υποτίτλων είναι οι υπότιτλοι για κωφούς και βαρύκοους (SDH). Τα τελευταία χρόνια, η μορφή αυτή υποτιτλισμού έχει ανέλθει και έχει αποτελέσει αντικείμενο ενδιαφέροντος όλο και περισσότερων. Η άνοδος αυτή αφορά την ευαισθητοποίηση προς τη θεματική της προσβασιμότητας αλλά και την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προβλέπει τη δημιουργία ενδογλωσσικών υποτίτλων σε πολύ μεγάλο μέρος οπτικοακουστικού υλικού των ευρωπαϊκών χωρών. (Perez et al., 2018:317)

Η δημιουργία των υποτίτλων αυτών, δίνει στα άτομα με προβλήματα ακοής τη δυνατότητα πρόσβασης σε οπτικοακουστικό υλικό ώστε να μπορούν να παρακολουθούν ταινίες, τηλεοπτικά προγράμματα κλπ. χωρίς προβλήματα κατανόησης. Ωστόσο, (οι υπότιτλοι) πρέπει να συμμορφώνονται με μία σειρά νορμών και κανόνων, που είναι ακόμα υπό εξέταση. Όπως και σε κάθε μορφή υποτιτλισμού, οι χωροχρονικοί περιορισμοί και η πολύ συγκεκριμένη χρήση των χαρακτήρων ανά δευτερόλεπτο δυσκολεύουν τον μεταφραστή, που έρχεται σε διλλήματα σχετικά με το τι πρέπει να παραλείψει και τι όχι. Τη διαδικασία αυτή δυσχαιρένει ακόμα περισσότερο το γεγονός ότι το κοινό στο οποίο στοχεύουν οι υπότιτλοι μπορεί και «διαβάζει τα χείλη» των ηθοποιών ή των προσώπων που εμφανίζονται στο οπτικοακουστικό προϊόν με αποτέλεσμα η κατάχρηση των παραλείψεων να οδηγεί σε

δυσπιστία προς τους υποτίτλους. Η περιγραφή ήχων ή συναισθημάτων, τα χρώματα που ταυτίζονται με έναν συγκεκριμένο ομιλητή και η χρήση emoticons αποτελούν κάποιους από τους τρόπους διαμόρφωσης των ενδογλωσσικών υποτίτλων.

Διγλωσσικοί υπότιτλοι: Ο διγλωσσικός υποτιτλισμός αφορά μία μορφή υποτιτλισμού κατά την οποία, εμφανίζονται στην οθόνη υπότιτλοι σε δύο διαφορετικές γλώσσες ταυτόχρονα. Αυτού του είδους οι υπότιτλοι παράγονται κυρίως σε περιοχές όπου ομιλούνται πάνω από μία γλώσσες όπως για παράδειγμα στο Βέλγιο. Χρησιμοποιούνται ευρέως σε διεθνή φεστιβάλ κινηματογράφου προκειμένου να προσελκύσουν ένα πιο ευρύ κοινό. (Díaz Cintas, 2012: 279) Ο διγλωσσικός υποτιτλισμός μπορεί επίσης να φανεί χρήσιμος στην εκμάθηση ξένων γλωσσών καθώς ο θεατής έχει τη δυνατότητα να παρατηρήσει και να συγκρίνει τις αντιπαρατιθέμενες γλώσσες και να κατανοήσει ή να παρατηρήσει κάποιες από τις βασικές τους διαφορές.

Διαγλωσσικοί υπότιτλοι: Ο διαγλωσσικός υποτιτλισμός, στον οποίο βασίζεται και η παρούσα εργασία, αφορά την μετάφραση των διαλόγων του πρωτότυπου προϊόντος σε γραπτό κείμενο σε μία άλλη γλώσσα. Ο συνδυασμός αυτός της μεταφοράς από τον προφορικό λόγο στον γραπτό και από τη μία γλώσσα σε μία άλλη, οδήγησε τον Gottlieb (1994: 104) να χαρακτηρίσει τον διαγλωσσικό υποτιτλισμό ως «διαγώνια μετάφραση».

Οι διαγλωσσικός υποτιτλισμός αποτελεί ένα είδος μετάφρασης καθώς αφορά τη γλωσσική μεταφορά των διαλόγων από μία γλώσσα-πηγή σε μία γλώσσα-στόχος και έχει ως σκοπό την κατανόηση του πρωτότυπου κειμένου από θεατές που δεν ομιλούν τη γλώσσα των διαλόγων. Οι χωροχρονικοί όμως περιορισμοί, τα συμπληρωματικά οπτικά και ακουστικά στοιχεία, η εναλλαγή από προφορικό σε γραπτό λόγο και οι αναγκαστικές παραλείψεις διαφοροποιούν τον υποτιτλισμό από άλλα είδη μετάφρασης (Zoé de Linde, Neil Kay, 1999: 3). Κατά τη γλωσσική μεταφορά, μάλιστα, δε γίνονται απλώς παραλείψεις κάποιων πληροφοριών του διαλόγου. Αντίθετα, πολλές φορές χρειάζεται οι υποτιτλιστές να αναδιαμορφώσουν τις πληροφορίες για να συμμορφώνονται στους κανόνες της οπτικοακουστικής μετάφρασης ((Zoé de Linde, Neil Kay, 1999: 3). Οι ιδιαιτερότητες αυτές του υποτιτλισμού τον διαχωρίζουν με τις συμβατικές μεταφράσεις, σε σημείο που έγειραν ερωτήματα σχετικά με το αν ο

διαγλωσσικός υποτιτλισμός αποτελεί πράγματι μετάφραση ή απλά ένα είδος προσαρμογής. (Diaz Cintas& Ramael 2014:10).

1.4.3 Μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα υποτιτλισμού

Τα τελευταία χρόνια, ο υποτιτλισμός αποτελεί μία από τις πιο διαδεδομένες μορφές της οπτικοακουστικής μετάφρασης. Ακόμα και χώρες, οι οποίες κατά βάση μεταγλωττίζουν, φαίνεται πως σταδιακά αυξάνουν την παραγωγή υποτίτλων. Για παράδειγμα η Ιταλία, όπου η συντριπτική πλειοψηφία των τηλεοπτικών προγραμμάτων είναι μεταγλωττισμένα, κάτι που φαίνεται να βρίσκει σύμφωνο το κοινό, έχει αρχίσει να στρέφεται στον υποτιτλισμό (Antonini, 2005:211). Οι παράγοντες που συμβάλλουν στη στροφή αυτή και έχουν θέσει στην κορυφή αυτή την μορφή μετάφρασης είναι κατά βάση οικονομικοί. Το χαμηλό κόστος του υποτιτλισμού μπορεί εύκολα να εξηγήσει την παντοδυναμία του, ιδιαίτερα σε χώρες με μικρό πληθυσμό καθώς και την επικράτηση και την υπεροχή του συγκριτικά με άλλα είδη μετάφρασης που απαιτούν περισσότερο χρόνο και μεγαλύτερο εργατικό δυναμικό.

Πέρα από τους οικονομικούς παράγοντες, ο υποτιτλισμός αποτελεί μοναδική μορφή μετάφρασης καθώς βαίνει παράλληλα με το πρωτότυπο κείμενο, δίνοντας τη δυνατότητα στους δέκτες να συγκρίνουν και να κρίνουν την μετάφραση. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα μειονεκτήματα του υποτιτλισμού καθώς το κοινό τείνει να μην είναι ποτέ ευχαριστημένο από την μετάφραση. Το μειονέκτημα όμως αυτό μπορεί να γίνει και το μεγαλύτερο προτέρημα καθώς η συνύπαρξη του πρωτοτύπου και της μετάφρασης μπορεί να βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό την εκμάθηση ή την εξάσκηση των γλωσσών. (Diaz Cintas,1999:34) Ο δέκτης έχει τη δυνατότητα να ακούει το πρωτότυπο, να το αναλύει και μέσω της μετάφρασης να εμπλουτίζει το λεξιλόγιο του ή να μαθαίνει διάφορα γραμματικά φαινόμενα. Μάλιστα όλο αυτό επιτυγχάνεται μέσα από ένα προϊόν το οποίο διατηρεί την αυθεντικότητα της εικόνας και των διαλόγων του με αποτέλεσμα ο καθένας να μπορεί να έχει πρόσβαση στους αρχικούς διαλόγους.

Παρά τα προτερήματα που εμφανίζει ο υποτιτλισμός, η χρήση του μπορεί να δημιουργήσει συγχύσεις και δυσκολίες στο κοινό του. Καταρχάς, ο θεατής όταν έρχεται σε επαφή με ένα οπτικοακουστικό προϊόν, πρέπει να αποκωδικοποιήσει μια σειρά οπτικών και ακουστικών στοιχείων. Ο υποτιτλισμός προσθέτει ακόμα περισσότερες πληροφορίες στην οθόνη, υποχρεώνοντας τον δέκτη να καταβάλλει διπλή προσπάθεια για να αποκωδικοποιήσει ένα μήνυμα. Το γεγονός αυτό μπορεί να λειτουργήσει πολύ αρνητικά τόσο στην κατανόηση ενός προϊόντος όσο και στη διασκέδαση του θεατή (Díaz Cintas,2008:2). Το πρόβλημα των πολλαπλών πληροφοριών με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπος ο θεατής, διογκώνουν οι διάφορες νόρμες, κανόνες και χωροχρονικοί περιορισμοί κατά τον υποτιτλισμό. Εξαιτίας αυτών, η απώλεια πληροφοριών είναι σχεδόν δεδομένη με τους δέκτες είτε να παρατηρούν τις ελλείψεις είτε να βλέπουν τους υποτίτλους να εμφανίζονται και να χάνονται μέσα σε ένα πολύ μικρό χρονικό διάστημα χωρίς να τους έχουν προλάβει ή κατανοήσει.

1.4.4 Διαγλωσσικός υποτιτλισμός και περιορισμοί

Όπως ειπώθηκε στις προηγούμενες ενότητες, ο υποτιτλισμός είναι η μοναδική μορφή μετάφρασης στην οποία το κοινό έχει πρόσβαση και στο πρωτότυπο και στην μετάφραση. Το γεγονός αυτό αφήνει περιθώρια για σύγκριση σε όσους γνωρίζουν έστω και λίγο τη γλώσσα του πρωτότυπου κειμένου, (Gottlieb,1994:102) με αποτέλεσμα μεγάλο μέρος του κοινού να επικρίνει ή και απορρίπτει τους υποτίτλους, θεωρώντας πως ο μεταφραστής είτε “ξέχασε” είτε υποτίτλισε εσφαλμένα κάποια στοιχεία. Η επικριτική στάση αυτή οδήγησε στον χαρακτηρισμό του υποτιτλισμού ως “ευάλωτη μετάφραση”. (Díaz Cintas,1999:34)

Στον αντίποδα της κριτικής αυτής βρίσκονται οι υποτιτλιστές, οι οποίοι αντιμετωπίζουν μία σειρά δυσκολιών και περιορισμών για να παράγουν το τελικό μεταφραστικό αποτέλεσμα. Οι περιορισμοί αυτοί που σχετίζονται τόσο με το ίδιο το μέσο όσο και γλωσσικές και τεχνικές δυσκολίες οδήγησαν σε έναν άλλον χαρακτηρισμό του υποτιτλισμού: «περιορισμένη μετάφραση» (Díaz Cintas,1999:32) ή απλώς το «αναγκαίο κακό».(Marleau,1982)

Γραπτός και προφορικός λόγος: Η διαδικασία του υποτιτλισμού περιλαμβάνει την μετάβαση από τον προφορικό στο γραπτό λόγο. Έτσι, λοιπόν, ο προφορικός λόγος που συνδέεται με τις αυθόρμητες συζητήσεις, τους καθημερινούς διαλόγους και τις γλωσσικές ποικιλότητες, πρέπει να αποδοθεί σε δύο σειρές γραπτού κειμένου, το οποίο οφείλει να είναι πιο επίσημο. (Diaz Cintas,Ramael,2014:184) Είναι δεδομένο ότι η απώλεια πολλών πληροφοριών του πρωτοτύπου οφείλεται ακριβώς σε αυτή την μετάβαση.

Ο Gottlieb (1994:105) χαρακτηρίζει τον προφορικό και το γραπτό λόγο ως υποκώδικες (sub-codes) τονίζοντας τη δυσκολία μετάβασης από τον ένα υποκώδικα στον άλλο. Αναφέρει ότι υπάρχουν διαφορετικές αισθητικές νόρμες μεταξύ τους και πως ο αυθόρμητος λόγος διέπεται από χαρακτηριστικά που δεν μπορούν να αποτυπωθούν στους υποτίτλους. Οι παύσεις, οι ημιτελείς και οι μη γραμματικά αποδεκτές προτάσεις, τα σαρδάμ, οι ασάφειες, οι καταστάσεις στις οποίες όλοι μιλούν την ίδια στιγμή, οι προτάσεις που δε βγάζουν νόημα είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά του αυθόρμητου προφορικού λόγου, που δεν μπορούν να αποτυπωθούν στους υπότιτλους. (Gottlieb,1994:105)

Το πρόβλημα ξεκινά όταν κάποια από αυτά τα στοιχεία, ιδιαίτερα σε οπτικοακουστικά προγράμματα που βασίζονται σε ένα συγκεκριμένο σενάριο, είναι αναπόσπαστα κομμάτια του έργου και φανερώνουν στοιχεία της προσωπικότητας του εκάστοτε χαρακτήρα. Κάποια στοιχεία, δεν είναι δυνατό να περάσουν στους υποτίτλους με αποτέλεσμα να υπάρχει απώλεια πληροφοριών και το κοινό της μετάφρασης να μη μπορεί να κατανοήσει επαρκώς την προσωπικότητα και τις ιδιαιτερότητες του χαρακτήρα. Βέβαια, ακόμα και αν είναι δυνατόν να αποδοθούν τα παραπάνω στοιχεία στους υποτίτλους, οι μεταφραστές οι οποίοι έχουν συνηθίσει να διαγράφουν και να συμπυκνώνουν συνεχώς πληροφορίες, να αγνοήσουν το γεγονός ότι αυτά τα στοιχεία είναι πολύ σημαντικά για τη ροή της ταινίας οδηγώντας πάλι στο ίδιο αποτέλεσμα.

Τα παραπάνω λεγόμενα δεν υπονοούν φυσικά την λογική ότι «τα πάντα πρέπει να υποτιτλίζονται» αλλά καταδεικνύουν το γεγονός ότι υπάρχει μια λεπτή διαχωριστική γραμμή ανάμεσα σε αυτά που πρέπει να αποδοθούν στους υποτίτλους και σε αυτά που μπορούν να παραλειφθούν. Η γραμμή αυτή δυσκολεύει σε μεγάλο βαθμό τους

υποτιτλιστές, οι οποίοι πρέπει να κάνουν συνεχώς επιλογές και να παίρνουν διαρκώς αποφάσεις για το τι πρέπει να μεταφραστεί και τι όχι.

Κειμενικοί περιορισμοί: Λόγω της μετάβασης από τον προφορικό λόγο και την υποχρεωτική συμπύκνωση και διαγραφή διάφορων στοιχείων από μέρους των υποτιτλιστών, υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να χαθεί η συνοχή και η συνεκτικότητα των υποτίτλων (Georgakopoulou,2009:22) με αποτέλεσμα το κοινό να μην μπορεί να αισθανθεί αυτή τη «συνέχεια» που δίνει ένα οπτικοακουστικό προϊόν. Αν και είναι αποδεκτό το γεγονός ότι το κοινό μπορεί να συνδυάσει το οπτικό και ακουστικό υλικό για να συλλάβει τις απαραίτητες πληροφορίες, ο λανθασμένος διαχωρισμός των υποτίτλων και η αδυναμία τους να λειτουργούν ως αυτόρκεις ενότητες, μπορεί να οδηγήσει σε συγχύσεις. Ο μεταφραστής λοιπόν οφείλει να έχει υπόψη του πως οι υπότιτλοι πρέπει να λειτουργούν ως ένα συνοχικό κείμενο, με τον προηγούμενο υπότιτλο να συνδέεται άμεσα με τον επόμενο.

Γλωσσικοί και πολιτισμικοί περιορισμοί: Ταυτόχρονα με την προσοχή που πρέπει να δίνεται στη συνοχή του κειμένου, ο υποτιτλιστής έρχεται αντιμέτωπος με διάφορα ιδιαίτερα γλωσσικά και πολιτισμικά στοιχεία που εμφανίζονται στη γλώσσα-πηγή. Οι λέξεις ταμπού, το χιούμορ, οι πολιτισμικές αναφορές και οι διαφορετικές πραγματικότητες ή τα «realia» μεταξύ των γλωσσών και κοινωνιών ανήκουν σε αυτή την κατηγορία.

Η άποψη ότι η εικόνα αποτελεί μία «παγκόσμια γλώσσα» δεν ευσταθεί επαρκώς στη σημερινή πραγματικότητα, καθώς πολλά πολιτισμικά στοιχεία είναι συνδεδεμένα και ενσωματωμένα μέσα στην εικόνα. Μία χειρονομία ή οτιδήποτε βλέπει κανείς στην οθόνη μπορεί να κρύβει μία ιδιαίτερη σημασία για τον πολιτισμό-πηγή. Ο υποτιτλιστής αν και πρέπει να τα λαμβάνει υπόψη του κατά την μετάφραση του, δεν μπορεί να μεταδώσει ολοκληρωτικά τη σημασία και την λειτουργία αυτών των μηνυμάτων. Αντίστοιχο πρόβλημα δημιουργείται και με τις πολιτισμικές αναφορές που εμφανίζονται στους διαλόγους και συνδέονται άμεσα με τον τρόπο ζωής και την καθημερινότητα της κουλτούρα-πηγή. Οι αναφορές αυτές δεν γίνονται εύκολα κατανοητές από το κοινό-στόχος και μπορούν να προκαλέσουν ιδιαίτερα προβλήματα στον μεταφραστή. (Diaz&Ramael,2014:201) Πολλές φορές, δεν είναι δυνατό να βρεθεί ισοδυναμία με αποτέλεσμα να δημιουργούνται «πολιτισμικά κενά» αναγκάζοντας τους μεταφραστές να καταφύγουν σε άλλες τεχνικές.

Πέρα από τις πολιτισμικές αναφορές, ιδιαίτερα προβλήματα μπορεί να θέσει το χιούμορ σε κωμωδίες ή σε κωμωδίες καταστάσεων, οι λέξεις ταμπού καθώς και οι διάφορες κοινωνιόλεκτοι ή διάλεκτοι που συχνά εμφανίζονται στις ταινίες. Σχετικά με το χιούμορ, το οποίο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από γλωσσικά και πολιτισμικά στοιχεία της γλώσσας-πηγή, ο υποτιτλιστής πρέπει να κάνει μεταφραστικές επιλογές ώστε να ξεπερνά τα γλωσσικά και πολιτισμικά εμπόδια ενώ ταυτόχρονα πρέπει να διατηρήσει το χιούμορ κατά την μετάφραση. Οι λέξεις ταμπού ή οι «απαγορευμένες λέξεις» όπως για παράδειγμα οι βωμολοχίες, μπορούν να προκαλέσουν προβλήματα κατά την μετάφραση καθώς οι νόρμες από πολιτισμό σε πολιτισμό διαφέρουν σημαντικά. Το τι θα ειπωθεί και σε ποιόν βαθμό, εξαρτάται άμεσα από το κοινό και στην κουλτούρα την οποία αναφέρεται. Συνήθως οι λέξεις ταμπού λογοκρίνονται και διαγράφονται ή ουδετεροποιούνται προκειμένου το περιεχόμενο να είναι λιγότερο προσβλητικό. Ο προβληματισμός, όμως, στην οπτικοακουστική μετάφραση είναι πως οι ακροατές έχουν τη δυνατότητα να τις ακούν αλλά δε τις βλέπουν μεταφρασμένες, κάτι που συχνά εγείρει αντιδράσεις. Τέλος, αρκετά συχνό πρόβλημα κατά την οπτικοακουστική μετάφραση είναι η παρουσία διαλέκτων και κοινωνιόλεκτων. Η παρουσία τους μπορεί να προκαλέσει ιδιαίτερα μεταφραστικά προβλήματα καθώς είναι δύσκολο να βρεθούν ισοδυναμίες μεταξύ των γλωσσών.

Τα παραπάνω αποτελούν κάποιους από τους γλωσσικούς περιορισμούς που έχει να αντιμετωπίσει ένας υποτιτλιστής. Αν και μπορούν να εμφανιστούν και στην συμβατή μετάφραση, κατά την οπτικοακουστική μετάφραση λόγω της συνύπαρξης της εικόνας-ήχου- διαλόγου, το πρόβλημα διογκώνεται και η εξάλειψη ή ουδετεροποίηση τους μπορούν να λειτουργήσουν αρνητικά στη σύλληψη του προϊόντος.

Περιορισμοί που θέτει το μέσο- Τεχνικοί περιορισμοί: Τα οπτικοακουστικά προϊόντα χαρακτηρίζονται ως πολυσημειωτικά (Gottlieb,1994:106) καθώς συλλαμβάνονται μέσω του ακουστικού και οπτικού καναλιού. Περιλαμβάνουν, λοιπόν, διάφορους κώδικες που αλληλοσυμπληρώνονται για να παράγουν μία ολότητα. Αυτό σημαίνει πως μία απλή απόδοση του διαλόγου κατά την οπτικοακουστική μετάφραση δεν είναι αρκετή. Αντίθετα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλα στοιχεία, όπως για παράδειγμα ένα τραγούδι, ο τίτλος μίας εφημερίδας που φαίνονται στην οθόνη κ. α, καθώς και αυτά μπορεί να αποτελούν

μέρος της πλοκής. Ο πολυσημειωτικός χαρακτήρας των προϊόντων έχει οδηγήσει στην ύπαρξη κάποιων τεχνικών περιορισμών και κανόνων. Η υπακοή στους συγκεκριμένους κανόνες μπορεί να είναι σημαντικότερη ακόμα και από την ίδια την μετάφραση (Chaume,2013:291)

Η Georgakopoulou(2009:22) αναφέρει τρεις τεχνικούς περιορισμούς: χώρος, χρόνος και παρουσίαση. Ένας υπότιτλος διαθέτει πολύ περιορισμένο χώρο οπότε η λεπτομερής απόδοση των διαλόγων είναι σχετικά αδύνατη. Χωρισμένος πάντα σε δύο σειρές υποχρεωτικά, μπορεί να περικλείει έναν συγκεκριμένο αριθμό χαρακτήρων. Αν και ο αριθμός αυτός ποικίλει, ανάλογα με τις νόρμες της εκάστοτε χώρας, εταιρείας ή το μέσο που χρησιμοποιείται (κινηματογράφος, τηλεόραση) συνήθως ο αριθμός των χαρακτήρων δεν πρέπει να ξεπερνά τους 40 με 42.

Ο χρόνος εμφάνισης ενός υποτίτλου είναι εξίσου περιορισμένος και σχετίζεται με την ανάγκη για σωστό χρονισμό μεταξύ της εικόνας και του ήχου. Αν οι υπότιτλοι εμφανίζονται λίγο πριν ή λίγο μετά από τη στιγμή που μιλά ο χαρακτήρας στην οθόνη, μπορεί να δημιουργήσουν συγχύσεις στο κοινό και να μειώσουν σημαντικά την ποιότητα διασκέδασής του. Αν οι υπότιτλοι μένουν στην οθόνη περισσότερο από ότι πρέπει, οι θεατές μπορεί να τους διαβάσουν ξανά με αποτέλεσμα να υπάρξουν συγχύσεις και έχουν το αντίθετο επιθυμητό αποτέλεσμα. Αν από την άλλη, ο υπότιτλος παραμένει στην οθόνη λιγότερη ώρα τότε ο θεατής δε θα προλάβει να τον διαβάσει, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια κάποιων πληροφοριών ή και σε εκνευρισμό από μέρους του θεατή. Συνήθως, η νόρμα ορίζει τη χρήση έως 20 χαρακτήρων ανά δευτερόλεπτο που μπορούν να φαίνονται στην οθόνη 6 με 7 δευτερόλεπτα. Η νόρμα αυτή όμως και πάλι ποικίλει, ανάλογα με το κοινό στο οποίο αναφέρεται το προϊόν. Για τα παιδικά προγράμματα, ο μέγιστος αριθμός χαρακτήρων είναι ελάχιστα μικρότερος λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ο χρόνος που θα χρειαστεί ένα παιδί να διαβάσει τον υπότιτλο είναι πολύ μεγαλύτερος από έναν ενήλικα.

Τέλος, η παρουσίαση αναφέρεται ως περιορισμός καθώς οι υπότιτλοι μπορεί να καλύπτουν πάνω από το 20% της οθόνης. (Georgakopoulou,2009:22) Επομένως, πρέπει να δίνεται πολύ μεγάλη βάση στη γραμματοσειρά, το χρώμα, το μέγεθος και τη θέση τους στην οθόνη. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται ώστε οι υπότιτλοι να

μην καλύπτουν κάποια κείμενα που εμφανίζονται στην οθόνη ή κάποιους άλλους τίτλους εισαγωγής ή τέλους.

Επομένως, οι χωροχρονικοί αυτοί περιορισμοί οφείλονται από την μία στην ανάγκη για συγχρονισμό της εικόνας με τον ήχο και από την άλλη σχετίζονται με την ταχύτητα ανάγνωσης των θεατών. Αυτό σημαίνει ότι οι νόρμες αυτές που διέπουν τον υποτιτλισμό έχουν ως κύριο σκοπό να κάνουν τους υπότιτλους «αόρατους». Να μη γίνονται, δηλαδή, αντιληπτοί από το κοινό αλλά να περνούν απαρατήρητοι ως ένα αναπόσπαστο κομμάτι του προϊόντος. Η μη υπακοή σε αυτές τις νόρμες και τους κανόνες μπορεί να φέρουν το αντίθετο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και οι υπότιτλοι να συγχέουν περισσότερο παρά να επιλύουν τα προβλήματα.

1.4.5 Μεταφραστικές στρατηγικές στον υποτιτλισμό

Οι χωροχρονικοί περιορισμοί, ο συγχρονισμός εικόνας και ήχου που προέρχονται από την ανάγκη ώστε το κοινό να μπορεί να διαβάσει τους υποτίτλους χωρίς να αντιμετωπίζει προβλήματα, οδήγησε τους υποτιτλιστές να ακολουθούν κάποιες συγκεκριμένες τεχνικές και στρατηγικές ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στην ιδιαίτερη αυτή μορφή μετάφρασης.

Ο Diaz Cintas & Ramael (2014:144-149) αναφέρουν ως τεχνική την μείωση (reduction) και τη διακρίνουν σε μερική και ολική. Η μερική μείωση περιλαμβάνει τη συμπίκνωση (condensation) που αφορά την απλοποίηση του νοήματος ενώ η ολική αναφέρεται στη διαγραφή και παράλειψη κάποιων γλωσσικών στοιχείων. Γενικώς, θα μπορούσε να πει κανείς ότι ο υποτιτλισμός συνδέεται με την «αρχή της συνάφειας» (principle of relevance) (Diaz Cintas, Ramael, 2014:149). Αυτό σημαίνει ότι το τι ακριβώς θα διαγραφεί, θα μειωθεί ή θα μεταδοθεί κρίνεται από το πόσο συναφές είναι με το συγκεκριμένο και αν η σημασία του είναι μεγάλη ή μικρή για να μεταδοθεί ένα συγκεκριμένο μήνυμα. Είναι αρκετά σύνηθες στον υποτιτλισμό οι παραπάνω τεχνικές να συνδυάζονται, με αποτέλεσμα να επιτυγχάνεται η επαναγραφή (rewriting). Η τεχνική αυτή προβλέπει την εξάλειψη όσων δεν είναι σχετικά με την πληροφορία που πρέπει να μεταδοθεί και την αναδόμηση όσων είναι σχετικά με αυτή.

Οι τεχνικές της Antonini (2005:213-214) δε διαφέρουν πολύ από τις προηγούμενες και περιλαμβάνουν την εξάλειψη (elimination), απόδοση (rendering) και την απλοποίηση (simplification). Η πρώτη αφορά τη διαγραφή όλων εκείνων των στοιχείων που δεν επηρεάζουν το νόημα του κειμένου-πηγή. Η δεύτερη αφορά την αλλαγή ή αφαίρεση κάποιων συγκεκριμένων στοιχείων όπως είναι η αργκό ή οι διάλεκτοι και η τρίτη αφορά την απλοποίηση της συντακτικής δομής του κειμένου.

Η διαγραφή και απλοποίηση που προτείνονται μέσω των παραπάνω διαχωρισμών είναι δυνατόν να επιτευχθούν με κάποιες μικροστρατηγικές που χρησιμοποιούνται στον υποτιτλισμό. Συνήθως τα στοιχεία που διαγράφονται είναι αυτά που μπορούν να εννοηθούν μέσω της εικόνας ή του ήχου. Επιπλέον, οι προσφωνήσεις, οι φατικές λέξεις, οι επαναλήψεις καθώς και πολλά από τα στοιχεία που διέπουν τον αυθόρμητο λόγο (λανθασμένες ενάρξεις, παύσεις, δισταγμοί κλπ.) δεν υποτιτλίζονται. Η απλοποίηση, από την άλλη, μπορεί να επιτευχθεί με ορισμένες στρατηγικές Diaz Cintas&Ramael (2014:151-166):

- τη χρήση συνωνύμων που λαμβάνουν λιγότερο χώρο
- τη γενίκευση
- χρήση απλών προτάσεων στη θέση των σύνθετων
- εναλλαγή μερών του λόγου (ρήμα-ουσιαστικό)
- αντικατάσταση ερωτήσεων ή άρνησης με κατάφαση
- αντικατάσταση πλάγιου με ευθύ λόγο
- αντικατάσταση παθητικής με ενεργητική φωνή
- αλλαγή υποκειμένου
- συγχώνευση προτάσεων

Η παρουσίαση των στρατηγικών που χρησιμοποιούνται κατά τον υποτιτλισμό κάνει αρκετά σαφές πως είναι αναπόφευκτο κάποιες πληροφορίες του κειμένου να χαθούν. Στόχος των υποτιτλιστών είναι να μεταδώσουν τις πληροφορίες και τα μηνύματα που θεωρούν ότι αφορούν άμεσα την πλοκή του οπτικοακουστικού προϊόντος. Εν ολίγοις, στόχος του εκάστοτε μεταφραστή είναι να μεταδώσει όσες περισσότερες πληροφορίες μπορεί με όσο δυνατόν λιγότερους χαρακτήρες. Οι στρατηγικές αυτές βοηθούν τους υποτιτλιστές να μειώσουν τους χαρακτήρες των υποτίτλων ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στους χωροχρονικούς περιορισμούς και να δημιουργήσουν υποτίτλους, οι οποίοι να μπορούν να κατανοηθούν από το κοινό τους.

2 Μεταβαίνοντας από τον υποτιτλισμό...στο χιούμορ

Όπως συμπεραίνεται από την πρώτη ενότητα, ο διαγλωσσικός υποτιτλισμός αποτελεί μία ευρέως γνωστή μορφή οπτικοακουστικής μετάφρασης, η οποία θέτει μία σειρά χωροχρονικών περιορισμών και δυσκολιών στον μεταφραστή. Όταν οι περιορισμοί αυτοί, λοιπόν, «συναντούν» άλλους γλωσσικούς περιορισμούς όπως το χιούμορ, το πρόβλημα διογκώνεται. Η μετάφραση του χιούμορ θεωρείται για τους μεταφραστές μία πρόκληση, καθώς το ίδιο βασίζεται σε γλωσσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, σε τέτοιο βαθμό, που κάποιοι το έχουν θεωρήσει ως «αμετάφραστο». Στο επόμενο κεφάλαιο, λοιπόν, θα διερευνηθούν οι ιδιαιτερότητες του χιούμορ, οι πολιτισμικές και γλωσσικές πτυχές του καθώς και τα προβλήματα που θέτει κατά την μετάφραση γενικά και την οπτικοακουστική μετάφραση ειδικά. Στη συνέχεια θα δοθεί έμφαση σε ένα συγκεκριμένο τύπο χιούμορ, τα λογοπαίγνια. Σκοπός, λοιπόν, του επόμενου κεφαλαίου είναι να παρουσιαστούν τα χαρακτηριστικά του χιούμορ και οι μεταφραστικές του δυσκολίες, ειδικότερα μόλις συνδυαστεί με τους περιορισμούς που θέτει η οπτικοακουστική μετάφραση.

3 Χιούμορ

Το χιούμορ αποτελεί ένα πολύπλοκο φαινόμενο και μία πολυσυζητημένη θεματική που έχει απασχολήσει ποικίλους κλάδους, μεταξύ των οποίων είναι η ψυχολογία, η κοινωνιολογία, η εκπαίδευση και οι μεταφραστικές σπουδές. Ο όρος χιούμορ προέρχεται από την λέξη «χυμός» και αρχικά συνδεόταν με τους τέσσερις χυμούς του σώματος: αίμα, μέλαινα χολή, λευκή χολή και φλέγμα. Η ισορροπία μεταξύ αυτών των χυμών στο σώμα ήταν απαραίτητη για την καλή σωματική και ψυχική υγεία του ατόμου. (Hamilton,2013:16) Αναφορές για το χιούμορ εντοπίζονται σε μεγάλους αρχαίους φιλοσόφους όπως ο Κικέρωνας, ο Αριστοτέλης και ο Πλάτωνας. Οι δύο τελευταίοι, μάλιστα, έθεσαν την αντίθεση μεταξύ του κωμικού/τραγικού, κωμικού/σοβαρού. (Attrado,1994:18-33) Σημαντικές αναφορές στο χιούμορ εντοπίζονται ακόμα και στην Αναγέννηση, όπου μέσω της κριτικής των απόψεων των αρχαίων φιλοσόφων ήρθαν στην επιφάνεια νέες ενδιαφέρουσες και πρωτότυπες ιδέες. (Attrado,1994:18-33) Αν και παλαιότερα η έννοια του χιούμορ συνήθως είχε αρνητικό πρόσημο, με το πέρασμα των χρόνων υπέστη διάφορες αλλαγές. Η σύγχρονη έννοια του χιούμορ χρησιμοποιείται μόλις από τον 18^ο αιώνα. (Hamilton,2013:16) Σήμερα το χιούμορ θεωρείται ως ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά του ανθρώπινου είδους. Συνδέεται με την καλή ψυχική υγεία και είναι σημαντικό για τη δημιουργία και ανάπτυξη υγιών κοινωνικών σχέσεων. Έχει συνδεθεί, επίσης με την καλύτερη ποιότητα ζωής καθώς και με τον δείκτη ευφυΐας αυτού που το χρησιμοποιεί, καθώς ο ίδιος έχει την ικανότητα να «παίζει με τις λέξεις» και να εκμεταλλεύεται τα πολλαπλά νοήματα και τις διφορούμενες έννοιες μίας γλώσσας.

3.4 Ορίζοντας το χιούμορ

Αν και ο καθένας γνωρίζει τι ακριβώς είναι το χιούμορ, είναι πολύ δύσκολο να οριστεί επιστημονικά. (Raskin,1985:34 Chiaro,2010:13 Attrado,1994:3) Η δυσκολία στο να προσδιορίσει κανείς το χιούμορ οφείλεται κυρίως στη γενική έννοια του όρου και τη δυνατότητα του να περιλαμβάνει πλήθος κατηγοριών. Η σάτιρα, η ειρωνεία, ο σαρκασμός, τα λογοπαίγνια αποτελούν μόνο μερικές κατηγορίες που σχετίζονται με

το χιούμορ, η καθεμία από τις οποίες διαθέτει τις δικές της ιδιαιτερότητες. Πέρα από αυτό όμως, μία παράμετρος που επηρεάζει τον προσδιορισμό του, αφορά την υποκειμενικότητα στην πρόσληψή του. Σύμφωνα με τον Attrado (1994:7) το τι θεωρεί κανείς χιούμορ μπορεί να ποικίλει, γεγονός που δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο την ύπαρξη ορισμού. Αυτό σημαίνει πως ό,τι είναι χιουμοριστικό για κάποιον, δε σημαίνει πως θα είναι χιουμοριστικό για κάποιον άλλον. Σύμφωνα με έρευνα μάλιστα η αίσθηση του χιούμορ μπορεί να εξαρτάται από το φύλο, την ηλικία και φυσικά το πολιτισμικό περιβάλλον (Luque ,2003:295-298).

Πολύ συχνά, ωστόσο, στις ήδη υπάρχουσες απόπειρες προσδιορισμού του χιούμορ, παρατηρείται πως συνδέεται με το γέλιο: «Χιούμορ είναι ό,τι προκαλεί διασκέδαση, ευθυμία, ένα αυθόρμητο γέλιο και χαμόγελο». (Vandaele,2010:147) Ωστόσο, η ύπαρξη του γέλιου ως βασικού παράγοντα του χιούμορ στον ορισμό μπορεί να αποβεί προβληματική. Σύμφωνα με τον Attrado(1994), το γέλιο και το χαμόγελο μπορούν να θεωρηθούν μεν κριτήρια ύπαρξης χιούμορ αλλά οι έννοιές τους δεν πρέπει να ταυτίζονται. Η ταύτιση αυτή θα οδηγούσε σε μία ταύτιση ενός νοητικού φαινομένου (χιούμορ) με μία πολύπλοκη νευροφυσιολογική εκδήλωση (γέλιο). (Attrado,1994:10) Το γέλιο και το χαμόγελο, δηλαδή, δεν ταυτίζονται με το χιούμορ αλλά αποτελούν μία συμπεριφοριστική απόκριση σ' ένα χιουμοριστικό ερέθισμα. (Chiaro,2010:17). Ένας άλλος λόγος που το χιούμορ δεν πρέπει να ταυτίζεται με το γέλιο είναι το γεγονός ότι η πηγή του γέλιου μπορεί να μην είναι απαραίτητα κωμική αλλά μπορεί να σχετίζεται και με άλλους παράγοντες. Μπορεί, για παράδειγμα, να είναι αποτέλεσμα μιας αμήχανης κατάστασης ή να δηλώνει νευρικότητα. Αναλογικά, όλα τα παραδείγματα του χιούμορ δεν προκαλούν γέλιο κατ' αποκλειστικότητα. Έτσι ο Attrado(1994:3), λαμβάνοντας υπόψη τον παράγοντα της υποκειμενικότητας του δέκτη και την πολύπλοκη φύση του χιούμορ, δανείζεται τον ορισμό του Kerbrat-Orecchiani's (1981) ο οποίος προσθέτει την προθετικότητα του δημιουργού. Ένα χιουμοριστικό κείμενο, λοιπόν, είναι αυτό του οποίου το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα είναι το γέλιο. Το χιούμορ, δηλαδή, είναι οτιδήποτε είναι αστείο, ανεξάρτητα με το αν συλλαμβάνεται η ερμηνεύεται ως τέτοιο. Ο ορισμός αυτός ,ωστόσο, και πάλι θεωρείται προβληματικός καθώς το να μετρήσει κανείς την πρόθεση δεν είναι εύκολο (Spanakaki,2007)

3.5 Βασικές θεωρίες του Χιούμορ

Όπως ήδη ειπώθηκε, το χιούμορ αποτελεί ένα διεπιστημονικό πεδίο και έχει αναλυθεί σε διάφορα επίπεδα και από διάφορες οπτικές. Επομένως, υπάρχουν πολλές διαφορετικές θεωρίες οι οποίες προσπαθούν να περιγράψουν και να αναλύσουν την λειτουργία του και εν τέλει να απαντήσουν στην ερώτηση «γιατί γελάμε». Ωστόσο, οι πιο γνωστές θεωρίες είναι οι κοινωνικές-συμπεριφοριστικές, οι ψυχοαναλυτικές θεωρίες και οι γνωστικές θεωρίες του χιούμορ (Raskin,1985:31). Οι πρώτες περιλαμβάνουν τις θεωρίες της ανωτερότητας, οι δεύτερες τις θεωρίες της απελευθέρωσης ή ανακούφισης και οι τελευταίες περιλαμβάνουν τις θεωρίες ασυμβατότητας.

Θεωρίες ανωτερότητας :

Οι θεωρίες αυτές καλύπτουν την κοινωνική διάσταση του χιούμορ και επικεντρώνονται στην αρνητική και επιθετική πλευρά του. Βρίσκουν τις ρίζες τους ακόμα και στον Πλάτωνα, ο οποίος θεωρεί ότι το χιούμορ έχει δύο όψεις καθώς μπορεί να προκαλέσει τόσο ευχαρίστηση όσο και πόνο. Επιπλέον, πιστεύει ότι αποτελεί μία κακόβουλη πράξη απέναντι σε όσους φαίνονται αδύναμοι. Την λογική αυτή φαίνεται να υποστηρίζει και ο Χομπς, καθώς εξηγεί πως οι άνθρωποι βρίσκονται σε έναν συνεχή ανταγωνισμό μεταξύ τους οπότε αναζητούν τις αδυναμίες των άλλων. (Nijholt,2002:3)

Σύμφωνα με τις θεωρίες της ανωτερότητας , το χιούμορ έχει συναισθηματικές λειτουργίες (Buijzen & Valkenburg, 2004:148) και περιγράφεται ως ένας τρόπος να προωθηθεί η περηφάνια και η εχθρικότητα κάποιου. Παράλληλα, δίνει τη δύναμη για επίθεση και κριτική (Hamilton,2013:21). Βασική αρχή των θεωριών αυτών είναι πως πάντοτε υπάρχει ένας νικητής (αυτός που λέει το αστείο) και ένας χαμένος (αυτός που είναι ο στόχος του αστείου). Συνήθως, μέσω της γελοιοποίησης του στόχου, αυτός που κάνει χιούμορ νιώθει περισσότερη αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση. Είναι γι' αυτόν μία στιγμή «ξαφνικής δόξας» όπως περιγράφει ο Χομπς, (Nijholt,2002:3) καθώς έρχεται σε μία ξαφνική συνειδητοποίηση πως είναι καλύτερος από τους άλλους. Το γέλιο που προκαλείται μέσω του χιούμορ, παύει να συνδέεται με τη χαρά και την ευθυμία καθώς πλέον θεωρείται μία μορφή δημόσιας τιμωρίας (Hamilton, 2013:21). Σύμφωνα με τον Suls το χιούμορ μπορεί να αναγνωριστεί και

να προκαλέσει γέλιο αν ο δέκτης διαθέτει ήδη αρνητικά συναισθήματα ή αντιπάθεια απέναντι στον στόχο. (Suls στο Ruch, 2008:31)

Επομένως, οι θεωρίες της ανωτερότητας ή της εχθρικότητας όπως αναφέρονται στον Attrado και τον Raskin (Attrado,1994:49 Raskin:1985, 31) παρουσιάζουν την άλλη όψη του χιούμορ. Την όψη, δηλαδή, όπου το χιούμορ εκμεταλλεύεται, στοχεύει άτομα και καταστάσεις, δημιουργεί τις συνθήκες ένταξης ή αποκλεισμού από μία κοινωνική ομάδα ενώ δημιουργεί επίσης ιεραρχικές σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων καθώς και διαχωρισμούς ανάμεσα σε αυτούς που καταλαβαίνουν και σε εκείνους που δεν καταλαβαίνουν το αστείο, κατηγοριοποιώντας τους σε ευφυείς και μη (Vandaele, 2010:148).

Θεωρίες απελευθέρωσης ή ανακούφισης :

Οι θεωρίες απελευθέρωσης ή ανακούφισης έχουν κατά κύριο λόγο ψυχολογική βάση. Ισχυρίζονται πως το χιούμορ απελευθερώνει ψυχική ενέργεια και ένταση με αποτέλεσμα το άτομο να απελευθερώνεται από αναστολές, συμβάσεις και νόμους (Attrado,1994:50).

Φυσικά, μεγάλος εκφραστής των θεωριών αυτών είναι ο Φρόιντ, σύμφωνα με τον οποίο το γέλιο μπορεί να απελευθερώσει ψυχική ενέργεια, η οποία συσσωρεύεται διαρκώς στο ανθρώπινο σώμα και στη συνέχεια απελευθερώνεται με το άκουσμα ενός αστείου. Η ψυχική ενέργεια αυτή λειτουργεί ως ένας βοηθητικός μηχανισμός που διευκολύνει την καταπίεση ορμών και θεμάτων ταμπού όπως για παράδειγμα το σεξ ή ο θάνατος(Nijholt,2002:4). Όταν απελευθερώνεται, το άτομο ξεφεύγει για λίγο από τους κοινωνικούς ρόλους και τις νόρμες που οφείλει συνεχώς να υπακούει. Αποτέλεσμα αυτής της στιγμιαίας απελευθέρωσης από τις κοινωνικές προσδοκίες είναι ένας αυθόρμητος ενθουσιασμός και το γέλιο. (Raskin,1985:39) Σύμφωνα με τον Attrado (1994:50), οι θεωρίες αυτές είναι αρκετά ενδιαφέρουσες και από μία γλωσσολογική σκοπιά, καθώς η απελευθέρωση αυτή από τους κοινωνικούς ρόλους μπορεί να ερμηνευτεί και ως απελευθέρωση από τις νόρμες της γλώσσας, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των λογοπαιγνίων. Έτσι, συνολικά, η αίσθηση του χιούμορ μας απελευθερώνει από τα δεσμά των αντιληπτικών, συμβατικών, λογικών, γλωσσικών και ηθικών συστημάτων που υπάρχουν μέσα μας. (Mindess στο Raskin,1985:38)

Οι θεωρίες αυτές, ωστόσο, δεν εξηγούν γιατί κάτι βιώνεται ως αστείο παρά μόνο εξηγούν τις σωματικές και ψυχικές αντιδράσεις στο άκουσμα του χιούμορ. Μάλιστα, θεωρείται πως οι θεωρίες αυτές λειτουργούν καλύτερα ως θεωρίες του γέλιου παρά του χιούμορ. (Nijholt,2002:4)

Θεωρίες Ασυμβατότητας :

Οι θεωρίες αυτές ανήκουν στις πιο διαδεδομένες και αποδεκτές θεωρίες του χιούμορ. Ένας από τους πρώτους που ασχολήθηκαν με τις θεωρίες ασυμβατότητας θεωρείται ο Καντ και εστιάζουν κυρίως στα γνωστικά χαρακτηριστικά και στην νόηση του ατόμου. Σύμφωνα με τους Chapman και Foot, η ασυμβατότητα ορίζεται ως τη διαμάχη μεταξύ αυτών που αναμένονται και αυτών που συμβαίνουν πραγματικά στο αστείο (στο Vandalae,1999:240). Επομένως, το χιούμορ προκαλείται όταν οι γνωστικοί κανόνες του ατόμου δεν ακολουθούνται και ανατρέπονται. (Vandaele,2010:148) Για τον Morreal (2009: 241-260), το χιούμορ αποτελεί ένα γνωστικό φαινόμενο. Περιέχει μία σειρά σκέψεων, διανοητικών μοτίβων και προσδοκιών. Το χιούμορ γι' αυτόν, προκαλείται από την ξαφνική εναλλαγή της γνωστικής κατάστασης και την παραβίαση των σκέψεων και προσδοκιών. Οι όροι «προσδοκίες» και «έκπληξη» φαίνεται να είναι αρκετά σημαντικά χαρακτηριστικά για τις θεωρίες της ασυμβατότητας ενώ χρησιμοποιούνται ευρέως για να περιγράψουν τον ορισμό της.

Πρακτικά, σύμφωνα με την θεωρία της ασυμβατότητας, δύο αντικείμενα του αστείου παρουσιάζονται μέσα από ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Το πλαίσιο εφαρμόζεται και στα δύο αντικείμενα με αποτέλεσμα να γίνονται παρόμοια. Καθώς το αστείο προχωράει, γίνεται προφανές ότι το πλαίσιο εφαρμόζεται μόνο σε ένα από τα δύο αντικείμενα, επομένως η διαφορά μεταξύ των αντικειμένων και των πλαισίων τους γίνεται αντιληπτή. Ο τρόπος αυτός που δύο εντελώς διαφορετικά αντικείμενα ή καταστάσεις εμφανίζονται ως παρόμοια με έναν απρόσμενο τρόπο (Ruch,2008:25) δημιουργεί την ασυμβατότητα και έτσι προκαλείται το γέλιο. Με αυτόν τον τρόπο, λοιπόν, η αρχική σύλληψη του αστείου από τον δέκτη αλλάζει και έπειτα αναγκάζεται να το δει με μία διαφορετική οπτική.

Φυσικά, πολλοί υποστηρίζουν πως η ασυμβατότητα αποτελεί μία απαραίτητη προϋπόθεση για το χιούμορ αλλά δεν είναι επαρκής. Σε αυτόν τον ισχυρισμό βασίστηκε και το δημοφιλές μοντέλο δύο σταδίων του Suls (Suls στο Ruch,2008:26).

Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, υπάρχουν δύο διαφορετικά στάδια για να θεωρηθεί ένα αστείο χιουμοριστικό. Στο πρώτο στάδιο, ο δέκτης αντιλαμβάνεται την παραβίαση των προσδοκιών του στο τέλος του αστείου (punchline). Στο δεύτερο στάδιο, ο δέκτης εμπλέκεται σε μία διαδικασία επίλυσης προβλημάτων προκειμένου να βρει έναν γνωστικό κανόνα που εξηγεί την ατάκα που ακολουθεί το κύριο μέρος του αστείου και συμφιλιώνει τα αταίριαστα μέρη. Τα στάδια αυτά που παρουσιάστηκαν φαίνεται να είναι γενικώς αποδεκτά, γι' αυτόν τον λόγο πολλές φορές γίνονται αναφορές στο δίπτυχο θεωρίες ασυμβατότητας-επίλυσης (incongruity-resolution theories).

3.6 Είδη Χιούμορ

Ο Shade (1996:2-5) έκανε μία γενική διάκριση των μορφών του χιούμορ: παραστατικό, λεκτικό, οπτικό και ακουστικό. Σύμφωνα με τον ίδιο, το παραστατικό χιούμορ περιλαμβάνει τα κόμιξ, τις καρικατούρες, τα καρτούν. Το λεκτικό χιούμορ μπορεί να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα λογοπαίγνια, τα αστεία, τη σάτιρα, την παρωδία και τους γρίφους αλλά και άλλους τύπους που εκμεταλλεύονται διάφορα χαρακτηριστικά του λεξιλογίου. Το οπτικό χιούμορ συνδέεται με τη χρήση του οπτικού στοιχείου προκειμένου να παραχθεί το χιούμορ. Ως παραδείγματα οπτικού χιούμορ αναφέρει τη σωματική κωμωδία, τις μιμήσεις κλπ. Τέλος, το ακουστικό χιούμορ είναι αυτό που χρησιμοποιεί τον ήχο για να παραχθεί χιούμορ. Παραδείγματα αποτελούν τα ηχητικά εφέ, οι μιμήσεις και οι παράξενοι θόρυβοι. (Shade,1996:2-5) Η συγκεκριμένη εργασία επικεντρώνεται στο λεκτικό χιούμορ, το χιούμορ δηλαδή που μεταδίδεται μέσω του γλωσσικού συστήματος.

3.7 Λεκτικό χιούμορ

Συνήθως, για τη σύλληψη και την κατανόηση του χιούμορ, ο δέκτης οφείλει να διαθέτει κάποια συγκεκριμένη γνώση. Η γνώση αυτή αφορά διάφορα στοιχεία για τον κόσμο και πολιτισμικές πεποιθήσεις που κρύβονται πίσω από τα κείμενα (Richie:2010, 33). Σε αυτή την ενότητα, έμφαση θα δοθεί σε μία απαραίτητη γνώση για τη σύλληψη του χιούμορ. Η γνώση αυτή αφορά τη γνώση για τη γλώσσα.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να ξεκαθαριστεί ο όρος «λεκτικό χιούμορ» καθώς χρησιμοποιείται με ποικίλους τρόπους από διάφορους συγγραφείς. Για τον Attrado (1994:27), το λεκτικό χιούμορ εξαρτάται κατά αποκλειστικότητα από τη δομή της γλώσσας. Χρησιμοποιεί, δηλαδή, ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά και ιδιαίτερα στοιχεία της γλώσσας (Richie, 2010: 34) προκειμένου να παραχθεί ένα κωμικό αποτέλεσμα. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν λέξεις που ακούγονται με ίδιο ή παρόμοιο τρόπο ή διαφορούμενες έννοιες που προκύπτουν από την μορφολογία, σύνταξη, δομή μίας πρότασης. Αυτό σημαίνει πως η ασυμβατότητα και η έκπληξη προέρχεται από τις ιδιαίτερες γλωσσικές επιλογές του κειμένου. (Τσάκωνα,112) Αν το χιούμορ δεν βασίζεται εξ' ολοκλήρου στις ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά μίας γλώσσας, τότε το χιούμορ παύει να είναι λεκτικό και γίνεται αναφορικό. Το αναφορικό χιούμορ χρησιμοποιεί τη γλώσσα προκειμένου να μεταδώσει ένα συγκεκριμένο νόημα(μία ιστορία, η περιγραφή ενός γεγονότος) που είναι από μόνο του η πηγή του χιούμορ, ανεξάρτητα από τον τρόπο ή το μέσο που χρησιμοποιήθηκε. (Richie, 2010: 33) Η διάκριση αυτή τονίζει περισσότερο τον ορισμό του λεκτικού χιούμορ, ωστόσο δεν αποτελεί έναν αρκετά σαφή διαχωρισμό και δημιουργεί προβληματισμούς.

Ο Raskin (1985) στη Γενική Θεωρία του Λεκτικού Χιούμορ, η Chiaro (2008) και ο Shade (1996) μιλούν και περιγράφουν το λεκτικό χιούμορ ως το χιούμορ που μεταδίδεται αποκλειστικά μέσω της γλώσσας. Παρουσιάζουν δηλαδή μία ευρύτερη έννοια του όρου, το οποίο δεν εξαρτάται αποκλειστικά από συγκεκριμένους γλωσσικούς μηχανισμούς για να παραχθεί, αλλά απλώς μεταδίδεται μέσω του προφορικού ή γραπτού λόγου. Το λεκτικό χιούμορ δηλαδή χαρακτηρίζεται ως προς το μέσο που χρησιμοποιείται (γραπτός- προφορικός λόγος) και διαχωρίζεται από άλλα είδη χιούμορ που χρησιμοποιούν άλλα μέσα όπως για παράδειγμα τα οπτικά.

Στις παρακάτω ενότητες της εργασίας με την έννοια χιούμορ θα εννοείται το λεκτικό χιούμορ και μάλιστα με την πιο ευρεία έννοια του καθώς προσεγγίζονται πολλαπλά φαινόμενα. Στη συνέχεια όμως που η εργασία επικεντρώνεται κυρίως στην μετάφραση των λογοπαιγνίων, το λεκτικό χιούμορ θα προσεγγιστεί με την έννοια του Attrado (1994), που αναλύθηκε προηγουμένως.

Λόγω των συγκεκριμένων χρήσεων του όρου, λοιπόν, της υποκειμενικότητας και της περιπλοκότητας του χιούμορ, δεν μπορούν να βρεθούν κοινώς αποδεκτά είδη και υποκατηγορίες του λεκτικού χιούμορ. Υπάρχουν, ωστόσο, κάποιες προτάσεις από διάφορους ερευνητές. Η Spanakaki (2007) κάνει μία τριμερή διάκριση: λογοπαίγνιο, διακειμενικές αναφορές και λεκτική ειρωνεία, παρουσιάζοντας τα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας και τονίζοντας τις προβληματικές τους.

3.8 Πολιτισμικές πτυχές του χιούμορ

Η αίσθηση του χιούμορ, η ανάγκη για δημιουργικότητα και το γέλιο αποτελούν παγκόσμια φαινόμενα. Ο Critchley (2010 :66) θεωρεί πως δεν υπάρχει κουλτούρα χωρίς γέλιο και το χαρακτηρίζει ως μία «παγκόσμια αλήθεια» όπως το να κοιμάται κανείς ή ακόμα και ν' αναπνέει. Ωστόσο, παρά την οικουμενικότητα του γέλιου και της ευχαρίστησης, το αντικείμενο του χιούμορ και ο τρόπος σύλληψής του, φαίνεται πως διαφέρει από κουλτούρα σε κουλτούρα, από ομάδα σε ομάδα και πολλές φορές από άτομο σε άτομο.

Η κουλτούρα έχει οριστεί ως ένα σύνολο αξιών, στάσεων και συμπεριφορών που είναι κοινά σε μία ομάδα ανθρώπων και μεταδίδονται μέσω της μάθησης. (Davies: 2003:68) Αυτό σημαίνει πως τα άτομα με την ίδια κουλτούρα μοιράζονται τις ίδιες αξίες και ιδανικά, τις ίδιες πεποιθήσεις, την ίδια καθημερινότητα και συνήθειες και βιώνουν την ίδια εξωτερική πραγματικότητα, έχοντας έναν μοναδικό τρόπο να εκλαμβάνουν τα εξωτερικά ερεθίσματα και να ερμηνεύουν τα γεγονότα. Έτσι λοιπόν, τα άτομα που έχουν κοινή κουλτούρα, μοιράζονται μία «σιωπηρή γνώση» που διαθέτουν μέσω της εμπειρίας και της καθημερινότητας τους. Αυτού του είδους η γνώση υπάρχει σε κάθε κείμενο και σε κάθε επικοινωνιακή πράξη καθώς είναι λογικό, όταν μιλάμε να μην αναφέρονται κάποιες πληροφορίες οι οποίες είναι γνωστές στο δέκτη. Αν αυτές οι πληροφορίες επισημανθούν, ο δέκτης μπορεί ακόμα και να προσβληθεί από αυτό. (Larson, 1988:43). Έτσι λοιπόν, για τον Vendaele (2010:150), μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της μετάφρασης του χιούμορ αφορά τη σιωπηρή αυτή γνώση που είναι κοινή σε άτομα που έχουν την ίδια κουλτούρα και προφανώς διαφέρει με τις εμπειρίες, τη γνώση και τα βιώματα που έχουν τα άτομα που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Όταν η σιωπηρή αυτή γνώση μάλιστα συνδέεται άμεσα ή και εξαρτάται από την κατανόηση ενός αστείου, η απόπειρα μετάφρασης γίνεται ακόμα πιο δύσκολη. Αυτό γιατί ακόμα και αν ο μεταφραστής μπορέσει να εξηγήσει ολόκληρη την ιδεολογία και κοσμοθεωρία που βρίσκεται πίσω από ένα αστείο, αυτό θα έχει επίδραση στη διατύπωση του χιούμορ με αποτέλεσμα το κωμικό αποτέλεσμα να χαθεί.

Ένα παράδειγμα χιούμορ που βασίζεται στη σιωπηρή γνώση που εξετάζεται, είναι αυτό που ο Critchley (2010) αναφέρει ως «εθνικό χιούμορ» ή τα «εθνικά αστεία» του

Zabalbeascoa (2005:7-10). Για την κατανόηση και εκτίμηση αυτού του τύπου χιούμορ, πρέπει κανείς να διαθέτει γνώσεις κάποιων στοιχείων μίας εθνικής ομάδας. (Zabalbeascoa, 2005:7) Ο Critchley(2010) φέρει ως παράδειγμα εθνικού χιούμορ το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι Ιρλανδοί περιγράφονται ως χαζοί και οι Σκωτσέζοι ως πονηροί. (Critchley,2010:69) Τα στερεότυπα αυτά, οι άγραφοι κανόνες που υπάρχουν πίσω από τις λέξεις καθώς και οι εκ των έσω πολιτισμικές γνώσεις που μοιράζονται τα άτομα της ίδιας κουλτούρας οδηγεί στην πεποίθηση ότι το εθνικό χιούμορ δεν είναι μεταφράσιμο. (Critchley, 2010:70)

Μέρος αυτής της σιωπηρής πολιτισμικής γνώσης αποτελούν και οι πολιτισμικές αναφορές, εξωγλωσσικά δηλαδή στοιχεία που παραπέμπουν στην κουλτούρα, την ιστορία και τη γεωγραφία της γλώσσας-πηγή (Díaz Cintas & Remael,2014:200). Μπορεί να περιλαμβάνουν γεωγραφικές αναφορές, εθνογραφικές αναφορές (φαγητά, γιορτές, καθημερινά αντικείμενα) καταγωγές, μονάδες μέτρησης και κοινωνιο-πολιτικές αναφορές. (Díaz Cintas & Remael,2014:201). Ειδικότερα στις ταινίες, οι αναφορές αυτές αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της πλοκής και της ιστορίας με αποτέλεσμα η αδυναμία ισοδυναμίας στην μετάφραση να προκαλεί συγχύσεις στο κοινό-στόχος. Κατά καιρούς, έχουν προταθεί διάφορες στρατηγικές για την αντιμετώπιση των πολιτισμικών αναφορών (βλ. Perez:2018, Venuti:2002), διαθέτοντας η καθεμία τα δικά της πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Στην ενότητα αυτή, ωστόσο, δε θα γίνει ανάλυση των στρατηγικών αυτών αλλά σκοπός είναι να γίνει κατανοητός ο λόγος για τον οποίο η «σιωπηρή γνώση» που βρίσκεται πίσω από τις λέξεις και οι πολιτισμικές αναφορές δημιουργούν προβλήματα στην κατανόηση του χιούμορ που προέρχεται από μία άλλη κουλτούρα και κατ' επέκταση στη δυσκολία μετάφρασης του. Ο λόγος φυσικά είναι η αδυναμία ερμηνεύσης των βιωμάτων και της καθημερινότητας ανθρώπων μίας άλλης κουλτούρας, πράγμα που συχνά στηρίζεται το χιούμορ. Ρόλος του μεταφραστή είναι να γεφυρώσει αυτές τις πολιτισμικές διαφορές και να βρει τρόπους ώστε να περάσει στην μετάφραση του τις απαραίτητες πληροφορίες συγχρόνως με το χιούμορ και τα κωμικά στοιχεία.

3.9 Η μετάφραση του χιούμορ στην οπτικοακουστική μετάφραση

Το χιούμορ ταξιδεύει και περνά τα σύνορα καθημερινά μέσα από την τηλεόραση, τις ταινίες, τα βιντεοπαιχνίδια και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με αποτέλεσμα το υλικό αυτό να γίνεται προσβάσιμο σε ομιλητές πολλών γλωσσών (Perego, 2014:15). Η δυνατότητα αυτή της παγκόσμιας πρόσβασης σε χιουμοριστικό υλικό που μπορεί να προέρχεται από οποιονδήποτε που βρίσκεται οποιοδήποτε μέρος του κόσμου έχει αυξήσει τις ανάγκες για μετάφραση αλλά και έχει στρέψει την προσοχή των μεταφραστών στο ιδιαίτερο ζήτημα του χιούμορ.

Μελετητές σε ένα ευρύ φάσμα πεδίων έχουν αναφερθεί στα ζητήματα που σχετίζονται με τη μετάφραση του χιούμορ, έχοντας όμως συχνά αποκλίνουσες ή και αντίθετες απόψεις. (Dore, 2021:2) Κάποιοι (π.χ Jakobson, Catford, Hickey: 1988) υποστηρίζουν πως η μεγάλη εξάρτηση του χιούμορ από γλωσσικά και πολιτισμικά στοιχεία το κάνουν αδύνατο να μεταφραστεί ενώ άλλοι (Delabastita:1996, Gottlieb 1997) θεωρούν πως υπάρχουν τρόποι για την μετάφραση του χιούμορ. Για την Chiaro (2008: 570) είτε το χιούμορ βασίζεται σε ένα σύντομο κείμενο όπως είναι ένα αστείο είτε σε ένα μεγαλύτερο κείμενο όπως ένα μυθιστόρημα ή μία πολυσημειωτική ενότητα όπως μία ταινία ή σε κωμωδίες καταστάσεων και είτε πρόκειται για λογοπαίγνια, σάτιρα ή παρωδία θα παρουσιάσει στον μεταφραστή μια σειρά θεωρητικών και πρακτικών προβλημάτων. (Chiaro 2008: 570) Το καθένα από αυτά παρουσιάζει άλλου είδους προβλήματα στον μεταφραστή αλλά μοιάζουν εξίσου απροσπέλαστα. Τα λογοπαίγνια, δηλαδή, στηρίζονται στην ιδιαίτερη δομή της γλώσσας και εκμεταλλεύονται διάφορες φωνολογικές, σημασιολογικές και πραγματολογικές ιδιαιτερότητες της γλώσσας- πηγή προκειμένου να διασκεδάσουν τον θεατή- αναγνώστη. Επιπλέον, για την κατανόηση της σάτιρας και της παρωδίας, ο θεατής- αναγνώστης πρέπει να διαθέτει κάποια γενική γνώση πάνω σε πολιτισμικές ή κοινωνιογλωσσολογικές ιδιαιτερότητες της γλώσσας- πηγή. Ωστόσο, δεν είναι δυνατόν να χωριστεί το χιούμορ σε αμιγώς γλωσσικό ή πολιτισμικό. Τα καλά αστεία εκμεταλλεύονται ταυτόχρονα τις πολιτισμικές και τις γλωσσικές ιδιαιτερότητες προκειμένου να δημιουργήσουν χιούμορ και γέλιο. Ο συνδυασμός αυτός οδήγησε την Chiaro (2010:1) στην άποψη ότι το χιούμορ δεν μπορεί να ταξιδέψει εύκολα καθώς

αποτυγχάνει να διασκεδάσει άτομα που ανήκουν σε διαφορετικές κουλτούρες και ομιλούν διαφορετικές γλώσσες. Στις προκλήσεις αυτές ο Vandaele τονίζει και την εξάρτηση του χιούμορ από κοινωνιογλωσσολογικές πτυχές της ζωής του πολιτισμού-πηγή, όπως για παράδειγμα οι κωμικές μιμήσεις κάποιων διαλέκτων. Οι περιπτώσεις αυτές προκαλούν ιδιαίτερα προβλήματα λόγω της αδυναμίας εύρεσης ουσιαστικής ισοδυναμίας ανάμεσα σε δύο γλωσσικές ποικιλότητες και το γεγονός ότι ακόμα και αν βρεθεί ισοδυναμία, πάλι η μετάφραση θα παρουσιάζει αδυναμίες καθώς η κάθε γλωσσική ποικιλότητα διαφέρει από την άλλη και δημιουργεί διαφορετικούς συνειρμούς και συνδέσεις στο κοινό.

Από την άλλη πλευρά, αν υποθέσει κανείς πως όλες οι παραπάνω δυσκολίες και ιδιαιτερότητες ξεπεραστούν με κάποιον τρόπο, τότε εμφανίζεται μία νέα προβληματική. Η προβληματική αυτή είναι ο ίδιος ο μεταφραστής. Η Chiaro (2005:136-137) θέτει τον μεταφραστή ως έναν βασικό παράγοντα στην μετάφραση του χιούμορ, αναφέροντας πως πολλές φορές ο ίδιος αδυνατεί να εντοπίσει τα ακριβή χιουμοριστικά σημεία ή πιθανότατα, ακόμα και να τα εντοπίσει, να μη διαθέτει τις απαραίτητες συγγραφικές ικανότητες ή την αίσθηση του χιούμορ για να τα αποδώσει. Ο μεταφραστής του χιούμορ πρέπει να διαθέτει εφευρετικότητα και δημιουργικότητα και να μπορεί να εντοπίζει το χιούμορ πίσω από τις λέξεις, προκειμένου να μεταφράσει με επιτυχία τα χιουμοριστικά στοιχεία αλλιώς μεγάλο μέρος του χιούμορ μπορεί να χαθεί εξαιτίας του μεταφραστή.

Η μετάφραση του χιούμορ στην οπτικοακουστική μετάφραση δε διαφέρει σε μεγάλο βαθμό από την κλασική μετάφραση του. Εκείνο που αλλάζει και δυσχεραίνει ακόμα την κατάσταση είναι πως ο μεταφραστής έχει να αντιμετωπίσει τις ιδιαιτερότητες της μετάφρασης του χιούμορ συγχρόνως με τους περιορισμούς που του θέτει το μέσο. Αυτό σημαίνει πως ακόμα και αν ξεπεράσει τους γλωσσικούς και πολιτισμικούς περιορισμούς του χιούμορ, οφείλει βρει μία μεταφραστικά αποδεκτή απόδοση στον χώρο και στο χρόνο που του επιτρέπει το μέσο καθώς και οι κανόνες και νόρμες του υποτιτλισμού. Ένας άλλος παράγοντας που κάνει την οπτικοακουστική μετάφραση του χιούμορ μία πρόκληση αφορά τον πολυσημειωτικό χαρακτήρα του μέσου και τη δυνατότητα του να μεταδίδει το εκάστοτε μήνυμα μέσα από μία σειρά διαφορετικών σημείων. Όλα αυτά τα λεκτικά και οπτικοακουστικά σημεία αλληλοσυμπληρώνονται προκειμένου να μεταδώσουν ένα νόημα. Η Dore όταν αναφέρεται στις προκλήσεις

της μετάφρασης του χιούμορ, περικλείει την αντιστοίχιση μεταξύ των οπτικών και των λεκτικών στοιχείων. Από τη στιγμή που ο μεταφραστής μπορεί να επέμβει μόνο στο λεκτικό κομμάτι που είναι ο διάλογος (Perego,19), πολλές φορές περιορίζεται από την ύπαρξη των οπτικών και ακουστικών στοιχείων. Αυτό σημαίνει πως στην κλασική μετάφραση, ο μεταφραστής έχει τη δυνατότητα να αλλάξει ή να παραλείψει το χιούμορ χωρίς να γίνει αντιληπτό από τους δέκτες. Στην οπτικοακουστική μετάφραση όμως ο μεταφραστής πρέπει να βρει μία αποδεκτή απόδοση ακολουθώντας την εικόνα και τον ήχο.

3.10 Μεταφραστικές «λύσεις» στην μετάφραση του χιούμορ

Γενικότερα, δεν υπάρχει μία συστηματική μέθοδος με βάση την οποία να μεταφράζονται τα χιουμοριστικά κείμενα. Έχουν προταθεί ωστόσο κάποιες στρατηγικές, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν. Η Chiaro (2005:136) θεωρεί πως αν ο μεταφραστής εντοπίσει το χιουμοριστικό παράδειγμα και απαλλαγεί από τις προσωπικές του αντιλήψεις πάνω στο χιούμορ του κειμένου μπορεί να καταφύγει σε δύο στρατηγικές: α) υποκατάσταση του λεκτικού χιούμορ στην γλώσσα-πηγή με ένα παράδειγμα λεκτικού χιούμορ στην γλώσσα- στόχος και β) αντικατάσταση του λεκτικού χιούμορ της γλώσσας-πηγή μ' έναν αντισταθμιστικό παράδειγμα λεκτικού χιούμορ σε κάποιο άλλο σημείο του κειμένου της γλώσσας-στόχος.

Σύμφωνα με την ίδια, οι δύο αυτές στρατηγικές έχουν ως στόχο να προκαλέσουν το ίδιο συναίσθημα και τις ίδιες αντιδράσεις (γέλιο- έκπληξη) με αυτά του πρωτοτύπου. Πολλές φορές, ωστόσο, δεν είναι δυνατό να βρεθεί ακριβής ισοδυναμία μεταξύ των αστείων του πρωτοτύπου και του μεταφράσματος καθώς τόσο τα γλωσσικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά όσο και η αίσθηση του χιούμορ κάθε κουλτούρας διαφέρουν. Σε αυτή την περίπτωση ο μεταφραστής πρέπει να αναζητήσει έναν άλλον τρόπο, ή ένα άλλο χιουμοριστικό παράδειγμα προκειμένου να μεταδώσει το χιούμορ στη γλώσσα- στόχος. Οφείλει, δηλαδή, να φανταστεί νέα σενάρια και να υποκαταστήσει- αναδημιουργήσει το χιούμορ προκειμένου να είναι πιο κοντά στις νόρμες και τις αντιλήψεις του κοινού της μετάφρασης. Με την οπτική αυτή συμφωνεί και ο Asimakoulas, στο έργο του που σχολιάζει τις μεταφράσεις του Αριστοφάνη, ο

οποίος έχει εκφράσει πως η επαναγραφή μπορεί να αποδειχθεί αρκετά καρποφόρα όταν πρόκειται για χιουμοριστικά κείμενα (Asimakoulas, 2019:12).

Με αυτή την άποψη ωστόσο, διαφωνούν πολλοί θεωρητικοί οι οποίοι υποστηρίζουν ότι θα υπάρχουν μεγάλες απώλειες πληροφοριών αν δεν τηρηθεί η δομική ισοδυναμία κατά την μετάφραση. Μέσω των απόψεων αυτών μπορεί να προάγεται και η μη μεταφρασιμότητα του χιούμορ. Σύμφωνα με την Chiaro (2008:577), όμως, η απώλεια των πληροφοριών κατά την μετάφραση δεν μπορεί να αποφευχθεί καθώς το μετάφρασμα δεν μπορεί να είναι αντίγραφο του πρωτοτύπου. Στην περίπτωση της μετάφρασης του χιούμορ η απώλεια των πληροφοριών είναι πιο προφανής καθώς πρέπει να γίνουν ραγδαίες αλλαγές προκειμένου να διατηρηθεί η σημασία και η κωμικότητα του. Κάτι που δεν μπορεί να θυσιαστεί στο βωμό της δομικής ισοδυναμίας. (Chiaro, 2005: 136-137)

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται πως το χιούμορ σύμφωνα με την Chiaro μπορεί να μεταφραστεί αλλά σύμφωνα με κάποιες προϋποθέσεις. Η δυναμική ισοδυναμία να πάρει τη θέση της δομικής ισοδυναμίας και να ακολουθηθεί η Θεωρία του Σκοπού. (Chiaro, 2005: 136-137) Με την έννοια της δυναμικής ισοδυναμίας εννοείται πως στο μετάφρασμα μεταφέρεται η σημασία και το περιεχόμενο του πρωτοτύπου και όχι απαραίτητα η δομή του, διατηρώντας έτσι το ίδιο αποτέλεσμα και στα δύο κείμενα. Συγχρόνως, ο μεταφραστής οφείλει να διατηρήσει την επικοινωνιακή αξία και τη λειτουργικότητα του κειμένου- πηγή που είναι να διασκεδάσει και να προκαλέσει γέλιο. Η χιουμοριστική διάθεση πρέπει να διατηρηθεί ακόμα και αν αυτό σημαίνει πως θα γίνουν ραγδαίες αλλαγές στο μετάφρασμα ή ακόμα το αλλάξει εντελώς. (Chiaro, 2005:136-137) Οι αλλαγές αυτές είναι αναπόφευκτες αν ο μεταφραστής θέλει να διατηρήσει την επικοινωνιακή λειτουργία του πρωτοτύπου, δηλαδή να διασκεδάσει τον δέκτη ή τουλάχιστον να κάνει μία αναγνωρίσιμη προσπάθεια. (Chiaro, 2008: 575)

Επομένως, η μετάφραση του λεκτικού χιούμορ εξαρτάται από τις αντιλήψεις του μεταφραστή για το τι είναι μετάφραση. Αν κανείς θεωρεί πως η μετάφραση του χιούμορ πρέπει να ακολουθεί τη δομική ισοδυναμία και ότι πρέπει το μετάφρασμα να είναι όσο πιο πιστό γίνεται στο πρωτότυπο, τότε πιθανότητα να θεωρήσει και ότι το χιούμορ δεν μεταφράζεται. Αν, όμως, δει την μετάφραση από μία άλλη οπτική, μετριάσει τις προσδοκίες του και δεχθεί πως μία μετάφραση δεν μπορεί να είναι

πάντα τόσο χιουμοριστική όσο το πρωτότυπο (Arefi, Mohebbi, 2015:10) μπορεί και να δεχθεί πως το χιούμορ μπορεί να μεταφραστεί. Παρ' όλα αυτά, ο μεταφραστής θα πρέπει να έχει πάντοτε υπόψη του τα πολιτισμικά συμφραζόμενα ενός κειμένου, να εντοπίζει τα χιουμοριστικά παραδείγματα, να προσπαθεί να διατηρεί τη σημασία του χιούμορ του πρωτοτύπου και να διατηρεί την κωμικότητα στο μετάφρασμα ακόμα και αν αυτό σημαίνει πως θα αλλάξει εντελώς κάποια στοιχεία από το κείμενο-πηγή.

Φυσικά, πρακτικά δεν είναι τόσο εύκολο να επιτευχθούν όλα τα προηγούμενα ειδικά κατά την οπτικοακουστική μετάφραση όπου το κοινό μπορεί να έχει πρόσβαση ταυτοχρόνως και στο πρωτότυπο και το μετάφρασμα. Όταν ο μεταφραστής προσπαθήσει να αναδημιουργήσει το χιούμορ και να διατηρήσει το κωμικό αποτέλεσμα βρίσκει συχνά απέναντι το κοινό το οποίο συνήθως προτιμά μεταφράσεις πιστές στο πρωτότυπο. Έτσι, λοιπόν, παρά τις θεωρητικές προσεγγίσεις για την μετάφραση του χιούμορ ο υποτιτλιστής έρχεται συνεχώς σε δίλημμα: να μείνει πιστός στο πρωτότυπο και να αναπαράγει το χιούμορ με την ελπίδα ότι το κοινό του θα διαθέτει την απαραίτητη γνώση να το κατανοήσει με αποτέλεσμα όμως την μεγάλη απώλεια πληροφοριών και κωμικών στοιχείων ή να μείνει πιστός στο μετάφρασμα και να κάνει τις αλλαγές που χρειάζονται για να διατηρήσει μέρος των πληροφοριών και του χιούμορ, ρισκάροντας την αντίδραση από το κοινό του;

3.11 Λογοπαίγνιο

Τα λογοπαίγνια αποτελούν μία από τις πιο συχνές μορφές λεκτικού χιούμορ. Όπως προκύπτει από την ίδια την λέξη, αφορούν τα παιχνίδια με τον λόγο, τη χρήση της γλώσσας με πρόθεση να διασκεδάσει. (Chiaro στο Gottlieb,1997:208) Τα λογοπαίγνια μπορούν να χαρακτηριστούν ως ένα παγκόσμιο φαινόμενο καθώς όλες οι γλώσσες μπορούν να προσφέρουν τη δυνατότητα για τέτοιου είδους παιχνίδια. Αυτό που ίσως διαφέρει είναι το ποσοστό των δυνατοτήτων που δίνει η κάθε γλώσσα για τη δημιουργία τους (Blake,2007: 69).

Γενικότερα, ο προσδιορισμός της έννοιας του λογοπαιγνίου, η περιγραφή της σχέσης του με τα γειτονικά γεγονότα, η μορφή και η λειτουργία του είναι δύσκολο να εξηγηθούν πλήρως. (Guiraud, 1976: 5,6) Ο Delabastita όμως δίνει έναν αρκετά κατατοπιστικό και κατανοητό ορισμό. Σύμφωνα με τον ίδιο (Delabastita,1996:128), λοιπόν, το λογοπαίγνιο αποτελεί τη γενική ονομασία για τα *ποικίλα κειμενικά φαινόμενα* στα οποία αξιοποιούνται δομικά στοιχεία της γλώσσας προκειμένου να επέλθει μία *επικοινωνιακά σημαντική αντιπαράθεση* δύο (ή περισσότερων) γλωσσικών δομών με *περισσότερο ή λιγότερο παρόμοιες μορφές και περισσότερο ή λιγότερο διαφορετικές έννοιες*. Μέσα από τον συγκεκριμένο ορισμό διαγράφονται τα τρία βασικά χαρακτηριστικά των λογοπαιγνίων: α) τα λογοπαίγνια αποτελούν κειμενικά φαινόμενα, β) αντιπαραθέτουν γλωσσικές δομές με παρόμοιες μορφές και διαφορετικές έννοιες και γ) βοηθούν στην επικοινωνιακά σημαντική αντιπαράθεση των γλωσσικών δομών.

Τα λογοπαίγνια ως κειμενικά φαινόμενα: Με τον χαρακτηρισμό των λογοπαιγνίων ως «κειμενικά φαινόμενα» υπογραμμίζεται η ιδιαίτερη σημασία του συγκεκριμένου για τη σύλληψη και κατανόηση τους. Ο Delabastita (1996) εξηγεί πως στον λόγο, ο ανθρώπινος νους βρίσκει ενιαίες και συνεκτικές ερμηνείες και χρησιμοποιεί τα συμφραζόμενα προκειμένου να φιλτράρει και να διώξει «άσχετους» συνειρμούς. Στην περίπτωση των λογοπαιγνίων όμως, δημιουργείται ένα διπλό συγκεκριμένο που μπλοκάρει αυτόν τον μηχανισμό φιλτραρίσματος και στην πραγματικότητα επιζητά μία δεύτερη ανάγνωση. (Delabastita 1996:129) Επομένως, για να θεωρηθεί επιτυχημένο ένα λογοπαίγνιο πρέπει τα συμφραζόμενα του να αποτελούν ένα

κατάλληλο περιβάλλον για την ύπαρξη του και να επιτρέπουν μία δεύτερη, διαφορετική ανάγνωση.

Γλωσσικές δομές με παρόμοιες μορφές και διαφορετικές έννοιες: Κέντρο των λογοπαιγνίων συνήθως αποτελούν οι διαφορούμενες έννοιες που φέρουν. Συχνά για την παραγωγή τους, αξιοποιούνται οι ήχοι και τα νοήματα μίας γλώσσας και συνδέονται με τέτοιον τρόπο ώστε να προκαλέσουν έκπληξη στον δέκτη. Οι ακροατές, δηλαδή, μπορεί συχνά να υποθέτουν ότι οι ίδιοι (ή παρόμοιοι) ήχοι θα πρέπει να φέρουν τα ίδια νοήματα και ότι αν δύο σύμβολα ακούγονται με τον ίδιο τρόπο, είναι θεμιτό να συνδυάζονται τα νοήματα τους. (Attrado,1994:105) Μόλις συνειδητοποιήσουν πως αυτό στην πραγματικότητα δε συμβαίνει, τότε προκαλείται έκπληξη και γέλιο. Σε αυτή ακριβώς την ιδιότητα αναφέρεται και ο Delabastita με την αναφορά του στα λογοπαίγνια ως «γλωσσικές δομές με παρόμοιες μορφές και διαφορετικές έννοιες», παραπέμποντας στην ικανότητα τους να αντιπαραθέτουν γλωσσικές δομές με διαφορετικές έννοιες με βάση της τυπικής τους ομοιότητας.(Delabastita,1996:129) Βέβαια, ένα λογοπαίγνιο δεν αφορά αποκλειστικά τον συνδυασμό ήχων και εννοιών αλλά μπορεί να αξιοποιήσει οποιοδήποτε γλωσσικό στοιχείο προκειμένου να παράγει κάποιο κωμικό αποτέλεσμα. (Chiario, 2010:3) Συνήθως τα στοιχεία που αξιοποιούνται αφορούν κυρίως τη φωνολογική και γραφολογική δομή, την λεξική δομή (πολυσημία, ιδιωματισμοί), την μορφολογική και συντακτική δομή. (Delabastita,1996:130-131)

Επικοινωνιακά σημαντική αντιπαράθεση: Τέλος, εξηγεί πως με την αναφορά του στην «επικοινωνιακά σημαντική αντιπαράθεση» προσπαθεί να κάνει κατανοητό τον διαχωρισμό μεταξύ λογοπαιγνίων και ακούσιων ασαφειών και επαναλήψεων. Ένα λογοπαίγνιο, δηλαδή, έχει επικοινωνιακή αξία μόνο στην περίπτωση που ο συγγραφέας έχει την πρόθεση να κάνει ένα λογοπαίγνιο. (Delabastita,1996:130-131) Μέσα από αυτό, ο Delabastita εισάγει την έννοια της πρόθεσης του συγγραφέα προκειμένου να κάνει κατανοητό πως ένα λογοπαίγνιο αποτελεί ένα επικοινωνιακό μέσο και εκφράζει ρητορική ικανότητα και δεν πρέπει να συγχέεται με την ατυχή επίδειξη ανικανότητας ή απροσεξίας (φροϋδικά ολισθήματα κ.λπ. ως εμπόδια στην επικοινωνία).

Επομένως, μέσω του ορισμού γίνεται κατανοητό πως για την παραγωγή ενός λογοπαιγνίου μεγάλη σημασία έχει το συγκεκριμένο πάνω στο οποίο βασίζεται, η

πρόθεση του δημιουργού αλλά και η επιλογή των λέξεων που θα χρησιμοποιηθούν. Η παράφραση μίας λέξης θα μπορούσε να καταστρέψει το λογοπαίγνιο και να οδηγήσει σε λιγότερο χιουμοριστικά αποτελέσματα. Με αυτόν τον τρόπο, οι λέξεις που εμπλέκονται στο λογοπαίγνιο, δεν εξυπηρετούν πλέον απλώς τη λειτουργία της επικοινωνίας, αλλά γίνονται επίσης μέρος του αντικειμένου της επικοινωνίας.

3.11.4 Κατηγοριοποίηση λογοπαιγνίων

Κατά καιρούς, έχουν γίνει αρκετές κατηγοριοποιήσεις σχετικά με τα λογοπαίγνια. Ο Attrado(1994) κάνει μία αρκετά εκτενή αναφορά και εξετάζει μία μακρά λίστα από κατηγοριοποιήσεις λογοπαιγνίων από διαφορετικούς συγγραφείς. Σύμφωνα με τον ίδιο, οι κατηγοριοποιήσεις μπορούν να γίνουν δύσχρηστες και δεν επιτρέπουν περαιτέρω επεξηγήσεις. Ωστόσο, η κατανομή ενός λογοπαιγνίου μπορεί να αποκαλύψει στοιχεία για την εσωτερική δομή του (Attardo 1994:112). Στη συγκεκριμένη μεταπτυχιακή εργασία, βάση θα δοθεί στην κατηγοριοποίηση του Delabastita(1996:128):

- **Ομωνυμία (ίδιος ήχος και ορθογραφία).** Παράδειγμα στην ελληνική γλώσσα αποτελεί η λέξη ταινία (κινηματογραφικό έργο) και ταινία (σκουλήκι που ζει ως παράσιτο στο έντερο του ανθρώπου). Στην αγγλική γλώσσα ομώνυμες λέξεις είναι το match (σπίρτο) και match (αγώνας).
- **Ομοφωνία (ίδιος ήχος αλλά διαφορετική ορθογραφία).** Παράδειγμα στην ελληνική γλώσσα μπορεί να είναι η λέξη χήρος (άνδρας του οποίου η σύζυγος έχει πεθάνει) και χοίρος (γουρούνι). Στη αγγλική γλώσσα, ένα παράδειγμα είναι η λέξη see (βλέπω) και sea (θάλασσα).
- **Ομογραφία (διαφορετικός ήχος αλλά ίδια ορθογραφία).** Ως παράδειγμα ο Delabastita (1996) φέρει ως ομόγραφα τη λέξη US (Ηνωμένες πολιτείες) και us (εμάς). Παράδειγμα στα ελληνικά μπορεί να είναι η λέξη μόσχος (μοσχάρι) και μόσχος (μυρωδιά).
- **Παρωνυμία (μικρές διαφορές στον ήχο και την ορθογραφία).** Παράδειγμα παρώνυμων λέξεων στα ελληνικά είναι οι λέξεις σφήκα (έντομο) και η λέξη σφίγγα (μυθικό τέρας). Στην αγγλική γλώσσα παράδειγμα μπορεί να αποτελούν οι λέξεις affect (επηρεάζω) και effect (αποτέλεσμα).

3.11.5 Η (μη) μεταφρασιμότητα των λογοπαιγνίων

Όπως ειπώθηκε στις προηγούμενες ενότητες, το χιούμορ και τα λογοπαίγνια βασίζονται σε μεγάλο βαθμό τόσο στις πολιτισμικές πτυχές της γλώσσας-πηγή όσο και στη δομή της ίδιας της γλώσσας με την οποία εκφέρονται. Τα χαρακτηριστικά αυτά του χιούμορ δε διευκολύνουν την μετάφραση και την μεταφορά του από μία γλώσσα σε μία άλλη. Τα λογοπαίγνια μάλιστα και οι διαφορούμενες έννοιες που φέρουν, διογκώνουν το πρόβλημα με αποτέλεσμα να θεωρείται ότι δεν είναι δυνατόν να μεταφραστούν. Με αυτό τον τρόπο, έχει έρθει στην επιφάνεια το ζήτημα της μη μεταφρασιμότητας των λογοπαιγνίων, το οποίο έχει αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης και αμφισβήτησης από πλήθος θεωρητικών.

Υποστηρικτής της μη μεταφρασιμότητας των λογοπαιγνίων θεωρείται ο Jakobson (1959:238), ο οποίος παρομοιάζει την μετάφραση των λογοπαιγνίων με αυτή της ποίησης εξηγώντας γιατί θεωρεί ότι αυτές οι δύο κατηγορίες αντιστέκονται στην μετάφραση. Σύμφωνα με τον ίδιο, στην ποίηση, κάθε στοιχείο του λεκτικού κώδικα φέρει τη δική του αυτόνομη σημασία και εμφανίζει σχέσεις ομοιότητες και αντίθεσης με τα υπόλοιπα. Η φωνολογική ομοιότητα δίνει την αίσθηση σημασιολογικής ομοιότητας. Επομένως, οι διαφορές των γλωσσών τόσο σε φωνολογικό και σημασιολογικό όσο και πραγματολογικό επίπεδο δεν επιτρέπουν την ύπαρξη μετάφρασης της ποίησης και των λογοπαιγνίων. Αυτό που μπορεί να συμβεί είναι όπως ανέφερε ο Jakobson, μία «δημιουργική αντιμετάθεση» κατά την οποία μέρος του περιεχομένου θα πρέπει να υποστεί αλλαγές. Απόψεις περί μη μεταφρασιμότητας εκφράζει και ο Catford, ο οποίος κάνει μία διάκριση μεταξύ της «γλωσσικής μη μεταφρασιμότητας» και «πολιτισμικής μη μεταφρασιμότητας». Σύμφωνα με τον ίδιο, η γλωσσική μη μεταφρασιμότητα συμβαίνει όταν είναι αδύνατο να μεταδοθούν στο κείμενο-στόχος λειτουργικά και δομικά στοιχεία του καταστασιακού περιβάλλοντος του κειμένου- πηγή. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση που η αμφισημία του κειμένου-πηγή αποτελεί βασικό λειτουργικό στοιχείο όπως για παράδειγμα στα λογοπαίγνια. Η αμφισημία αυτή προκύπτει από δύο κύριες πηγές: κοινή εκφορά δύο ή περισσότερων γραμματικών ή λεξικολογικών στοιχείων της γλώσσας-πηγή (όταν δύο ή περισσότερα γραμματικά ή λεξιλογικά στοιχεία παρουσιάζονται με την ίδια φωνολογική ή γραφολογική μορφή) και στην πολυσημία ενός στοιχείου της γλώσσας-πηγή που δε βρίσκει ισοδυναμία με κάποιο στοιχείο της γλώσσας- στόχος. Εν ολίγοις, η γλωσσική

μη μεταφρασιμότητα συμβαίνει όταν δεν υπάρχει η δυνατότητα να βρεθούν ισοδύναμα στοιχεία στη γλώσσα- στόχος λόγω της διαφοράς της με τη γλώσσα-πηγή. (Catford, 1969:98)

Πολλοί συγγραφείς ωστόσο διαφωνούν με τις απόψεις για την αδυναμία μετάφρασης των λογοπαίγνιων (Low 2011, Gottlieb 1997, Delabastita 1996), χωρίς όμως να παραλείπουν τις μεγάλες δυσκολίες και προκλήσεις που παρουσιάζει. Για τον Delabastita(1994:223) η ρίζα του προβλήματος είναι το γεγονός ότι τα σημασιολογικά και πραγματολογικά στοιχεία του πρωτοτύπου συνδέονται άμεσα με τα δομικά χαρακτηριστικά της γλώσσας-πηγή. Παρόλα αυτά όμως, δε θεωρεί πως τα λογοπαίγνια είναι αδύνατον να μεταφραστούν. Στην πραγματικότητα, μπορεί να βρεθούν εξαιρετικές λύσεις για πολλά λογοπαίγνια, αρκεί ο μεταφραστής να εκμεταλλευτεί το πλήθος γλωσσικών και κειμενικών πηγών προκειμένου να αναδημιουργήσει την πραγματολογική λειτουργία του πρωτότυπου λογοπαίγνιου. (Delabastita 1994: 233) Επομένως, όταν κάποιος ισχυρίζεται ότι ένα λογοπαίγνιο δεν είναι δυνατό να μεταφραστεί σημαίνει πως καμία από τις προσφερόμενες λύσεις της μετάφρασης του λογοπαίγνιου δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις τους σχετικά με την μεταφραστική ισοδυναμία (Delabastita 1996:135).

Οι Gottlieb(1997: 211) και Laurian (1992:114), οι οποίοι εξίσου τίθενται υπέρ της μεταφρασιμότητας των λογοπαίγνιων, στρέφουν την προσοχή στις λέξεις οι οποίες είναι ίδιες ή παρόμοιες σε φωνολογικό επίπεδο. Γι' αυτούς, οι λέξεις αυτές παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες και έχουν τις μεγαλύτερες πιθανότητες να παραλειφθούν κατά την μετάφραση. Αυτό γιατί είναι δύσκολο να βρεθούν ταυτόσημοι ήχοι ή λέξεις με την ίδια ορθογραφία και περιεχόμενο ανάμεσα σε δύο γλώσσες (Gottlieb,1997:211 Laurian, 1992:114) Ακόμα και σε αυτές τις δύσκολες περιπτώσεις όμως, δεν πρέπει να επικαλεστεί κανείς την έννοια της μη μεταφρασιμότητας. Σύμφωνα με κάποιες παρατηρήσεις του Delabastita, μάλιστα, ακόμα και τα λογοπαίγνια που βασίζονται στην ίδια φωνολογία ή και οι πολύσημες λέξεις μπορούν να μεταδοθούν στη γλώσσα-στόχος με μικρή απώλεια. (Delabastita 1996:135)

Οι απόψεις αυτές περί μεταφρασιμότητας και μη μεταφρασιμότητας φαίνεται, ωστόσο, να σχετίζονται με τον ίδιο τον μεταφραστή αλλά και την γενικότερη αντίληψη του για το τι είναι η μετάφραση. Για τον Low (2011: 59), ο ισχυρισμός ότι

τα αστεία δεν μπορούν να μεταφραστούν είναι αποτέλεσμα δύο λόγων. Ο πρώτος αφορά την ανεπάρκεια του μεταφραστή (τα αστεία πραγματικά δεν μεταδίδονται αλλά δεν υπήρξε σοβαρή προσπάθεια για να βρεθούν ισοδύναμα των χιουμοριστικών στοιχείων) και ο δεύτερος αφορά την στενή αντίληψη της μετάφρασης ταυτόχρονα με μία μη ρεαλιστική άποψη της επιτυχημένης μετάφρασης. Την αντίληψη αυτή συμπληρώνει ο Delabastita (1996:135) σύμφωνα με τον οποίο, ακόμα και αν τελικά αποδοθεί ένα λογοπαίγνιο στην μετάφραση, υπάρχει έντονος προβληματισμός λόγω των έντονων μεταφραστικών αλλαγών. Σύμφωνα με την Chiaro (2010: 4) μπορεί ένα λογοπαίγνιο κατά την μετάφραση να υποστεί δραστικές αλλαγές προκειμένου να διατηρήσει το κωμικό στοιχείο και να παραμείνει αστείο και στη γλώσσα-στόχος. Οι αλλαγές αυτές προκύπτουν λόγω της διαφοράς των γλωσσών και την αδυναμία να εντοπιστούν λέξεις που φέρουν την ίδια σημασία και είναι ταυτόχρονα ομόηχες, πολύσημες, ομόφωνες κλπ. και στις δύο γλώσσες. Επομένως, για να διατηρηθεί η ουσία ενός λογοπαιγνίου ή αστείου, πρέπει να γίνει αναδημιουργία, να εφευρεθεί ένα νέο λογοπαίγνιο με διαφορετική αλλά σχετική έννοια (Newmark, 1988: 217). Αυτό θα έχει όμως ως αποτέλεσμα η απόδοση να έχει επηρεάσει τη δομή, τις γλωσσικές επιλογές ακόμα και το σημασιολογικό περιεχόμενο του κειμένου- στόχου. Ακόμα και το ευρύτερο περιβάλλον του λογοπαιγνίου πρέπει να αλλάξει έτσι ώστε να αποδεχθεί το νέο λογοπαίγνιο που δημιουργήθηκε από τον μεταφραστή. Κάποιοι μεταφραστές θεωρούν ότι βρίσκονται σε ένα δίλημα: να διατηρήσουν το λογοπαίγνιο ως έχει στο πρωτότυπο με αποτέλεσμα την απώλεια του λογοπαιγνίου και του χιούμορ ή να κάνουν κάποιου είδους προσαρμογή αλλάζοντας σημαντικά σημεία του κειμένου-πηγή. Ο Delabastita(1996:135) φαίνεται να συμφωνεί με τη δεύτερη εκδοχή σημειώνοντας πως να είναι κανείς πιστός στο πρωτότυπο παραδόξως είναι να μην είναι πιστός σε αυτό.

Συμπερασματικά, κυριαρχεί η άποψη ότι ένα λογοπαίγνιο μπορεί να μεταφραστεί αρκεί να έχει κανείς αφ' ενός μία πιο ευρεία αντίληψη του τι είναι μετάφραση και αφ' ετέρου ακολουθώντας την θεωρία του σκοπού. Αν το πρωτότυπο κείμενο, δηλαδή, έχει ως στόχο να προκαλέσει και να διασκεδάσει το κοινό του, (Newmark, 1988: 217) η μετάφραση θα πρέπει να λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο. Ο βαθμός απώλειας των πληροφοριών εξαρτάται από τις δυνατότητες της εκάστοτε γλώσσας αλλά και από τον ίδιο τον μεταφραστή.

3.11.6 Λογοπαίγνια και μεταφραστικές στρατηγικές

Παρά το κλίμα σχετικά με την μη μεταφρασιμότητα των λογοπαιγνίων, σύμφωνα με τον Delabastita (1996:134) ο μεταφραστής έχει στη διάθεση του ποικίλες μεταφραστικές μεθόδους προκειμένου να αποδώσει ένα λογοπαίγνιο:

- **ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ $\Rightarrow$ ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ:**

Το λογοπαίγνιο της γλώσσας-πηγή μεταφράζεται από ένα λογοπαίγνιο στη γλώσσα-στόχος, το οποίο μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο διαφορετικό από το λογοπαίγνιο του πρωτοτύπου στη δομή, σημασιολογία ή κειμενική λειτουργία.

- **ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ $\Rightarrow$ ΜΗ ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ:**

Το λογοπαίγνιο αποδίδεται με φράση που μπορεί να διατηρεί τη σημασία του λογοπαιγνίου, αλλά το ίδιο το λογοπαίγνιο δε διατηρείται.

- **ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ $\Rightarrow$ ΣΥΝΑΦΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ**

Το λογοπαίγνιο αντικαθίσταται από μία επεξηγηματική τεχνική που σχετίζεται με το λογοπαίγνιο (επανάληψη, αλληγορία, ομοιοκαταληξία, ειρωνία κλπ.) προκειμένου να ανακτήσει το αποτέλεσμα του λογοπαιγνίου του κειμένου-πηγή.

- **ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ $\Rightarrow$ ΤΙΠΟΤΑ**

Το σημείο του κειμένου που περιλαμβάνει το λογοπαίγνιο παραλείπεται.

- **ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ ΚΠ $\Rightarrow$ ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ ΚΣ:**

Ο μεταφραστής αναπαράγει το λογοπαίγνιο του κειμένου-πηγή καθώς, πιθανότατα, και το περιβάλλον της αρχικής διατύπωσής του χωρίς πρακτικά ‘‘να το μεταφράζει’’.

- **ΜΗ ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ $\Rightarrow$ ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ:**

Ο μεταφραστής εισάγει ένα λογοπαίγνιο στο κείμενο, όπου δεν υπάρχει κάποιο λογοπαίγνιο στο κείμενο-πηγή. Πιθανότατα επειδή κάποια λογοπαίγνια του κειμένου-πηγή έχουν χαθεί στο κείμενο-στόχος και θέλει με κάποιο τρόπο να τα συμπληρώσει.

- **ΤΙΠΟΤΑ $\Rightarrow$ ΛΟΓΟΠΑΙΓΝΙΟ**

Προστίθεται στο κείμενο- στόχος ολοκληρωτικά νέο κειμενικό υλικό που περιέχει λογοπαίγνιο χωρίς κάποιο προφανή λόγο εκτός αν πρόκειται για κάποια αντισταθμιστική τεχνική

- **ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ**

Επεξηγηματικές υποσημειώσεις ή τελικές σημειώσεις, σχόλια των μεταφραστών για διαφορετικές συμπληρωματικές λύσεις για το πρόβλημα του κειμένου- πηγής.

Όλες οι παραπάνω τεχνικές μπορούν να συνδυαστούν με πολλούς τρόπους. Ως παράδειγμα δίνει την περίπτωση που ένα λογοπαίγνιο δεν αποδίδεται στη γλώσσα-στόχος (Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο), με επεξήγηση για τον λόγο που δεν αποδόθηκε (επεξηγηματικές τεχνικές) και την εισαγωγή του λογοπαιγνίου σε ένα άλλο σημείο του κειμένου (Μη λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο). Αν και οι στρατηγικές αυτές αναφέρονται κυρίως σε μονοσημιακά κείμενα, μπορούν εύκολα να εφαρμοστούν και σε άλλα είδους κείμενα. Συγκεκριμένα, όμως, όσον αφορά τα οπτικοακουστικά κείμενα και την οπτικοακουστική μετάφραση, ο Gottlieb (210) προτείνει τους παρακάτω τρόπους απόδοσης του λογοπαιγνίου:

- Κατά λέξη απόδοση, με ή χωρίς τη διατήρηση του χιούμορ.
- Τοπική προσαρμογή προκειμένου να διατηρηθεί το χιούμορ.
- Αντικατάσταση με μη λογοπαίγνιο.
- Το λογοπαίγνιο δεν αποδίδεται, προκειμένου να υπάρχει χώρος για τον υπόλοιπο διάλογο.
- Το λογοπαίγνιο εισάγεται σε διαφορετικά σημεία του κειμένου, όπου το επιτρέπει η γλώσσα- στόχος.

4 Μελέτη Περίπτωσης

4.4 Κωμωδίες καταστάσεων

Οι κωμωδίες καταστάσεων (Sitcoms από situational comedies) αποτελούν ένα από τα πιο διάσημα είδη κωμωδίας σήμερα. Καλύπτουν ένα πολύ μεγάλο μέρος των τηλεοπτικών προγραμμάτων στις περισσότερες χώρες του κόσμου και δέχονται πολύ θετικές αντιδράσεις από τους θεατές. Για τους περισσότερους, οι κωμωδίες καταστάσεων αποτελούν προγράμματα που εφευρέθηκαν από και για την τηλεόραση. Στην πραγματικότητα όμως έχουν τις ρίζες τους στο ραδιόφωνο ήδη από το 1929 και βοήθησαν ώστε να ριζωθεί η ιδέα ενός συνεχόμενου καστ σε διαφορετικές καταστάσεις κάθε εβδομάδα. (Taflinger,1996) Η κωμωδία καταστάσεων αποτελεί ένα πρόγραμμα που διαρκεί μισή ώρα και οι χαρακτήρες αλληλεπιδρούν μέσα από κωμικές καταστάσεις.(Wolf στο Grandio&Diego,2010) Για την Aronson (2000:13) η κωμωδία καταστάσεων βασίζεται σε μία ομάδα ατόμων που είτε είναι οικογένεια είτε λειτουργούν σαν μία. Δεν αφορά τόσο την κωμωδία μίας συγκεκριμένης κατάστασης αλλά συγκεκριμένους κωμικούς χαρακτήρες που αντιδρούν σύμφωνα με ιδιαίτερους τρόπους σε μία κατάσταση που έχει δημιουργηθεί, προκειμένου να φανερώσει την κωμικότητα του χαρακτήρα τους.

Αν και οι περισσότερες χώρες παράγουν δικές τους κωμωδίες καταστάσεων, τα αμερικάνικα sitcoms κατά βάση κυριαρχούν, ταξιδεύουν ανά τον κόσμο και μάλιστα πολλά από αυτά έχουν γνωρίσει τεράστια επιτυχία. Έτσι, λοιπόν, στην έρευνα θα αναφερθούν τρία αμερικάνικα sitcoms: Friends, Brooklyn Nine-Nine, How I met your mother, καθένα από τα οποία διαθέτει το δικό του ύφος και χαρακτήρα.

4.5 Friends, How I met your mother και Brooklyn Nine-Nine

Οι τηλεοπτικές σειρές αμερικάνικης παραγωγής Friends(1994-2004), How I met your mother (2005-2014) και Brooklyn Nine- Nine (2013-2021) προβλήθηκαν αρχικά στην Αμερική και αποτελούν πολυβραβευμένες κωμωδίες καταστάσεων (sitcoms) και έχουν υποτιτλιστεί σε πολλές γλώσσες. Οι ηθοποιοί τους έχουν κερδίσει πολλά βραβεία μεταξύ των οποίων και διάφορα βραβεία EMMY.

Η σειρά Friends δημιουργήθηκε από τους Ντέιβιντ Κρέιν και Μάρτα Κάουφμαν και αποτελείται από δέκα κύκλους επεισοδίων ενώ συνολικά έχουν προβληθεί 235 επεισόδια. Προβάλλεται σε πολλές χώρες στον κόσμο ακόμα και σήμερα, με εξίσου μεγάλη επιτυχία. Επιπλέον, έπειτα από 17 χρόνια η σειρά F.R.I.E.N.D.S επέστρεψε με ένα ακόμα επεισόδιο, το «the Reunion» όπου οι ηθοποιοί μοιράζονταν τις αναμνήσεις και τις εμπειρίες τους από την επιτυχημένη σειρά. Πρωταγωνιστές ήταν η Τζένιφερ Άνιστον, Κόρτνεϊ Κοξ, Λίζα Κούντροου, Ματ ΛεΜπλάνκ, ο Μάθιου Πέρι και ο Ντέιβιντ Σουίμερ και υποδύονται μία παρέα φίλων, που ζει στο Μανχάταν της Νέας Υόρκης. Μέσα από τη σειρά, ξετυλίγονται οι επαγγελματικές και προσωπικές ζωές των φίλων ενώ οι θεατές παρακολουθούν το συναισθηματικό τους δέσιμο καθώς και τα εμπόδια που ξεπερνούν και αντιμετωπίζουν για να βρουν την ευτυχία.

Το How I met your mother αποτελείται από 9 κύκλους και 208 επεισόδια. Με δημιουργούς τον Κάρτερ Μπέις και Κρεγκ Τόμας, η τηλεοπτική σειρά βασίζεται στον πρωταγωνιστή Τεντ Μπόσμπυ, ο οποίος αφηγείται στα παιδιά του την ιστορία για το πώς γνώρισε την μητέρα τους. Μέσα από συνεχόμενες αναδρομές στο παρελθόν, ξετυλίγεται ολόκληρη η ζωή και οι εμπειρίες του Τεντ και των φίλων του. Η τηλεοπτική σειρά έχει γνωρίσει τεράστια επιτυχία και προβάλλεται σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο ενώ έχει προταθεί και κερδίσει 26 βραβεία. Τους βασικούς χαρακτήρες της σειράς υποδύονται οι Τζος Ράντορν, Τζέισον Σίγκελ, Κόμπι Σμόλντερς, Νικ Πάτρικ Χάρις και Άλισον Χάνιγκαν.

Το Brooklyn 9-9 αποτελείται από οχτώ κύκλους επεισοδίων και 208 επεισόδια συνολικά. Αν και πρόσφατα προβλήθηκε η 8^η σεζόν της σειράς, στην πλατφόρμα Netflix προβάλλεται έως την 7^η. Δημιουργοί της σειράς είναι οι Νταν Γκορ και Μάικλ Σουρ ενώ τους βασικούς πρωταγωνιστές υποδύονται οι Άντι Σάμπεργκ, Μελίσα Φουμέρο, Στεφανί Μπεατρίζ, Τέρι Κρους, Αντρέ Μπράουερ, Τζο Λο Τρούλιο, Τσέλι Πιρέτι, Τζόελ Μακκίνον, Ντιρκ Μπλόκερ. Η σειρά βασίζεται στις κωμικές καταστάσεις που δημιουργεί ο Τζέικ Πιράλτα και οι αστυνομικοί, συνάδελφοί του. Με αρχηγό τον Χολτ, το τμήμα 99 του Μπρούκλιν αποτελεί ένα από τα καλύτερα αλλά και αμφιλεγόμενα αστυνομικά τμήματα. Ο Τζέικ και η ομάδα συνεχώς παραβιάζουν τους κανόνες, δημιουργούν αστεία σκηνικά και αντιμετωπίζουν συνεχώς προκλήσεις.

Ο λόγος που επιλέχθηκαν οι συγκεκριμένες σειρές αφορά την επιτυχία τους σε πολλές χώρες και τη δημοτικότητα τους. Επιπλέον, επιλέχθηκαν τρεις διαφορετικές για να βρεθεί όγκος και ποικιλία δεδομένων. Το γεγονός ότι οι σειρές έχουν διαφορετικές χρονολογίες προβολής εξυπηρετεί τον σκοπό αυτό, καθώς δίνει μεγαλύτερη ποικιλία από τύπους χιούμορ και λογοπαίγνια ενώ επιτρέπει να βρεθούν λογοπαίγνια από διαφορετικούς δημιουργούς και μεταφραστές, προσεγγίζοντας το ζητούμενο πιο γενικά και συνολικά.

4.6 Σκοπός της έρευνας και μεθοδολογία

Η έρευνα που γίνεται στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής εργασίας με τίτλο «Η μεταφορά του χιούμορ στον υποτιτλισμό των sitcoms. Η περίπτωση των: Friends, How I met your mother και Brooklyn Nine-Nine», έχει ως στόχο να αναζητήσει και να αξιολογήσει τους τρόπους αποτύπωσης του χιούμορ και των λογοπαϊγνίων που παρουσιάζονται από τις αμερικάνικες σειρές Friends, Brooklyn 9-9 και How I met your mother, στους ελληνικούς υπότιτλους. Για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου, πρώτα έγινε λεπτομερής παρακολούθηση των τριών αυτών σειρών και στη συνέχεια η αναζήτηση και καταγραφή των λογοπαϊγνίων που παρουσιάστηκαν σε αυτές. Συγκεκριμένα, τα λογοπαίγνια που αναφέρονται βασίζονται σε ομόφωνες, παρώνυμες, ομώνυμες λέξεις (ή πιο σπάνια εκφράσεις) (Delabastita:1996) και σύνθετες (Nash:1986).

Αφού λοιπόν, αναζητήθηκαν, καταγράφηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν τα λογοπαίγνια του πρωτοτύπου, παρατίθεται η μετάφραση τους όπως εμφανίζεται στους ελληνικούς υπότιτλους. Έπειτα, με βάση τις μεταφραστικές στρατηγικές του Delabastita(1996) που σχετίζονται με τα λογοπαίγνια, αξιολογείται ο τρόπος απόδοσής τους. Μέσα από αυτή τη διαδικασία και με βάση το αποτέλεσμα που εμφανίζεται στους υπότιτλους, παρατηρείται αν το χιούμορ διατηρείται στην μετάφραση. Εν ολίγοις, στόχος είναι να διερευνηθεί μέσω της κατηγοριοποίησης και των μεταφραστικών στρατηγικών αν και πώς το χιούμορ που εμφανίζεται στο πρωτότυπο οπτικοακουστικό υλικό αποδίδεται στους υπότιτλους και τη γλώσσα-στόχος.

Πρέπει να επισημανθούν ωστόσο κάποιες βασικές αλλαγές που έγιναν λόγω των παραδειγμάτων που έχουν παρατεθεί. Αρχικά, τα ομόγραφα αφαιρέθηκαν καθώς είναι σπάνια σε μία οπτικοακουστική μετάφραση που βασίζεται στην εικόνα και στον ήχο και ούτως ή άλλως δε βρέθηκαν αξιοσημείωτα παραδείγματα. Τη θέση τους πήραν τα p (portmanteau). Η κατηγορία αυτή έγινε διάσημη από τον Lewis Carol και περιλαμβάνει δύο λέξεις οι οποίες συνδυάζονται προκειμένου να δημιουργηθεί ένας νέος όρος με τη δική του σημασία (Scholtes:2016, 35). Παράδειγμα από το σώμα κειμένων αποτελεί η λέξη «frienemy», η οποία περιλαμβάνει τις λέξεις «friend» και «enemy». Η προσθήκη αυτή οφείλεται στην μεγάλη συχνότητα που εμφανίζονται στις σειρές αυτές και η εύρεση των στρατηγικών με τις οποίες μεταφράστηκαν κρίθηκε ενδιαφέρουσα. Επιπλέον, με την πρώτη ματιά τα σύνθετα δεν έχουν μεγάλη σχέση με τη φωνολογία. Στην πραγματικότητα πολλά από αυτά ήταν αρκετά πολύπλοκα και μερικές φορές η φωνολογική διάσταση ήταν ένας παράγοντας στη δημιουργία τους. Παραδείγματα θα αναφερθούν παρακάτω αλλά μπορούν να αναζητηθούν και στο παράρτημα. Επιπλέον, από τις συνολικά επτά μεταφραστικές στρατηγικές θα αναφερθούν μόνο οι πέντε. Οι στρατηγικές: Τίποτα- Λογοπαίγνιο και Επεξηγηματικές τεχνικές δεν συμπεριλαμβάνονται καθώς δε βρέθηκαν παραδείγματα.

Μία άλλη, αρκετά σημαντική, παρατήρηση πρέπει να γίνει σχετικά με την κατηγορία «ομωνυμία». Στην κατηγορία αυτή, εντάσσονται λέξεις ή εκφράσεις που μπορεί να γράφονται και να ακούγονται το ίδιο αλλά φέρουν διαφορετικές σημασίες. Στην κατηγορία αυτή εντάχθηκαν όλες αυτές οι λέξεις ή εκφράσεις που παρουσιάζουν αυτή την ιδιαιτερότητα, κάνοντας την κατηγορία πιο ευρεία. Αυτό τονίζεται καθώς σε μέρος της βιβλιογραφίας γίνεται μία διάκριση μεταξύ της ομωνυμίας και της πολυσημίας. Και οι δύο κατηγορίες αναφέρονται σε λέξεις που έχουν ίδια ορθογραφία και προφορά αλλά φέρουν διαφορετικές σημασίες. Η βασική διαφορά είναι ότι οι ομώνυμες λέξεις δεν παρουσιάζουν συναφείς έννοιες, ενώ στις πολύσημες λέξεις οι έννοιες σχετίζονται με κάποιον τρόπο και έχουν ομοιότητες ως προς την ετυμολογία. (Delabastita,1996:130) Μεταξύ δηλαδή της ομωνυμίας και πολυσημίας υπάρχουν πολύ λεπτές διαφορές, που δε γίνονται πάντα αντιληπτές στα παραδείγματα. Στην παρούσα μεταπτυχιακή εργασία δε θα ληφθεί υπόψη αυτή η διάκριση και στην κατηγορία «ομωνυμία» θα περιληφθούν παραδείγματα από

κυριολεκτική και μεταφορική χρήση της γλώσσας, ομώνυμες λέξεις που μπορεί να έχουν συναφείς έννοιες. Οτιδήποτε δηλαδή ακούγεται και γράφεται με τον ίδιο τρόπο αλλά φέρει ή μπορεί να ερμηνευτεί με πάνω από μία σημασίες, διευρύνοντας την κατηγορία.

Ο λόγος που επιλέχθηκε να γίνει αυτή η κατηγοριοποίηση, αφορά την άποψη ότι το χιούμορ που βασίζεται σε ομώνυμες, παρώνυμες και ομόφωνες λέξεις αντιστέκεται περισσότερο στην μετάφραση καθώς εξαρτάται από τη φωνολογία και τη σημασιολογία μίας γλώσσας. Επιλέχθηκε επίσης με αφορμή τα λεγόμενα του Gottlieb(1997:211), σύμφωνα με τον οποίο οι ομόφωνες λέξεις είναι πιο πιθανό να χαθούν κατά την μετάφραση ενώ οι ομώνυμες και οι παρώνυμες δίνουν περισσότερα περιθώρια μετάφρασης. Οι σύνθετες λέξεις, δε, θεωρείται ότι μπορούν να μεταφραστούν πιο εύκολα. Σκοπός είναι η επιβεβαίωση ή μη αυτών των λεγομένων.

Ανακεφαλαιώνοντας, υποθέσεις τις έρευνας είναι οι εξής:

- Τα σύνθετα λογοπαίγνια είναι πιο εύκολο να αποδοθούν στην μετάφραση σε σχέση με τα παραδείγματα ομωνυμίας, ομοφωνίας και παρωνυμίας που βασίζονται κατά βάση στη φωνολογία της αγγλικής γλώσσας. Μεγαλύτερες δυσκολίες στην απόδοση θα εμφανίσει η ομοφωνία σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του Gottlieb (1997) καθώς δίνονται λιγότερα περιθώρια μεταφραστικών και γλωσσικών επιλογών.
- Τα λογοπαίγνια εξαρτώνται άμεσα από τις γλωσσικές και πολιτισμικές πτυχές της γλώσσας-πηγή, άρα μεγάλο μέρος του χιούμορ χάνεται.

Στόχος, λοιπόν, συμπεριλαμβανομένου των παραπάνω υποθέσεων, είναι να απαντηθεί:

- Πώς αποδόθηκαν τα λογοπαίγνια που βασίζονται σε ομόφωνες, ομώνυμες, παρώνυμες λέξεις και σύνθετα και ποια από αυτά εμφανίζουν τις πιο επιτυχείς αποδόσεις;
- Τα λογοπαίγνια αντιστέκονται πράγματι στην μετάφραση;
- Το ποσοστό λογοπαιγνίων του πρωτοτύπου είναι εμφανώς μικρότερο ή ίδιο με αυτό της μετάφρασης;
- Συνολικά, το χιούμορ των πρωτότυπων σειρών αποτυπώθηκε στον ελληνικό υποτιτλισμό ή ένα μεγάλο μέρος του χιούμορ χάνεται κατά την μετάφραση;

Για να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα έχει γίνει διάκριση της ανάλυσης σε δύο μέρη. Ξεκινώντας με το δεύτερο μέρος, αυτό αφορά μία ποσοτική ανάλυση όπου καταγράφονται τα αποτελέσματα των παραδειγμάτων λογοπαιγνίων που παρουσιάστηκαν από τις συγκεκριμένες σειρές (βλ. παράρτημα). Θα αναλυθούν οι στρατηγικές με τις οποίες αποδόθηκε κάθε κατηγορία λογοπαιγνίων ξεχωριστά και θα αναζητηθεί αν το χιούμορ χάθηκε ή όχι κατά την μετάφραση. Το πρώτο μέρος, αφορά μία ποιοτική ανάλυση όπου εξηγούνται κάποια από τα παραδείγματα αυτά. Σκοπός της ποιοτικής ανάλυσης είναι να εξηγηθεί η μεθοδολογία με βάση την οποία τα παραδείγματα αναλύθηκαν ώστε να εξαχθούν τα συμπεράσματα της ποσοτικής ανάλυσης.

4.7 Ποιοτική ανάλυση

<i>F.R.I.E.N.D.S</i> <i>Season 2 Episode 14- 14:43</i> CHANDLER: Oh, you're right I, I should play in the hay. Forget about the fact that I just dropped 400 dollars to replace a bracelet that I hated to begin with. Bring on the hay. RACHEL: Hey	<i>Μετάφραση</i> Chandler: Δίκιο έχεις, πρέπει να παίζω στο σανό. Αλλά πέταξα 400 δολ. για να αγοράσω ένα βραχιόλι που μισούσα εξ αρχής. Φέρτε το σανό! Rachel: -
--	--

Ο Τζόι χαρίζει στον Τσάντλερ ένα χρυσό γυναικείο ρολόι, το οποίο υποτίθεται πως επικυρώνει τη φιλία τους. Ο Τσάντλερ, ωστόσο, το απεχθάνεται. Στον διάλογο, παραπονιέται στη Φοίβη για την κίνηση αυτή του φίλου του. Εκείνη, προκειμένου να δώσει στον Τσάντλερ θετική ενέργεια λέει «play in the hay» (εννοώντας να σταματήσει να είναι τόσο θυμωμένος και να ηρεμήσει). Τότε ειρωνικά, ο Τσάντλερ απαντά «bring the hay» (Φέρτε το σανό). Το χιούμορ εδώ βασίζεται σε δύο ομόφωνες λέξεις το «hey» και το «hay». Στην μετάφραση, αν και ολόκληρο το κλίμα

αποδίδεται, το κωμικό στοιχείο δεν υπάρχει. Η αδυναμία αυτή μπορεί να οφείλεται είτε στην έλλειψη χώρου και χρόνου για τους υπότιτλους είτε απλώς αδυναμία μετάφρασης. Αυτή η περίπτωση, λοιπόν, κατατάσσεται στο Λογοπαίγνιο- Τίποτα.

<i>F.R.I.E.N.D.S</i> <i>Season 3 Episode 9- 15:34</i> Chandler: And the other ah, Dutch people, they come on from somewhere near the Netherlands, right? Joey: Nice try. See the Netherlands is this make believe place where Peter Pan and Tinker Bell come from.	<i>Μετάφραση</i> Chandler: Κι οι άλλοι Ολλανδοί; Κάπου απ' τις Κάτω Χώρες; Joey: Καλή προσπάθεια. Οι Κάτω Χώρες είναι φανταστική χώρα του Πήτερ Παν και της Τινκερμπελ.
--	--

Στον συγκεκριμένο διάλογο, ο Τζόι και ο Τσάντλερ ανταγωνίζονται προκειμένου να κερδίσουν μία κοπέλα, η οποία κατάγεται από την Ολλανδία. Ο Τσάντλερ για να μειώσει τον Τζοι στα μάτια της κοπέλας τον ρωτά από πού κατάγονται οι Ολλανδοί, πληροφορία που ο Τζόι δε διαθέτει. Το χιούμορ στο συγκεκριμένο σημείο βασίζεται στο λογοπαίγνιο που γίνεται με την λέξη «Netherlands». Ο Τζόι που προφανώς δε διαθέτει γνώσεις γεωγραφίας, συγχέει το «Netherlands» με μία λέξη που ακούγεται παρόμοια με αυτή «Neverland». Αν και η δεύτερη λέξη δεν αναφέρεται άμεσα στον διάλογο, μπορεί κανείς μέσω του συγκεκριμένου, ότι δηλαδή εκεί ζει ο Πήτερ Παν με την Τινκερμπελ, να εννοήσει την λέξη «Neverlad» και να κατανοήσει το λογοπαίγνιο. Έτσι, λοιπόν, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση του Delabastita, το λογοπαίγνιο αυτό ανήκει στα παρώνυμα καθώς οι λέξεις «Netherlands» και «Neverland» έχουν μικρές διαφορές στον ήχο και την ορθογραφία. Όσον αφορά την μετάφραση, ο μεταφραστής αποδίδει εν μέρει το νόημα του κειμένου αλλά το λογοπαίγνιο και το κωμικό στοιχείο χάνεται. Αποδίδεται δηλαδή η μετάφραση του «Netherlands» σε Κάτω Χώρες όπως και η άγνοια του Τζόι. Από την άλλη όμως, οι «Κάτω Χώρες» δεν έχουν καμία σχέση φωνητικά με την «Χώρα του Ποτέ» όπου ζει ο Πήτερ Παν και η Τινκερμπελ. Αυτή η περίπτωση, λοιπόν, κατατάσσεται στο Λογοπαίγνιο- Μη Λογοπαίγνιο.

<i>Brooklyn 9-9</i> <i>Season 1 Episode 11- 20:57</i> Holt: You did the Nine-Nine proud. Jake: No ifs, ands or butts.	<i>Μετάφραση</i> Holt: Έκανες το τμήμα 99 περήφανο. Jake: Ασφαλώς, συμφωνούμε κώλοι.
--	--

Στο συγκεκριμένο επεισόδιο ο Τσαρλς εν ώρα καθήκοντος πληγώνεται από μία σφαίρα στα οπίσθια. Στο τέλος του επεισοδίου η ομάδα του τμήματος 99 συγκεντρώνεται στο νοσοκομείο προκειμένου να συμπαρασταθούν στον συνεργάτη τους. Το λογοπαίγνιο εδώ βασίζεται στον ίδιο ήχο των λέξεων «but» και «butt». Οι δύο αυτές λέξεις είναι ομόφωνες καθώς έχουν ίδιο ήχο αλλά διαφορά στην ορθογραφία. Η μετάφραση γίνεται με ένα διαφορετικό λογοπαίγνιο: «συμφωνούμε κώλοι» που βασίζεται στον παρόμοιο ήχο των λέξεων «όλοι» και «κώλοι». Επομένως, το λογοπαίγνιο που βασίζεται σε ομόηχες λέξεις στο πρωτότυπο αποδίδεται με ένα άλλο λογοπαίγνιο που βασίζεται σε παρώνυμες λέξεις στο μετάφρασμα με αποτέλεσμα το χιούμορ και το κωμικό στοιχείο να διατηρείται. Σύμφωνα με τις μεταφραστικές στρατηγικές του Delabastita, η περίπτωση αυτή ανήκει στην κατηγορία Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο.

<i>Brooklyn 9-9</i> <i>Season 5 Episode 11- 6:11</i> Kyle: We' re not a crime family okay? We' re a cream family. Jake: Dude... It's fine. Honestly, we're also involved in...cream. Charles: Organized cream.	<i>Μετάφραση</i> Kyle: Δεν είμαστε μαφιόζοι. Είμαστε σπιρτόζοι. Jake: Εντάξει, φίλε. Κάτι ξέρουμε κι εμείς από σπίρτα. Charles: Είμαστε κι εμείς σπιρτόζοι.
---	--

Ο Τζεκ με τον Τσαρλς συναντούν ένα από τα μέλη μιας οικογένειας εγκληματιών, το οποίο παρουσιάζεται ως ανόητο. Προκειμένου να μην καταλάβουν ο Τζεκ και ο Τσαρλς τις ενέργειες της οικογένειας του, κάνει ένα λογοπαίγνιο με τις λέξεις «crime family» και «cream family» «organized cream». Οι λέξεις «crime» και «cream» είναι

παρώνυμες λέξεις καθώς έχουν μικρές διαφορές στον ήχο και την ορθογραφία. Στην μετάφραση, φαίνεται πως ήταν αρκετά δύσκολη, έως αδύνατη, η απόδοση με λέξεις παρώνυμες που διαθέτουν το ίδιο σημασιολογικό περιεχόμενο με τις πρωτότυπες «crime» και «cream». Επομένως, ο μεταφραστής, προκειμένου να διατηρήσει το κωμικό περιεχόμενο και το χιούμορ του πρωτοτύπου καταφεύγει στην αναδημιουργία της κωμικής κατάστασης. Έτσι, λοιπόν, παίζει με τις λέξεις «σπιρτόζοι» και «μαφιόζοι», λέξεις οι οποίες κάνουν ομοιοκαταληξία. Σε αυτή την περίπτωση, έχουμε Λογοπαίγνιο- Συναφής Ρητορικός Μηχανισμός.

<i>F.R.I.E.N.D.S</i> <i>Season 10 Episode 8- 6:30</i> Chandler: And get ready to taste my very special cranberries. Or should I say... Chanberries?	<i>Μετάφραση</i> Chandler: Θα δοκιμάσετε τα ξεχωριστά μου κράνμπερις... Ή καλύτερα να πω ‘‘Τσάν- μπερις’’;
--	--

Η σχολαστική Μόνικα, επιτέλους επιτρέπει στον Τσάντλερ να ετοιμάσει κάτι για δείπνο. Ο Τσάντλερ ετοιμάζει μία σάλτσα με κράνμπερις την οποία ονομάζει «Chanberries». Το λογοπαίγνιο αυτό είναι σύνθετο και προκύπτει από τη σύμπτυξη των λέξεων «Chandler» και «cranberries», δηλαδή «chanberries». Κατά την μετάφραση, το λογοπαίγνιο παραμένει το ίδιο «Τσάνμπερις» χωρίς να γίνει ουσιαστικά μετάφραση. Επομένως αυτή η περίπτωση ανήκει στην κατηγορία Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ. Φυσικά αυτό που επέτρεψε τη συγκεκριμένη μετάφραση αλλά και τη διατήρηση του χιούμορ είναι η εξοικείωση του ελληνικού κοινού με το όνομα Τσάντλερ αλλά και με τον αγγλισμό ‘‘κράνμπερις’’.

<i>How I met your mother</i> <i>Season 8- Episode 6- 3:43</i> Nick: What's a four-letter word for cut? Barney: Nick Nick: Yeah?	<i>Μετάφραση</i> Nick: ''Είναι το πορεία αλλιώς''. Barney: Ρότα. Nick: Ρώτησα.
--	---

Στο επεισόδιο ο Νικ λύνει ένα σταυρόλεξο και ζητά τη βοήθεια του Μπάρνυ. Το χιούμορ του διαλόγου βασίζεται στην σύγχυση του ρήματος «nick», η οποία είναι συνώνυμη με την λέξη «cut» και το όνομα του ενός από τους δύο πρωταγωνιστές «Nick». Επομένως σε αυτή την περίπτωση γίνεται ένα λογοπαίγνιο με βάση δύο ομώνυμες λέξεις (nick- Nick). Οι λέξεις είναι ομώνυμες καθώς έχουν την ίδια προφορά αλλά και γραφή. Κατά την μετάφραση, το λογοπαίγνιο αλλάζει εντελώς μορφή προκειμένου να διατηρηθεί το χιούμορ του πρωτοτύπου. Στον μεταφρασμένο διάλογο, λοιπόν, μεταφέρεται εκ νέου η σύγχυση του Νικ με ένα εντελώς διαφορετικό λογοπαίγνιο. Το αστείο εδώ βρίσκεται στην λέξη «Ρότα» (πορεία) και συγγέεται με την ομόφωνη λέξη του «ρώτα»(κάνε μία ερώτηση), η οποία δεν αναφέρεται αλλά εννοείται. Επομένως, σε αυτό το παράδειγμα ο μεταφραστής αλλάζει εντελώς το νόημα του αστείου που βασίζεται σε ομώνυμες λέξεις και δημιουργεί ένα νέο που βασίζεται σε ομόφωνες λέξεις. Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση, το λογοπαίγνιο αυτό μπορεί να καταταχθεί στο Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο.

4.8 Ποσοτική Ανάλυση

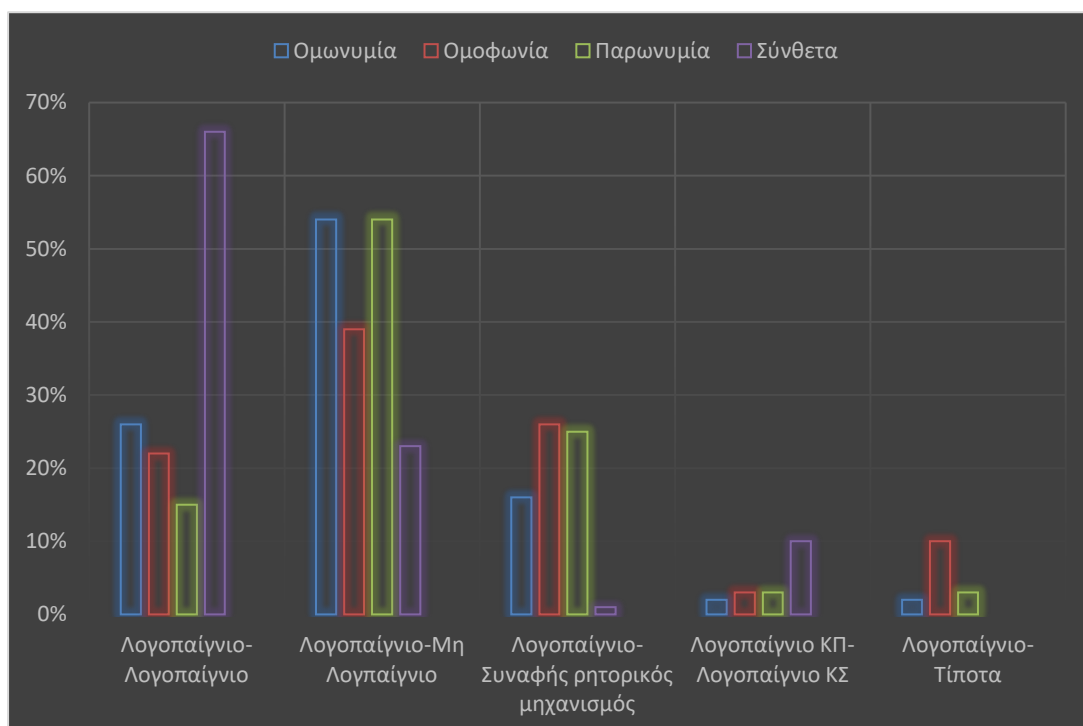
Για αυτό το μέρος της εργασίας αναλύθηκαν συνολικά 276 παραδείγματα που βρέθηκαν στις σειρές Friends, Brooklyn Nine-Nine και How I met your mother. Συγκεκριμένα 61 παραδείγματα ομωνυμίας, 42 ομοφωνίας, 103 παρωνυμίας και 70 σύνθετων. Θα αναλυθεί πόσα από αυτά αποδόθηκαν με άλλα λογοπαίγνια, πόσα με άλλους μηχανισμούς και σε πόσα διατηρήθηκε απλώς η σημασία του πρωτοτύπου ή εξαλείφθηκαν εντελώς. Μέσα από όλα αυτά, θα αναζητηθεί αν το χιούμορ διατηρήθηκε κατά την μετάφραση.

Η όλη διαδικασία ήταν σχετικά απλή αλλά προκάλεσε διάφορα προβλήματα. Αρχικά, πολλά λογοπαίγνια ήταν εξαιρετικά πολύπλοκα με αποτέλεσμα να ταιριάζουν σε πάνω από μία κατηγορίες. Η πολυπλοκότητα τους έκανε δύσκολη την κατηγοριοποίηση, καθώς πολλά από τα παραδείγματα δε ταιριάζουν απόλυτα με την κατηγορία που εντάχθηκαν. Επιπλέον, μία παρατήρηση αφορά τις μεταφραστικές στρατηγικές με τις οποίες αναλύθηκαν τα παραδείγματα. Κατά την γνώμη μου, πολλές φορές η ανάλυση των αστείων σε μεταφραστικές στρατηγικές έκρυβε μία δόση υποκειμενικότητας. Η υποκειμενικότητα αυτή έγινε προσπάθεια να αποφευχθεί αλλά και πάλι το αποτέλεσμα δεν ήταν απόλυτο.

4.9 Στατιστικά στοιχεία/ Ανάλυση αποτελεσμάτων

Έπειτα από την ανάλυση των δεδομένων που βρίσκονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ(1,2,3,4) προέκυψαν τα στατιστικά στοιχεία που αποτυπώνονται στο *Γράφημα 1* και *Γράφημα 2* :

Γράφημα 1

Στο παραπάνω γράφημα αποτυπώνεται πώς τα λογοπαίγνια αποδόθηκαν ανά κατηγορία. Συγκεκριμένα, τα σύνθετα φαίνεται πως ξεπερνούν κατά πολύ τις υπόλοιπες κατηγορίες στην μεταφραστική στρατηγική Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο. Αυτό εν μέρει είναι λογικό καθώς η σύμπτυξη δύο διαφορετικών λέξεων σε μία, μπορεί να αντιμετωπιστεί καλύτερα κατά την μετάφραση. Πολύ μικρά ποσοστά στη στρατηγική Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο παρουσιάζουν η ομωνυμία, η ομοφωνία η παρωνυμία, με ακριβώς αυτή τη σειρά. Η σειρά αυτή προκαλεί έκπληξη καθώς σύμφωνα με τις υποθέσεις της εργασίας, θα περίμενε κανείς πως οι λέξεις που έχουν μικρές διαφορές στη φωνολογία και τη γραφή (όπως συμβαίνει στα παρώνυμα), θα παρουσιάζουν περισσότερες ευκαιρίες στον μεταφραστή καθώς η γλώσσα είναι γεμάτη με λέξεις που μοιάζουν μεταξύ τους ενώ λέξεις που ακούγεται ή ακούγονται και γράφονται το ίδιο είναι πιο σπάνιες. Τα παραδείγματα πάνω στα οποία βασίστηκε

η εργασία, ωστόσο, δεν επιβεβαιώνει αυτή την υπόθεση. Βέβαια, εν μέρει το αποτέλεσμα, αυτό μπορεί να γίνει δεκτό αν ξανα τονιστεί το γεγονός ότι οι παρώνυμες λέξεις μπορούν να παρουσιάζουν διαφορές ακόμα και με την πρόσθεση ή αφαίρεση ενός γράμματος. Γεγονός που ίσως επιβεβαιώνει τη δυσκολία τους και δικαιολογεί τις ανεπιτυχείς αποδόσεις. Γενικότερα, το χαμηλό ποσοστό αποδόσεων με Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο μαρτυρά τόσο την εξάλειψη πολλών λογοπαιγνίων κατά την μετάφραση όσο και τη δυσκολία των μεταφραστών να βρουν αντιστοιχίες στην ελληνική γλώσσα, λέξεις δηλαδή που λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο και δεν ξεφεύγουν από το νόημα του κειμένου. Η απόσταση της ελληνικής με την αγγλική γλώσσα σίγουρα έπαιξε έναν σημαντικό ρόλο σε αυτό.

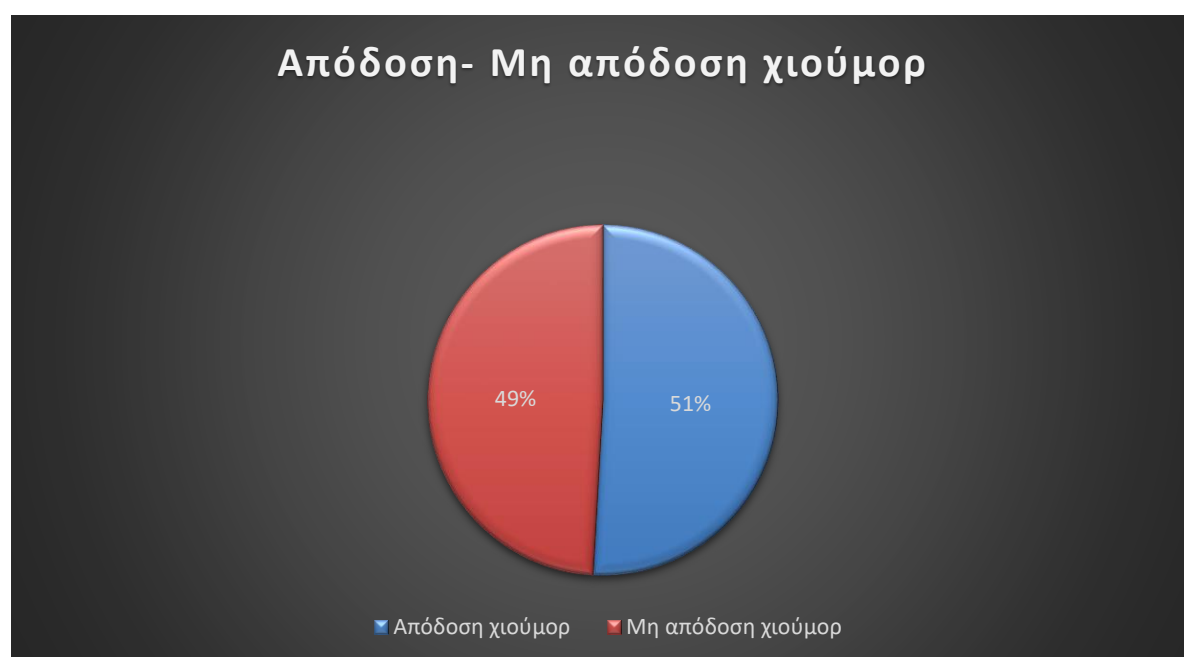
Το «κενό», ωστόσο, που δημιουργείται στην ελληνική μετάφραση με τα χαμηλά ποσοστά των ομόφωνων, ομώνυμων και παρώνυμων φαίνεται πως σε κάποιο βαθμό καλύπτει η στρατηγική Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός. Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτής της στρατηγικής καλύπτει η ομοφωνία ενώ ακολουθούν η παρωνυμία, η ομωνυμία και τελευταία τα σύνθετα. Η στρατηγική αυτή κρίνεται πολύ σημαντική καθώς μπορεί να μη βρέθηκαν αντίστοιχα λογοπαίγνια στην μετάφραση, αλλά τουλάχιστον το χιούμορ διατηρήθηκε. Κυρίως οι ομοιοκαταληξίες αλλά και η ειρωνία ή και η απόδοση με ιδιωματικές εκφράσεις και νεολογισμούς έπαιξαν σημαντικό ρόλο προκειμένου να αποδοθεί η χιουμοριστική διάθεση του δημιουργού, άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο.

Παρ' όλα αυτά, φαίνεται πως ο συχνότερος τρόπος απόδοσης των λογοπαιγνίων ήταν με τη στρατηγική Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο. Την απόδοση, δηλαδή, του νοήματος των λογοπαιγνίων χωρίς να διατηρηθεί το χιούμορ και η γλωσσική ιδιαιτερότητα. Το ποσοστό της ομοφωνίας, παρωνυμίας και ομωνυμίας που αποδόθηκαν με μη λογοπαίγνιο αγγίζει περίπου το 50%, η κάθε κατηγορία ξεχωριστά. Το ποσοστό αυτό μαρτυρά την μεγάλη απώλεια του χιούμορ στις αποδόσεις. Με μη λογοπαίγνιο, αποδόθηκε και γύρω στο 22% των σύνθετων. Σε αυτή την κατηγορία εντάχθηκαν πιο περίπλοκες σύνθετες λέξεις που εκ των πραγμάτων ήταν δύσκολο να αποδοθούν. Ένα παράδειγμα από το σώμα κειμένων(Brooklyn Nine-Nine) είναι η αναφορά του «doorn't»(don't+door). Το παράδειγμα αυτό είναι αρκετά περίπλοκο καθώς δεν βασίζεται μόνο στη σύμπτυξη δύο λέξεων αλλά έχει και ελάχιστες φωνολογικές διαφορές που παραπέμπουν στην κατηγορία των παρωνύμων. Ουσιαστικά δηλαδή προστίθεται μόνο ένα γράμμα(r) στην λέξη (don't)προκειμένου

να βγει αυτό το αποτέλεσμα. Ωστόσο, δεν εντάσσεται στα παρόνυμα γιατί η λέξη «doorn't» δεν υπάρχει. Κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά, τέτοιου είδους παραδείγματα φάνηκε να αποδόθηκαν με μη λογοπαίγνιο και να μεταδόθηκε απλά το νόημα του λογοπαιγνίου.

Πιο σπάνιες σε όλες τις κατηγορίες είναι οι στρατηγικές Λογοπαίγνιο-Τίποτα και Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ. Και στις δύο στρατηγικές φαίνεται πως όλες οι κατηγορίες καταλαμβάνουν γύρω στο 2-3%. Μία αύξηση παρατηρείται στα σύνθετα που μεταφράστηκαν με Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ (10%). Το ποσό αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι γινόταν συχνά σύμπτυξη κυρίων ονοματών των πρωταγωνιστών, που ουσιαστικά δεν χρειάζονται μετάφραση. Μία αύξηση υπάρχει, επίσης στην κατηγορία της ομοφωνίας που μεταφράστηκε με Λογοπαίγνιο-Τίποτα. Η αύξηση αυτή μπορεί να οφείλεται τόσο στους περιορισμούς του υποτιτλισμού που μπορεί να μην επέτρεψαν την μετάφρασή τους είτε στη δυσκολία απόδοσης των ομόφωνων λέξεων η προτάσεων. Πάντως συνολικότερα, το μικρό ποσοστό των λογοπαιγνίων που καλύπτει τη στρατηγική Λογοπαίγνιο-Τίποτα είναι ένα αρκετά ικανοποιητικό αποτέλεσμα. Δείχνει ότι κατά την μετάφραση δεν παραλείφθηκαν πολλά λογοπαίγνια και τουλάχιστον διατηρήθηκε το νόημα τους (όπως στην περίπτωση Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο).

Γράφημα 2

Όπως φαίνεται από το *Γράφημα 2*, σχεδόν το μισό χιούμορ των παραδειγμάτων χάθηκε κατά την μετάφραση. Να σημειωθεί πως ως επιτυχείς αποδόσεις λήφθηκαν υπόψη οι μεταφραστικές στρατηγικές Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο, Λογοπαίγνιο-Συναφής ρητορικός μηχανισμός. Αν και για προφανείς λόγους, η στρατηγική Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο αποτελεί την πιο επιτυχημένη επιλογή, ο συναφής ρητορικός μηχανισμός με τη χρήση είτε της ειρωνείας και της ομοιοκαταληξίας είτε με τη χρήση νεολογισμών και ιδιωματικών εκφράσεων κατάφερε να διατηρήσει το χιούμορ, με μία μικρή απώλεια ίσως των πληροφοριών του πρωτοτύπου. Ως ανεπιτυχείς θεωρήθηκαν οι αποδόσεις Λογοπαίγνιο- Μη Λογοπαίγνιο και Λογοπαίγνιο- Τίποτα. Με την πρώτη αποδόθηκε το νόημα του λογοπαιγνίου και με τη δεύτερη υπέστη απαλοιφή. Η στρατηγική Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ πραγματικά διχάζει, καθώς άλλοτε παρουσίαζε απαλοιφή του χιούμορ και άλλοτε όχι. Γι' αυτόν τον λόγο αποφασίστηκε το ποσοστό να μοιραστεί. Οι περιπτώσεις που θεωρείται ότι το χιούμορ διατηρήθηκε είναι στα παιχνίδια με τα κύρια ονόματα της σειράς, που προφανώς είναι τα ίδια και για το ελληνικό κοινό. Επομένως, το ελληνικό κοινό από τα συμφραζόμενα αλλά και το άκουσμα των ήδη γνωρίμων ονομάτων μπορεί να καταλάβει σε ένα βαθμό το χιούμορ.

Γενικότερα, δεν μπορούμε να ισχυριστούμε πως σχεδόν το 50% του χιούμορ χάθηκε στις σειρές αυτές, καθώς οι ίδιες περιλαμβάνουν μία σειρά από κωμικές καταστάσεις και αστεία που μπορούν να μεταδοθούν στην μετάφραση και να κατανοηθούν πιο εύκολα. Άλλωστε, δεν υπάρχουν και αρκετά στοιχεία πάνω σε αυτό. Το αποτέλεσμα της έρευνας προπάντων θέλει να δείξει τη δυσκολία αποτύπωσης των αστείων που βασίζονται συγκεκριμένα στη γλώσσα του πρωτοτύπου, με λογοπαίγνια που βασίζονται στη φωνολογικές ιδιαιτερότητες και ομοιότητες μίας γλώσσας. Η δυσκολία αυτή αποτυπώνεται στο γράφημα. Η ύπαρξη λογοπαιγνίων στους υπότιτλους είναι σαφώς μικρότερη σε σχέση με το πρωτότυπο. Μόνο η κατηγορία των σύνθετων που θεωρείται πιο εύκολη και δε βασίζεται κατ' αποκλειστικότητα στη φωνολογία είχε πολλές επιτυχείς αποδόσεις. Βέβαια, όπως ειπώθηκε παρουσίασαν και αυτά πολλές δυσκολίες και μερικά παραδείγματα ήταν αρκετά πολύπλοκα. Ένα άλλο ζήτημα που πρέπει να αναφερθεί είναι πως κάποια λογοπαίγνια στην μετάφραση μπορεί να είναι πιο πετυχημένα και άλλα λιγότερα επιτυχημένα. Τα τελευταία, μπορεί να μην είναι τόσο φυσικά στην ελληνική γλώσσα και να φαίνεται

πως έγιναν βεβιασμένα. Το σημαντικό πάντως είναι πως έστω και μερικώς μία δόση χιούμορ και έκπληξης διατηρείται.

Στις υπόλοιπες περιπτώσεις είτε διατηρήθηκε το νόημα του κειμένου και αποδόθηκε με μη λογοπαίγνιο είτε εξαλείφθηκε ολόκληρη η λέξη ή πρόταση που περιείχε το λογοπαίγνιο. Η τακτική αυτή δεν γινόταν πάντα αντιληπτή στο κοινό. Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα, ωστόσο, ήταν ο συνδυασμός της τεχνικής Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο με την προσθήκη του «γέλιου» έπειτα από μία κωμική παρέμβαση των πρωταγωνιστών. Η προσθήκη αυτή κάνει το κοινό να συνειδητοποιήσει που και πότε εμφανίζεται το χιούμορ. Η απόδοση του νοήματος του αστείου ή η παράλειψη του δημιουργεί συγχύσεις στους δέκτες και καταλαβαίνουν πως κάτι «λείπει» στην μετάφραση. Στο Brooklyn Nine- Nine δεν υπήρχε αυτή η προσθήκη και το χιούμορ ήταν πιο δύσκολο να εντοπιστεί. Ως ένα λοιπόν από τα προβλήματα της οπτικοακουστικής μετάφρασης του χιούμορ τίθεται η προσθήκη αυτού του γέλιου, και γενικότερα τα γέλια και ευθυμία που μπορεί να υπάρχουν στο πρωτότυπο αλλά η ελληνική απόδοση να μην τα δικαιολογεί και το χιούμορ να μην αναπαράγεται. Έτσι, λοιπόν, όχι μόνο το μισό χιούμορ χάθηκε κατά την μετάφραση αλλά και προφανώς μεγάλο μέρος της αδυναμίας απόδοσης έγινε αντιληπτό από τους θεατές.

4.10 Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι το χιούμορ πράγματι σε ένα βαθμό αντιστέκεται στην μετάφραση. Αρκετά μεγάλο μέρος της κωμικότητας του πρωτοτύπου δεν αποδόθηκε στους υποτίτλους. Την μεγαλύτερη επιτυχία είχε η μετάφραση των σύνθετων λέξεων ενώ όσον αφορά τα λογοπαίγνια που στηρίζονταν καθαρά στη φωνολογία της αγγλικής γλώσσας υπέστησαν σοβαρές απώλειες κατά την απόδοση. Φυσικά αυτό δεν μπορεί να οφείλεται μόνο στη δυσκολίες της μετάφρασης του χιούμορ αλλά παίζουν ρόλο και οι χωροχρονικοί περιορισμοί του υποτίτλισμού. Αν και είναι δύσκολο να γνωρίζει κανείς σε ποιους από τους δύο περιορισμούς οφείλεται η αδυναμία της απόδοσης σε κάθε παράδειγμα ξεχωριστά, το σίγουρο είναι πως πολλές φορές οι συζητήσεις των πρωταγωνιστών εναλλάσσονταν πολύ γρήγορα με αποτέλεσμα να υπάρχει λιγοστός χώρος και χρόνος για τους υποτίτλους. Αυτό είναι

πιο προφανές στη στρατηγική Λογοπαίγνιο- Τίποτα. Αν κανείς παρατηρήσει προσεκτικά τα παραδείγματα που εντάσσονται σε αυτή την κατηγορία και δει συγχρόνως το βίντεο, θα διαπιστώσει πως κάποιες φορές ο χρόνος και ο χώρος των υποτίτλων είναι πολύ μικρός. Γι' αυτό λογικά οι μεταφραστές οδηγήθηκαν στην εξάλειψη του κωμικού στοιχείου. Επίσης είναι πιθανό να είχαν βρεθεί τα λογοπαίγνια και να μην υπήρχε αρκετός χώρος να αποδοθούν. Φυσικά τα παραπάνω είναι απλώς υποθέσεις, αλλά είναι σχεδόν σίγουρο πως οι μεταφραστές ήρθαν αρκετές φορές αντιμέτωποι με αυτού του είδους τα προβλήματα.

Ωστόσο, δεν είναι δίκαιο να επικεντρωθεί κανείς στην αρνητική πλευρά. Μεγάλο μέρος του χιούμορ πράγματι χάθηκε κατά την μετάφραση αλλά και ένα αρκετά καλό ποσοστό διατηρήθηκε. Πάνω σε αυτό, μία ακόμα παρατήρηση αφορά το γεγονός ότι μεγάλο μέρος του χιούμορ που διατηρήθηκε στην μετάφραση δεν αποτελούσε πιστή αντιγραφή του πρωτοτύπου. Αυτό σημαίνει ότι κάποια λογοπαίγνια άλλαξαν και κάποια άλλα αποδόθηκαν με άλλα μέσα όπως η ειρωνεία, η ομοιοκαταληξία ή ακόμα και με κάποια αστεία τύπου ανέκδοτα. Η ενέργεια αυτή βοήθησε στην αύξηση του ποσοστού του χιούμορ που διατηρήθηκε στην μετάφραση και λειτούργησε θετικά στη συνολική εικόνα των υποτίτλων (όσον αφορά το χιούμορ).

Από τη στιγμή που δύο γλώσσες σπάνια βρίσκουν ισοδυναμίες σε λέξεις που φέρουν την ίδια/παρόμοια φωνολογία και διαφορετική σημασιολογία, οι μεταφραστές πρέπει να καταφύγουν σε άλλες τεχνικές προκειμένου να διατηρήσουν το χιούμορ ακόμα και αν έπεται ελάχιστη απώλεια πληροφοριών. Η απώλεια αυτή όπως σε κάθε είδος μετάφρασης είναι αναπόφευκτη. Αναπόφευκτη είναι επίσης και η μη διατήρηση του συνολικού χιούμορ του πρωτοτύπου. Αυτό που πραγματικά έχει σημασία είναι ο μεταφραστής να μην υποκύπτει στις δυσκολίες, να είναι δημιουργικός και ελεύθερος να παίζει με τις λέξεις που του παρέχει η γλώσσα του. Η ελληνική γλώσσα άλλωστε είναι αρκετά πλούσια και μπορεί να δώσει πολλές ευκαιρίες στον μεταφραστή του χιούμορ, αρκεί να ελευθερώσει την σκέψη του. Ακόμα και αν δεν καταφέρει, επίσης, να βρει κάποιο συγκεκριμένο λογοπαίγνιο, οι θεωρίες του χιούμορ παρέχουν μία σειρά από πληροφορίες, τις οποίες ο μεταφραστής μπορεί να αξιοποιήσει και τελικά να προκαλέσει το γέλιο ή έστω έκπληξη στο κοινό του. Άλλωστε σκοπός της κωμωδίας καταστάσεων είναι ακριβώς αυτός. Τέλος, ακόμα και αν έρχεται αντιμέτωπος με τους περιορισμούς του υποτιτλισμού πρέπει να είναι έτοιμος να

διαθέτει διάφορες εναλλακτικές προκειμένου να αποδώσει όσο πιο καλύτερα μπορεί, στα σημεία που μπορεί, το χιούμορ του πρωτοτύπου.

Επίλογος

Ανακεφαλαιώνοντας, στην παρούσα μεταπτυχιακή εργασία εξηγήθηκαν τα βασικά χαρακτηριστικά της οπτικοακουστικής μετάφρασης με έμφαση στον υποτιτλισμό καθώς και αναλύθηκε η ιδιαίτερη και πολύπλοκη φύση του χιούμορ. Επιπλέον, εξηγήθηκε πως το λεκτικό χιούμορ και ιδιαίτερα τα λογοπαίγνια συνδέονται τόσο με τη γλώσσα και τον πολιτισμό της γλώσσας πηγή που είναι δύσκολο και για μερικούς ακόμα και αδύνατο να μεταφραστούν. Έτσι, όταν οι δυσκολίες της μετάφρασης του χιούμορ συνδυάζονται με τους τεχνικούς περιορισμούς του υποτιτλισμού, όπως συμβαίνει στις κωμωδίες καταστάσεων, η μεταφραστική απόπειρα γίνεται πολύπλοκη.

Δεδομένου των παραπάνω ισχυρισμούς, αναλύθηκαν λογοπαίγνια που βρέθηκαν σε τρεις αμερικάνικες κωμωδίες καταστάσεων (Friends, How I met your Mother, Brooklyn Nine-Nine) προκειμένου να αναζητηθούν ο τρόπος και οι στρατηγικές με βάση τις οποίες μεταφράστηκαν και τελικώς αν το χιούμορ που υπήρχε στο πρωτότυπο διατηρήθηκε στο μετάφρασμα. Τα λογοπαίγνια αυτά αφορούσαν κυρίως παιχνίδια με τη φωνολογική διάσταση της γλώσσας ενώ προστέθηκαν και τα σύνθετα λόγω της συχνότητας εμφάνισής τους. Τελικώς αποδείχθηκε πως τα λογοπαίγνια που υπήρχαν στο μετάφρασμα ήταν πολύ λιγότερα συγκριτικά με αυτά του πρωτοτύπου. Η ισχυρή απουσία των λογοπαιγνίων όμως δεν σημαίνει και την ολοκληρωτική εξάλειψη του χιούμορ καθώς βρέθηκαν άλλοι συναφείς μηχανισμοί για να μεταφραστούν. Φάνηκε πως τα σύνθετα είχαν περισσότερες επιτυχίες αποδόσεις από τις κατηγορίες ομωνυμία, ομοφωνία και παρωνυμία τα οποία είχαν σημαντική απώλεια του χιούμορ κατά την μετάφραση. Όσον αφορά τη συνολική διατήρηση του χιούμορ, παρατηρήθηκε πως το μισό εξαλείφθηκε από την μετάφραση είτε με την απλή απόδοση του νοήματος ή με την ολοκληρωτική εξάλειψη των πρωτότυπων λογοπαιγνίων. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει σημαντική απώλεια, αλλά δεν πρέπει να παραλειφθεί το γεγονός ότι το υπόλοιπο μισό του χιούμορ αποδόθηκε στην μετάφραση. Για να γίνει αυτό πραγματικότητα, οι μεταφραστές έγιναν δημιουργικοί ακόμα με μικρές αλλαγές στο περιεχόμενο των λογοπαιγνίων κατάφεραν να αποδώσουν το χιούμορ και στην μετάφραση. Με αυτόν τον τρόπο τονίστηκε πως πράγματι τα λογοπαίγνια και κατ' επέκταση το χιούμορ είναι πολύ δύσκολο να αποδοθεί σε μία άλλη γλώσσα. Ο μεταφραστής, όμως, δεν πρέπει να το θεωρεί αυτό

δεδομένο αλλά να προσπαθεί συνεχώς να βρίσκει λύσεις που θα ξεπερνούν τους περιορισμούς του υποτιτλισμού και τις δυσκολίες του χιούμορ, έχοντας στη διάθεση του όλα τα μέσα και τα στοιχεία που του διαθέτει η ελληνική γλώσσα χωρίς να έχει τυφλή πίστη στο πρωτότυπο κείμενο.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Antonini, R. (2005). The perception of subtitled humor in Italy. *Humor. International Journal of Humor Research*, 18(2), 209–225. <https://doi.org/10.1515/humr.2005.18.2.209>
- Arefi H., Mohebbi A. (2015). Joke's Resistance to Translation and the Complicated Task of Translator. *International Journal of Applied Research and Studies*, 4(4), 1-16.
- Aronson L. (2000). *Television Writing: The Ground Rules of Series, Serials and Sitcom*. Australia: Southwood Press Pty Ltd.
- Asimakoulas, D. (2019). Rewriting humour in comic books: Cultural Transfer and Translation of Aristophanic Adaptions. In M. Rogers (ed.) *Palgrave Studies in Translating and Interpreting book series*. Switzerland: Springer.
- Attardo, S. (1994). *Linguistic Theories of Humour*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Attrado, S. (2002). Translation and Humour. *The Translator*, 8(2), 173-194. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13556509.2002.10799131>
- Blake, B.J. (2007). *Playing with words*. London: Equinox publishing.
- Buijzen M. & Valkenburg P. M. (2004). Developing a Typology of Humor in Audiovisual Translation. *MEDIA PSYCHOLOGY*, 6, 147–167
- Catford, J.C. (1969). *A Linguistic Theory of Translation*. London: Oxford University Press.
- Chaume, F. (1). Research paths in audiovisual Translation. The case of dubbing. In C. Millán & F. Bartrina (Eds.), *The Routledge Handbook of Translation Studies* (pp. 288–302). London: Routledge.
- Chiaro, D. (2005). Foreword. Verbally Expressed Humor and translation: An overview of a neglected field. *Humor* 18(2), 135-45.
- Chiaro, D. (2008). Verbally expressed humour and translation. In V. Raskin (ed.), *The Primer of Humour Research* (pp. 569-608). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Chiaro, D. (2009). Issues in audiovisual translation. In J. Munday (ed.) *The Routledge Companion to Translation Studies* (pp. 141-165). London and New York: Routledge.
- Chiaro D. (2010). *Translation, humour and literature*. London: Continuum.
- Chiaro, D. (2021). Humour translation in the digital age. In M. Dore (ed). *Humour translation in the age of multimedia* (pp.1-9). London & New York: Routledge.

- Critchley, S. (2010). *On humour*. London: Routledge.
- Davies, E. (2003) A Goblin or a Dirty Nose?, *The Translator*, 9(1), 65-100, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13556509.2003.10799146>
- De Linde, Z., & Kay, N. (1999). *The Semiotics of Subtitling*. London: Routledge.
- Delabastita, Dirk. (1989). Translation and mass-communication: film and TV translation as evidence of cultural dynamics. *Babel* 35(4): 193-218. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/233578733_Translation_and_mass-communication_Film_and_TV_translation_as_evidence_of_cultural_dynamics [13/12/21]
- Delabastita, D. (r). Focus on the pun. *Target*, 6(2), 223–243.
- Delabastita, D. (1996). Introduction. *The Translator* 2(2), 127-39). DOI: 10.1080/13556509.1996.10798970
- Díaz Cintas, J. (2008). Audiovisual translation comes of age. In Chiaro, D., Heiss, C. & Bucaria, C. (Eds.), *Between text and image: Updating research in screen translation* (pp. 1-9). Amsterdam, The Netherlands: John Benjamins.
- Díaz Pérez, F. J. (2018). The translation of humour based on culture-bound terms in Modern Family. A cognitive-pragmatic approach. *MonTI. Monografías De Traducción E Interpretación*, (9), 49-75. Ανακτήθηκε από: <https://www.e-revistas.uji.es/index.php/monti/article/view/2828> [28.12.21]
- Díaz-Cintas J. & Remael, A. (2014), *Audiovisual Translation: Subtitling*. New York: Routledge.
- Díaz-Cintas, J. (1999) Dubbing or Subtitling: The Eternal Dilemma. *Perspectives: Studies in Translatology*, 7 (2), 31-40. Doi: <https://doi.org/10.1080/0907676X.1999.9961346>
- Díaz-Cintas J. (2012). Subtitling: Theory, Practice, Research. In C. Millán & F. Bartrina (Eds.). *The Routledge Handbook of Translation Studies* (285-99). New York and London: Routledge. Doi: <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9780203102893.ch20>
- Dore, M. (2021). Humour translation in the age of multimedia. In M. Dore (ed). *Humour translation in the age of multimedia*(pp.1-9). London& New York: Routledge.
- Fuentes A. L. (2003). An Empirical Approach to the Reception of AV Translated Humour. *The Translator*, 9(2), 293-306. Doi: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13556509.2003.10799158>

Gambier, Y. (2012). The position of audiovisual translation studies. In C. Millán & F. Bartrina (Eds.). *The Routledge Handbook of Translation Studies*(45-59). New York and London: Routledge. Doi:

<https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9780203102893.ch3>

Georgakopoulou, P. (2009). Subtitling and Surtitling. In J. Díaz Cintas & G. Anderman (Eds.), *Audiovisual translation: Language transfer on screen* (pp. 21-35). London: Palgrave Macmillan.

Georgakopoulou, P. (2012). Challenges for the audiovisual industry in the digital age: the ever-changing needs of subtitle production. *The Journal of Specialised Translation* 17, 78-103. Ανακτήθηκε από: http://www.jostrans.org/issue17/art_georgakopoulou.pdf [10/11/2021]

Gottlieb, Henrik. (1994). "Subtitling: diagonal translation". *Perspectives: Studies in Translatology*, 2(1), 101-121. Ανακτήθηκε από: https://www.academia.edu/3691816/Subtitling_Diagonal_translation [16/11/21]

Gottlieb, H. (1997). You Got the Picture? On the polysemiotics of Subtitling Wordplay. In D. Delabastita(Ed). *Traductio Essays on punning and translation* (pp. 207-227). Manchester: St. Jerome Publishing.

Grandío, M. , Diego P. (2010). The Influence of the American Sitcom on the Production of TV Comedy in Spain. *Scope: An online journal of film and television studies*, 1-12. Ανακτήθηκε από: <https://digitum.um.es/digitum/handle/10201/48339> [15/1/22]

Guiraud P. (1976). *Les jeux des mots*. France : Presses Universitaires de France.

Hamilton T. (2013). *Humorous structures of English narratives 1200-1600*. UK: Cambridge Scholar Publishing

Jakobson, R. (1959). *On Linguistic Aspects of Translation*. In Reuben A. Brower (ed). *On Translation* (232-39). Cambridge, Mass.: Harvard University Press. Doi: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.4159/harvard.9780674731615.c18/html>

Larson, M.L. (1988). *Meaning-Based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence*. Second Edition. Lanham, MD: University Press of America.

Laurian, A. M. (1992). Possible/Impossible Translation of Jokes. *Humor*, 5(1-2), 111-127. Doi: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/humr.1992.5.1-2.111/html>

- Low, P. A (2011). 'Translating jokes and puns. *Perspectives: Studies in Translatology*, 19(1), 59-70. Doi: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0907676X.2010.493219>
- Marleau, L. (1982). Les sous-titres... un mal nécessaire. *Meta* 27(3): 271-285. Doi: <https://doi.org/10.7202/003577ar>
- Morreall, John. (2009). *Humor as Cognitive Play*. *Journal of Literary Theory*, 3(2), pp.241-260. Doi: <https://doi.org/10.1515/JLT.2009.014>
- Mulder, M. P., & Nijholt, A. (2002). *Humour research: State of the art*. Ανακτήθηκε από: <https://bit.ly/2ZWaBVE> [15/1/22]
- Newmark, P. (1988). *Approaches to Translation*. Hertfordshire: Prentice Hall
- Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. New York: Prentice Hall.
- Perego, E. (2014). Humour and audiovisual translation: an overview. In G. L. De Rosa, F. Bianchi, A. Laurentiis & E. Perego (eds), *Translating Humour in Audiovisual Texts*(9-14). Switzerland: Peter Lang.
- Perez, E. Klimková, S. Zahorák, A. (2018). The Visual versus the Aural in Subtitling for the Deaf and Hard of Hearing. *Current Trends in Translation Teaching and Learning E*, 5, 315 – 347.
- Raskin, V. (1985). *Semantic mechanisms of humor*. Boston: D. Reidel.
- Ritchie G. (2010). Linguistic Factors in Humor. In D. Chiaro (ed.), *Translation, Humour and Literature* (33-48). London: Continuum.
- Ruch, W. (2008). The psychology of humor. In V. Raskin (ed.), *The Primer of Humor Research* (pp.17-100). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Scholtes E. (2016). *Translating Humour: A Case Study of the Subtitling and Dubbing of Wordplay in Animated Disney Films*. (Master Thesis for MA Linguistics: Translation in Theory and Practice, Leiden University). Ανακτήθηκε από: <https://studenttheses.universiteitleiden.nl/access/item%3A2606881/view> [25/1/22]
- Shade A. R. (1996). *Licence to laugh : Humor in the classroom*. Westport: Greenwood Publishing.
- Sokoli, S. (2009). Subtitling for the DVD industry. In J. Díaz Cintas & G. Anderman (Eds.), *Audiovisual translation: Language transfer on screen* (pp. 36-48). London: Palgrave Macmillan.

Spanakaki, K. (2007). Translating Humor for Subtitling. *Translation Journal* 11 (2).
Ανακτήθηκε από: <https://translationjournal.net/journal/40humor.htm> [16/11/21]

Taflinger R. F. (1996, May 31). *Sitcom: What It Is, How It Works: The Development and Landmark Forms of Television Comedy*. Ανακτήθηκε από:
<https://public.wsu.edu/~taflinge/landmark.html> [15/1/22].

Vandaele, J. (1999). Each time we laugh, translated humour in screen comedy. In Jeroen Vandaele (Ed.), *Translation and the (re)location of meaning: selected papers of the CETRA research seminars on translation studies 1994-1996*. CETRA / KULeuven.

Vandaele, J. (2010). Humor in translation. In Y. Gambier & L. van Doorslaer (Eds.), *Handbook of translation studies* (Vol 1, pp 147-152). London: John Benjamins Publishing Company.

Venuti L. (2002) Translating Humour. *Performance Research: A Journal of the Performing Arts*, 7(2), 6-16. Ανακτήθηκε από:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13528165.2002.10871845> [28.12.21]

Zabalbeascoa, P. (2005). Humour and Translation – An Interdiscipline. *Humour: International Journal of Humour Research* 18 (2), 185–207. Διαθέσιμο στο:
https://www.researchgate.net/publication/249929408_Humor_and_translation_-_An_interdiscipline/citations [9.12.21]

Zabalbeascoa, P. (2008). The nature of the audiovisual text and its parameters. In J. Diaz Cintas (Ed). *Didactics of audiovisual translation*(pp.21-37). London: Benjamins Translation Library.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Κεντρωτής, Γ. (1996). *Θεωρία και πράξη της μετάφρασης*, Αθήνα: Διάυλος.

Σωσώνη, Β. (2014). *Από την πρώτη Talkie στη Μηχανική Μετάφραση: Η Οπτικοακουστική Μετάφραση και η Συμπόρευσή της με την Εξέλιξη της Τεχνολογίας*, Επιστημονική Επετηρίδα Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Κέρκυρα.

Τσάκωνα Β. (2002). *Το χιούμορ στον γραπτό αφηγηματικό λόγο: γλωσσολογική προσέγγιση*. (Διδακτορική διατριβή), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Αθήνα. Ανακτήθηκε από: <https://www.didaktorika.gr/eadd/bitstream/10442/17786/1/17786.pdf>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1- Πίνακας δεδομένων

Λογοπαίγνια και μεταφραστικές στρατηγικές

	ΟΜΩΝΥΜΙΑ	ΟΜΟΦΩΝΙΑ	ΠΑΡΩΝΥΜΙΑ	ΣΥΝΘΕΤΑ	Σύνολο
How I met your mother					
Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο	7	7	8	16	38
Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο	14	5	11	9	39
Λογοπαίγνιο- Συναφής Ρητορικός μηχανισμός	6	7	4	1	18
Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ	0	0	0	1	1
Λογοπαίγνιο- Τίποτα	1	0	1	0	2
Σύνολο	28	19	24	27	98
Brooklyn Nine-Nine					
Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο	3	2	3	16	24
Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο	3	4	16	3	26
Λογοπαίγνιο- Συναφής Ρητορικός μηχανισμός	3	3	14	0	20
Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ	0	1	3	1	5
Λογοπαίγνιο- Τίποτα	0	1	2	0	3

Σύνολο	9	11	38	20	78
Friends					
Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο	7	0	4	14	25
Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο	18	7	27	4	56
Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός	1	1	8	0	10
Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ	1	0	0	5	6
Λογοπαίγνιο- Τίποτα	1	3	0	0	4
Σύνολο	28	11	39	23	101
ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	65	41	101	70	277

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2- Brooklyn Nine-Nine

<i>Season 1 Episode 2- 2:24</i> Holt: I assume you have a plan to catch this gentleman. Jake: Did you just say “genital-man”? Because if so, kudos, and yes, I have a plan.	Holt: Υποθέτω ότι βρήκες τρόπο να τον πιάσεις. Jake: “Να τον πιάσω”, είπατε; Αν ναι, συγχαρητήρια, και ναι, έχω ένα σχέδιο.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 1 Episode 5- 20:37</i> Gina: You could join my dance troupe, floorgasm. [Επεξήγηση: floorgasm= Floor+orgasm] Omn	Gina: Μπορείς να έρθεις στον Χοροοργασμό, τη χορευτική μου ομάδα.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 1 Episode 6- 2:13</i> Jake: Trying to split, huh? Don’t worry, I’m sure you’ll get out on a peel. [Επεξήγηση: Ένας κλέφτης ο οποίος είναι ντυμένος με μία στολή μπανάνας προσπαθεί να ξεφύγει από τους αστυνομικούς. Επειδή έχει παγιδευτεί στην πόρτα ο Jake λέει “trying to split” κάνοντας μία αναφορά στο “banana split”. Το λογοπαίγνιο γίνεται στη λέξη “a peel” που σημαίνει φλούδα και παραπέμπει	Jake: Πήγες να ξεγλιστρήσεις; Μην ανησυχείς, σίγουρα θα βγεις με εγγύηση.
---	--

στην μπανάνα. Η έκφραση “a peel” ακούγεται όμοια με την λέξη “appeal” που σημαίνει έφεση.]	
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1 Episode 6- 18:57</i> Jake: Game over, Captain. Check me. Holt: I think you mean “checkmate”. You really need to learn how to play chess.	Jake: Τέλος παιχνιδιού. Ματς. Holt: Εννοείς, Ματ. Πρέπει να μάθεις να παίζεις σκάκι.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 1 Episode 7- 1:59</i> Dustin Whitman: Well, well, well, if it isn’t Joke Peralta. [Η λέξη Joke έχει μικρές φωνολογικές διαφορές με την λέξη Jake, που είναι το όνομα του Peralta]	Dustin Whitman: Βρε, βρε. Ο αστείος ο Περάλτα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1 Episode 9- 13:43</i> Jake: What I’m obsessed with is how you’re bugling this investigation. They should write a song about it called “Welcome to the Bungle”.	Jake: Έχω εμμονή με το πόσο άτσαλα διεξάγεις την έρευνα. Πρέπει να γραφτεί τραγούδι, Όλο Ατσαλοσύνη.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

Season 1 Episode 10- 7:47	
Terry: I want you to toast. Now I want to eat toast. Give me some toast.	Terry: Κάνε πρόποση. Θέλω πρόποση και να φάω, φέρτε μου να φάω.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 1 Episode 11- 4:56	
Gina: I could take a pic of myself dressed up as an elf. Elfie-selfie.	Gina: Μπορώ να βγάλω μία σέλφι ντυμένη ξωτικό. Ξωτικό σε σέλφι.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 1 Episode 11- 20:57	
Holt: You did the Nine-Nine proud. Jake: No ifs, ands or butts.	Holt: Έκανες το τμήμα 99 περήφανο. Jake: Ασφαλώς, συμφωνούμε κώλοι.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 1 Episode 14-2:09	
Boyle: We spent two weeks undercover infiltrating the gym. ‘Gym- filtrating’. [Επεξήγηση: ‘Gym- filtrating= gym+ infiltrating]	Boyle: Διεisdύσαμε μυστικά στο γυμναστήριο. ‘Γυμναστηριοδιείσδυση’.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 1 Episode 16- 17:15	
Holt: You've been needling poor Peralta so much you've practically made him a new suit!	Τσίγκλησες τόσο πολύ τον Περάλτα που έγινε κέντημα.

[Επεξήγηση: needle= 1. τσιγκλίζω, πικάρω 2. βελόνα πλεξίματος-ραψίματος]	[Επεξήγηση: η εισαγωγή του ‘‘κέντημα’’ προκαλεί έκπληξη]
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο-Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 1 Episode 17-2:46</i> Gina: Good-bye, Brain. Brian: It’s Brian.	Gina: Αντίο, Μπρατσάρα. Brian: Είναι Μπράιαν.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1 Episode 20-16:52</i> Amy: I think he needs his farm lover. Jake: It’s pronounced ‘‘for-lohver’’. I don’t have time to teach you Spanish.	Amy: Χρειάζεται τον φορμλόβερ του. Jake: Είναι φορλόβερ. Δεν έχω χρόνο.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ

<i>Season 1 Episode 22- 3:34</i> Gina: Breakups are a cartoony thumbs down. They make people feel face-with-Xs-for-the-eyes. [Επεξήγηση: το xs παραπέμπει στο ex’s]	Gina: Οι χωρισμένοι είναι αστείοι, ‘‘κάτω οι αντίχειρες’’. Προκαλούν ‘‘φάτσες με χι αντί για μάτια’’.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 2-1:01</i> Gina: Oh god. No need to be so testes.	Gina: Χριστέ μου. Μη γίνεσαι τόσο
---	--

Rosa: Guess you won't be manning the "tip line". Boyle: Sergeant, is this gonna go on your "sperm- anent record"? Jake: Now playing: Scrotal Recall! [Επεξήγηση : 1. Συγγέεται η λέξη «testy» (ευέξαπτος) με την «testes»(όρχεις) 2. Λογοπαίγνιο με τη διπλή σημασία του man (άνδρας/επανδρώνω) 3. Spermanent = sperm+permanent]	“σπαζαρχίδας”. Rosa: Μάλλον δε θα “επανδρώσετε” το νέο τμήμα. Boyle: Να το γράψεις στην “σπερμόνιμη” αναφορά σου. Jake: Θα δούμε “Πεολική Επαναφορά”!
1. Παρωνυμία 2. Ομωνυμία 3. Σύνθετα	1. Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός 2. Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο 3. Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 2- 10:46</i> Jake: Your ideas are dumb-dumb batter in a stupid pancake, you steaming pile of human fences. Sergeant: I assume that was auto-corrected from “feces”.	Jake: Οι ιδέες σου είναι σαν ένας χαζός χυλός για ηλίθια πανκέικς, σακούλα με αχνιστά συκώτια. Seargent: Μάλλον “σκατά” ήθελε να πει.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 3- 6:35</i> Gina: Our first event is... “The Mouthathon” [Mouthathon= Mouth+ Marathon]	Gina: Πρώτος γύρος, “ο Στοματομαραθώνιος”.
---	---

Σύνθετα	Λογοπαίγνιο-Λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 3- 15:25</i> Holt: Wuntch got served. Oh, my god. Wuntch sounds like lunch.	Holt: η Γουντς έχασε. Θεέ μου! Το Γουντς ακούγεται σαν ‘‘άουτς’’. [Επεξήγηση: Είναι συναφής ρητορικός μηχανισμός και όχι λογοπαίγνιο γιατί η λέξη Γουντς δεν παραπέμπει στο ‘‘άουτς’’. Παρ’ όλα αυτά δίνει ένα κωμικό στοιχείο.]
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 2 Episode 4- 13:38</i> Terry: You have a baditude. That’s a bad attitude. [Επεξήγηση: baditude= bad+ attitude]	Terry: Έχεις κακοσυμπεριφορά. Κακή συμπεριφορά.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 5- 0:54</i> Jake: And Charles will be attending ‘‘a pizza for one’’ cooking class. Boyle: Tonight’s menu: peper-alone-i.	Jake: Ο Τσάρλς θα πάει στο μάθημα ‘‘πίτσα για έναν’’. Boyle: Μενού ημέρας: Πέπερ-μόνος.
Σύνθετα [Επεξήγηση: peper-alone-i= peperoni+alone]	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 2 Episode 6- 9:27	
Jake: Last night, Miss Perez and I got inebriated, and we had colitis. Judge: Colitis? Perez: Coitus.	Jake: Χθες βράδυ, η δεσποινίς Περέζ κι εγώ μεθύσαμε και πάθαμε κολίτιδα. Judge: Κολίτιδα; Perez: Συνουσία.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο-Μη λογοπαίγνιο

Season 2 Episode 8-11:22	
Jake: But if he tells me one more time about how uspis “mailed down” the Berlin Wall, I’m gonna give him your home address and you will receive holiday cards from him forever.	Jake: Αλλά αν μου ξαναπεί πως η Άσπις “έστειλε” το Τείχος του Βερολίνου, θα του δώσω τη διεύθυνσή σου για να σου στέλνει κάρτες για πάντα. [Επεξήγηση: στέλνω= 1. Δίνω κάτι (στο ταχυδρομείο) για να δοθεί κάπου. 2. Αργκό (με έστειλε)]
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 2 Episode 10- 16:14	
Amy: Nog, nog. Little Christmas humor. Holt: Yes, the egg “nog” from “egg nog”, used in place of “knock”.	Amy: Νογκ, νογκ. Χριστουγεννιάτικο αστείο. Holt: Το εγκ “νογκ” αντι του “νοκ”.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ

Season 2 Episode 11-0:22	
Holt: Wuntch time is over.	Holt: Ήρθε η “Γουάρα” σου.

[Επεξήγηση: ακούγεται παρόμοια με την λέξη lunch]	[Επεξήγηση: Δεν βγάζει νόημα στα ελληνικά στο λογοπαίγνιο, αλλά υπάρχει προφανής πρόθεση για χιούμορ]
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 2 Episode 11-2:51</i> Boyle: It won't be a stakeout, it'll be a stakecation. [Επεξήγηση: stakecation=stakeout+vacation]	Boyle: Δεν μαλώνουμε. Δεν θα είναι δουλειά, αλλά διασκέδαση.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 17-19:14</i> Holt: It wasn't difficult. I simply said what I wish had been said when Kevin and I got married. Kevin: Oh, then I would never would have heard your hilarious 'efficient- officiant'' quip.	Holt: Δεν ήταν δύσκολο. Είπα απλώς ότι ευχόμουν να είχαν πει όταν παντρεύτηκα τον Κέβιν. Kevin: Δεν θα είχες πει την ατάκα για τον σπουδάρχη.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 20- 1:20</i> Terry: That is not a pimp walk. That's a limp walk.	Terry: Αυτό δεν είναι περπάτημα νταβατζή. Είναι κουντσό.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο-Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 3-6:59</i>	
--------------------------------	--

Boyle: She's being set up. Jake: Framed. Art joke. [Επεξήγηση: frame= 1. κορνίζα, πλαίσιο 2. παγιδεύω]	Boyle: Ήταν στημένο. Jake: Σαν άγαλμα; Αστειεύομαι.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 3 Episode 6-12:07</i> Terry: Boyle, you really think you can find us dinner? Charles: Let's just say it's gonna be a 'sporegasbord'. [Επεξήγηση: sporegasbord= spore+smorgasbord]	Terry: Και θα βρεις φαΐ να φάμε; Charles: Ας πω απλώς ότι θα γίνει μανιταρόλαση!
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 7- 2:02</i> Jake: Shall we take this partnership from the sheets to the streets?	Jake: Τι λες, αφήνουμε το κρεβάτι να βγούμε στα στέκια;
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 7- 3:00</i> Jake: Drug dealers have gotten so creative. It used to just be crack and then they'd be like, 'Hey, we got a new one. What are we gonna call this?' And they'd gone 'I don't know, crank'?	Jake: Οι έμποροι άλλαξαν επίπεδο. Παλιά λέγανε ξερά 'κρακ'. Λέει ένας 'Έχω καινούριο πράγμα. Πώς να το λέμε;' 'Ξέρω γω; Πριτς;'
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

Season 3 Episode 9-0:36	
Jake: I hereby christen thee Snacky Chan. [Επεξήγηση: Snacky= Jakie+ snack]	Jake: Σε βαπτίζω... Σνάκι Τσαν!
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ

Season 3 Episode 12- 12:27	
Holt: We simply hit a bump in the road. Jake: More like a mump in the road.	Holt: Χτυπήσαμε σ' ένα σαμαράκι στο δρόμο. Jake: Μάλλον σ' ένα μαγουλάκι
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής Ρητορικός μηχανισμός

Season 3 Episode 16-5:59	
Holt: We are what the Internet refers as... Weichselbraun fans. Boyle: Not Weichselbrauniacs? [Επεξήγηση: Weichselbrauniacs= Weichselbraun+ maniacs]	Holt: Είμαστε απ' αυτούς που αναφέρονται συνήθως στο Ίντερνετ... Σαν φαν του Γουαϊσελμπράουν. Boyle: Όχι Γουαϊσελμπραουνιακοί;
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 4 Episode 1-3:31	
Man: Okay, tell that to the count Bluntula T-shirt that you were rocking last week. Επεξήγηση: count Bluntula= count Dracula+blunt] .	Man: Τις προάλλες φορούσες ένα μπλουζάκι που έγραφε "Κόμης Μπάφουλας"
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 4 Episode 3- 4:00	
Terry: He said if we disobey him, there'll be tire consequences. I think he meant dire. Guy' s really dumb.	Terry: Είπε ότι αν δεν υπακούσουμε, θα υπάρξουν σοβαρά επακόλουθα. Μάλλον εννοούσε επακόλουθα. Ο τύπος είναι μπουμπούνας.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

Season 4 Episode 4-3:21	
Holt: I don't care for cheese. I'm a...curdmudgeon. [Επεξήγηση: curdmudgeon= curd+curmudgeon]	Holt: Ποια ξύλα μοιάζουν; Τα σαν-ίδια.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 4 Episode 8- 15:04	
Charles: The council of the cousins. Gina: Look at them. It's like a Beige of Pigs. Charles: Gina, you seem rattled. You don't normally make puns.	Charles: Δες τους. Εισβολή στον κόλο των χοίρων. Charles: Τζίνα φαίνεσαι ταραγμένη. Συνήθως δεν κάνεις λογοπαίγνια. [Επεξήγηση: χοίρος= γουρούνι χήρος= οι άνδρες των οποίων οι γυναίκες απεβίωσαν]
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 4 Episode 9-0:2	
Jake: Hey there, Boyle. How was your weekend?	Jake: Πώς τα πέρασες το σαββατοκύριακο;

Charles: Well, actually I got a little sick. Jake: Oh really? I'm sorry to hear that, man. Charles: Yeah, Bullets over Broadway was on TV. And I came down with a big ol' Dianne Wiest infection. Like 'yeast'. [Επεξήγηση: Wiest= επώνυμο (Dianne Wiest) Yeast= πάθηση του κόλπου]	Charles: Βασικά ήμουν λίγο άρρωστος. Jake: Αλήθεια; Κρίμα, ρε φίλε. Charles: Και μου έδωσε πυρετό το Σαββατόβραδο. Όπως η ταινία.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 4 Episode 10-12:18</i> Charles: Well, danger is my maiden name. Jake: Middle name.	Charles: Κίνδυνος είναι το πατρικό μου. Jake: Παρατσούκλι.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 13- 7:34</i> Officer: You like pilsners? Jake: Are you kidding me? I kills for the pills. I'm a total pils-nerd.	Officer: Σου αρέσουν οι πύλσνερ; Jake: Εννοείται. Οι πύλσνερ είναι σούπερ. Είπαμε το πύλσνερ, πύλσνεράκι.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής Ρητορικός Μηχανισμός

<i>Season 4 Episode 14 8:18</i> Jake: For example, this door is fake. Not a real door. It's a 'doorn't'. As in 'doorn't open this'. And doorn't ruin my dreams. [Επεξήγηση: doorn't= door+don't]	Jake: Για παράδειγμα, αυτή η πόρτα δεν είναι αληθινή. Είναι μαϊμού. Δεν κάνει να την ανοίγεις. Και δεν κάνει να μου χαλάς τα όνειρα. Συ
---	--

Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 14- 16:53</i> Holt: No matter what happens, we'll feel better knowing we didn't resort to blackmail. Boyle: I agree. From now on, the only black male I want anything to do with is you.	Holt: Η μαύρη αλήθεια είναι ότι θα ήταν ατιμωτικό να καταφεύγαμε στον εκβιασμό. Boyle: Συμφωνώ. Στο εξής, εσείς είστε η μόνη μαύρη αλήθεια που μ' ενδιαφέρει.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

Season 4 Episode 16- 5:43 Jake: Hey, Sarge. We felt really bad about Moo Moo, so we got you a new one. She's called New Moo.	Jake: Αρχιφύλακα, νιώθαμε άσχημα για τη Μου Μου και αγοράσαμε μια καινούργια. Την νέα Μου.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 4 Episode 19-10:33 Amy: I like to call this the jack of all trades. [	Amy: Αυτό σημαίνει "ρόδα είναι και γυρίζει".
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 21 14-56</i> Charles: I found out which Boyle seed did the deed.	Charles: Έμαθα σε ποιον Μπόιλ ανήκει ο σπόρος που έκανε τη δουλειά.
--	--

[Επεξήγηση: Στο παράδειγμα αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι το λογοπαίγνιο έγινε τυχαία. Εξετάζοντας το κείμενο όμως θεωρήθηκε ότι υπήρχε η πρόθεση για ομοφωνία και έτσι μπαίνει στα παραδείγματα.]	
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 2-4:58</i> Charles: Detective Peralta: A God in Shackles. But first: this podcast is brought to you by Fun Frames... make your spectacles a spectacle. [Επεξήγηση: spectacles= 1. θέαμα 2. γυαλιά]	Charles : Ένας θεός με χειροπέδες. Πρώτα όμως την εκπομπή προσφέρουν οι “Απίθανοι Σκελετοί”. [Επεξήγηση: Σκελετός= ανθρώπινα οστά Σκελετός= το περίγραμμα των γυαλιών]
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 3- 5:56</i> Terry: Follow the flan Rosa. [Επεξήγηση: παίζει με την έκφραση: follow the plan]	Terry: Το μυστικό είναι στην Φλαν, Ρόζα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο-Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 3-7:29</i> Charles: All he took was a shipment of thousand-dollar limited edition Weezes designed by Little Wayne. Jake: Oh, it’s Lil. Charles: Lilian Wayne. Okay.	Charles : Πήρε συλλεκτικά παπούτσια των 1000 δολαρίων που τα σχεδίασε ο Λιτλ Γουέιν. Jake : Λιλ τον λένε. Charles : Όπως Λίλιαν.
---	---

Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο ΚΣ- Λογοπαίγνιο ΚΣ
-----------	--------------------------------

<i>Season 5 Episode 4-4:16</i> Gina: Linetti, Lin-out-ti.	Gina: -
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Τίποτα

<i>Season 5 Episode 5-3:15</i> Scully: Welcome to the Butt-lympics. [Επεξήγηση: Butt-lympics= butt+ Olympics]	Scully: Καλώς ήρθες στους κωλ- ολυμπιακούς.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 7-13:40</i> Holt: Thank you all for joining me. I checked into your alibis. Or should I say...alib-lies.	Holt: Σας ευχαριστώ που ήρθατε. Έλεγχσα το άλλοθί σας. Ή να πω τα ψέματά σας;
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο.

<i>Season 5 Episode 10-2:15</i> Charles: Bye Rosa. I mean, not ‘bi’ but bye!	Charles: Μπάι, Ρόζα. Αντίο εννοώ.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ

Season 5 Episode 11-6:11	
Kyle: We're not a crime family, okay? We're a cream family. Jake: Dude... It's fine. Honestly, we're also involved in...cream. Charles: Organized cream.	Kyle: Δεν είμαστε μαφιόζοι. Είμαστε σπιρτόζοι. Jake: Εντάξει, φίλε. Κάτι ξέρουμε κι εμείς από σπίρτα. Charles: Είμαστε κι εμείς σπιρτόζοι.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

Season 5 Episode 12-20:40	
Holt: Thank you for titting my tat. Jake: Well, thank you for tatting my tit.	Holt: Σ' ευχαριστώ που μ' έσωσες. Jake: Κι εγώ σ' ευχαριστώ.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 5 Episode 14- 6:04	
Jake: You can't handle the tooth. [Επεξήγηση: Αναφέρεται στην έκφραση: you can't handle the truth]	Jake: 'Δεν αντέχεις την απήθεια'.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

Season 5 Episode 15-2:15	
Gina: I did a little sleuthing on your rivals. You want me to spill the beans? Captain Holt: Why would you ever intentionally spill beans? They're one of nature's most densely packed protein sources, and they remain unsullied by flavor.	Gina: Έκανα την έρευνα μου. Να τα ξεράσω όλα; Captain Holt: Γιατί να το κάνεις; Φασόλια έφαγες. Τα φασόλια είναι πηγή πρωτεΐνης κι έχουν αναλλοίωτη γεύση.

[Επεξήγηση: spill the beans= 1. τα μαρτυράω όλα (μεταφορική χρήση) 2. ξερνάω τα φασόλια (κυριολεκτική)	
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 5 Episode 15- 20:07</i> Captain Olivia Crawford: So, it would seem that we have become frenemies. Do you know what that means? Captain Holt: Are you trying to imply that I'm too old to understand a portmanteau? I am not, but I am too dignified to use one. Friend-enemy.	Captain Olivia Crawford: Μάλλον γίναμε φίλεχθροι. Ξέρεις τι σημαίνει αυτό; Captain Holt: Επειδή είμαι μεγάλος, δεν καταλαβαίνω τις σύνθετες λέξεις; Τις καταλαβαίνω. Αλλά δεν τις χρησιμοποιώ από αξιοπρέπεια. Φίλεχθρε.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 17-13:00</i> Holt: Boyle, have you seen Sergeant Jeffords? Charles: Oh do you mean Sore-gent Jeff-hurts? [Επεξήγηση: Το λογοπαίγνιο αυτό είναι αρκετά περίπλοκο και δύσκολο να κατηγοριοποιηθεί. Η λέξη "sergeant» κόβεται σε δύο μέρη. Με την πρώτη συλλαβή γίνεται παρωνυμία και με τη δεύτερη ομοφωνία. Γι' αυτό το λόγο θα κατηγοριοποιηθούν σαν δύο λογοπαίγνια γιατί περιέχουν και τα δύο.]	Holt: Μπόιλ, είδες τον Τζέφορντς; Charles: Εννοείς τον πονεμένο Τζέφορντς;
Παρωνυμία Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Τίποτα Λογοπαίγνιο- Τίποτα

--	--

<i>Season 6 Episode 1-6:27</i> Holt: This one says “What’s up, beaches? Instead of “bitches” for humor reasons.	Holt: Αυτό λέει “Δεν βρέχει, πάρε ομπρέλα”. Εννοεί θαλάσσης. Χιούμορ.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 6 Episode 1- 7:07</i> Captain Holt: Don't worry. I'm not listening to you. I'm just thinking about how this sea bass is cold but not as cold and cruel as the hands of fate that have thrust my entire life into darkness. Jake: Ah, damn it. I just ordered the sea bass. [Επεξήγηση: sea bass= 1. λαβράκι 2. βυθός της θάλασσας]	Captain Holt: Μην ανησυχείτε. Δεν σας ακούω. Σκέφτομαι ότι το λαβράκι είναι κρύο. Αλλά όχι τόσο κρύο και σκληρό όσο το χέρι της μοίρας που έριξε τη ζωή μου στο σκοτάδι. Jake: Να πάρει. Μόλις παρήγγειλα λαβράκι.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 4-1:31</i> Gina: Much like this interpretive dance piece, entitled “The Linexit”. [Επεξήγησης: Linexit= Linetti(επίθετο της Gina)+ exit]	Gina: Κάτι σαν αυτό το ερμηνευτικό χορευτικό κομμάτι με τίτλο “Λινέξοδος”.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 4-2:37</i>	
--------------------------------	--

Gina: Hey, Craptain, you ready to get curb stomped? [Επεξήγηση: Craptain= crap+captain]	Gina: Σκατυνόμε, έτοιμος να φας τη σκόνη μου;
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 6 Episode 4- 12:52 Jake: Like, how exclusive are we talking here, Gines? No jeans?	Jake: Πόσο κυριλέ; Δεν πας με τζιν;
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 6 Episode 5- 5:46 Rob Dulubnik: Okay, defectives. My guys can handle that. [Επεξήγηση: defectives= defect+ detectives]	Rob Dulubnik: Εντάξει, αστυνόμοι- σαΐνια. Οι άντρες μου το έχουν.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο
Season 6 Episode 7- 0:5 Jake: Another cold brew? Don't mind if I "cold do".	Jake : Παγωμένο καφεδάκι ; Μετά χαράς θα "κρυό" λιγάκι.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

Season 6 Episode 7- 11:30 Holt: The key was that the oak was cured and shaped by Josiah's cousin, Joshua, who was a cooper and not a hooper.	Holt: Η οξιά διαμορφώθηκε από τον ξάδερφο του Τζοζαΐα, Τζόσουα που έφτιαχνε βαρέλια, όχι στεφάνια.
---	--

Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 10- 18:53</i> Jake: My butt no but.	Jake: Μου τα χώνεις που χώθηκα. [Επεξήγηση: 1. χώνομαι 2. τα χώνω (αργκό)]
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 12- 1:16</i> Jake: You know, we can hang out here and chat and catch up and laugh, and technically, we'll be doing our jobs. I call it a "casecation". [Επεξήγηση: casecation= case+vacation]	Jake: Μπορούμε να αράξουμε εδώ και να τα πούμε λίγο και θα δουλεύουμε κιόλας. Το ονομάζω "διακοπότητα".
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 15- 0:36</i> Gina: Over 1 million people are living their lives according to the Gina-mandments. They're like the Ten Commandments, only there's more and they're better. [Επεξήγηση: the Gina-mandments= Gina+ Commandments]	Gina: Πάνω από ένα εκατομμύριο άτομα ζουν με τις Τζινεντολές. Όπως οι Δέκα Εντολές, αλλά είναι περισσότερες και καλύτερες.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 15- 4:12</i>	
----------------------------------	--

Gina: Son, Duncs, I have an idea for a second book. It's a memoir, and it's made of memes. So, it's called a meme-oir. [Δύσκολο να κατηγοριοποιηθεί, θα μπορούσε να είναι και Σύνθετα: meme+memoir= memoir. Επειδή όμως το λογοπαίγνιο βασίζεται κατά βάση στη φωνολογία και γίνεται από την αλλαγή προφοράς μίας συλλαβής θα καταταχθεί στα Παρωνυμία]	Gina: Λοιπόν, Ντανκς, έχω μία ιδέα για το δεύτερο βιβλίο. Θα είναι απομνημονεύματα από μιμίδια. Και θα λέγονται απομιμιδιεύματα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 2- 4:35</i> Jake: I say we use those meetings to figure out why she's really here. She may seem perfect, but I guarantee there's a "but." And I'm gonna find that "but" and drill down on it. Charles: Come on, man. You have to know how that sounds. [Επεξήγηση: Προφανώς κάνει λογοπαίγνιο με το «butt»]	Jake: Μάθετε γιατί είναι εδώ. Φαίνεται τέλεια αλλά κρύβει κάτι από κάτω. Θα το βρω και θα το ξεσκίσω. Charles: Ξέρεις πως ακούγεται αυτό.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 7 Episode 2-8:22</i> Amy: You only wear sneakers for their literal purpose: sneaky. [Επεξήγηση: sneakers= αθλητικά παπούτσια/ sneaky= πονηρός]	Amy: Φοράς αθλητικά μόνο για ύπουλες δουλειές.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 7- 1:18</i> Rosa: As Wuntch says when she sees deodorant, ‘I’m not buying it’. [Επεξήγηση: I’m not buying it= 1. δεν το αγοράζω (κυριολεκτική σημασία) 2. δε το χάβω, πιστεύω (μεταφορική σημασία)]	Rosa: Όπως λέει η ίδια όταν βλέπει αποσμητικό ‘Δεν τ’ αγοράζω’.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 7- 11:48</i> Adam: Interesting, ‘cause she mentioned you to me as a friend. Holt: Friend? I think you added an ‘r’ to the word fiend.	Adam: Ενδιαφέρον, εσένα σε ανέφερε ως φίλο. Holt: Φίλο; Μάλλον φίδι εννοείς.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3- Friends

<i>Season 1, Episode 4-O:32</i> Monica: What you would do if you were omnipotent? Joe: Probably kill myself Monica: Excuse me? Joe: If little Joey's dead, then I got no reason to live. Ross: omnipotent. [Επεξήγηση: Το λογοπαίγνιο γίνεται ανάμεσα στην λέξη omnipotent (παντοδύναμος) και impotent (ανίκανος)]	Monica: Τι θα έκανες, αν ήσουν παντοδύναμος; Joe: Θα αυτοκτονούσα, μάλλον Monica: Ορίστε; Joe: Αν πεθάνει ο μικρός 'Τζόι', δεν έχω λόγο να ζω. Ross: Τζόι, παντοδύναμος, όχι ανίκανος.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1, Episode 4- 11:10</i> Phoebe: He lived in a village and you live in the Village. [Επεξήγηση: Το «the Village» αναφέρεται σε μία γειτονιά της Νέας Υόρκης]	Phoebe: Αυτός ζούσε σε χωριό, εσύ ζεις στο Χωριό.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1 Episode 6- 1:58</i> Chandler: Ross, ten o' clock. Ross: Is it? Feels like two. Chandler: No, ten o' clock. Ross: What? Chandler: There's a beautiful woman at eight, night, ten o' clock.	Chandler: Ρος, δέκα η ώρα Ross: Μου φαίνεται σαν δύο. Chandler: Όχι! Δέκα! Ross: Τι; Chandler: Υπάρχει μία όμορφη γυναίκα στις 8, στις 9, στις 10.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1, Episode 6-11:41</i> Chandler: You deserve this. After years of struggle you finally cracked your way. [Επεξήγηση: Το χιούμορ του επεισοδίου βασίζεται στο γεγονός ότι ο Τζόι θα δείξει τα οπίσθια του σε μία ταινία. Το λογοπαίγνιο είναι στην λέξη «crack» Crack= 1. σχισμή 2. βρίσκω τη λύση]	Chandler: Μετά από τόσα χρόνια αγώνα βρήκες μια ‘‘σχισμή’’ για τη σόου μπισνες.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 1, Episode 8- 13:23</i> Phoebe: I’m sorry I’m late. I couldn’t find my bearings. Rachel: You mean your earrings? Phoebe: What did I say?	Phoebe: Συγγνώμη που άργησα. Δεν έβρισκα το ρουλεμάν μου. Rachel: Εννοείς τα σκουλαρίκια; Phoebe: Τι είπα εγώ;
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1, Episode 10- 11:02</i> Joey: And I met this really hot single mom at the store. What’s an elf to do? [Επεξήγηση: Θυμίζει την έκφραση ‘‘what else to do’’]	Joey: Γνώρισα μία φοβερή ελεύθερη μαμά στο μαγαζί. Τι να έκανα;
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1 Episode 12- 3:09</i> Rachel: Poconos It’s like poke a nose Paolo: poke a nose	Rachel: Πόκονος Σαν να λες ‘‘Μύκονος’’. Paolo: Μύκονος.
---	--

Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 1 Episode 12- 3:42</i> Ross: Wasn't this just supposed to be a fling? Shouldn't it be...flung by now? [Επεξήγηση: fling= 1. φλερτ 2. πετάω, λήγω]	Ross: Υποτίθεται ότι θα 'ταν μόνο μία περιπετειούλα; Δεν έπρεπε... να 'χει λήξει;
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1 Episode 12-5:40</i> Carol: Don't you wanna know about the sex? Ross: The sex? Yeah, I'm having enough trouble with the image of you and Susan together. When you throw in Tania...I'm.. Carol: The sex of the baby, Ross	Carol: Δε θέλεις να μάθεις για το φύλο; Ross: Το φύλο; Αρκετά βασανίζομαι που σε φαντάζομαι με τη Σούζαν, αλλά, όταν προσθέσεις και την Τάνια... Carol: Το φύλο του μωρού, Ρος.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1, Episode 13- 6:47</i> Ross: Alright, alright. We're all adults here, there's only one way to resolve this. Since you saw her boobies, I think, uh, you're gonna have to show her your peepie. Chandler: Y'know, I don't see that happening? Rachel: C'mon, he's right. Tit for tat Chandler: Well, I'm not showing you my tat. [Επεξήγηση: tit for tat= οφθαλμού αντί οφθαλμού. Αλλά tat= στήθος]	Ross: Είμαστε όλοι ενήλικες. Μόνο μ' έναν τρόπο λύνεται αυτό. Είδες τα μεμέ της, πρέπει να δει το πουλάκι σου. Chandler: Δεν το βλέπω να συμβαίνει Rachel: Έχει δίκιο, μία σου και μία μου. Chandler: Δε θα σου δείξω το ένα μου!
--	--

Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 1 Episode 18- 14:27</i> Phoebe: You guys, you know what I just realized? 'Joker' is 'poker' with a 'J.' Coincidence? Chandler: Hey, that's... that's 'joincidence' with a 'C'! [Επεξήγηση: joincidence= Joey+coincidence]	Phoebe: Ξέρετε τι συνειδητοποίησα; Ο ‘τζόκερ’ είναι ‘πόκερ’ με ‘τζ’. Σύμπτωση; Chandler: Αυτό είναι ‘τζύμπτωση’ με σίγμα.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 1, Episode 19-20:33</i> Ross: Hey, we uh, we still have that, uh, that bottle of wine. You in the mood for, uh, something grape? Rachel: That'd be good. [Επεξήγηση: Θυμίζει την έκφραση ‘in the mood for something great’]	Ross: Ακόμα έχω το κρασί. Έχεις διάθεση... για κάτι από σταφύλι; Rachel: Ωραίο θα'ναι.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1 Episode 24-6:28</i> Melanie: Anyway, that's when me and my friends started this whole fruit basket business. We call ourselves 'The Three Basketeers.' Joey: Like the three musketeers, only with fruit. [Επεξήγηση: Basketeers= basket+ musketeers]	Melanie: Έτσι οι φίλοι μου κι εγώ αρχίσαμε την επιχείρηση με τα καλάθια φρούτων. Λεγόμαστε ‘οι Τρεις Καλαθοφύλακες’ Joey: Όπως οι Τρεις Σωματοφύλακες, αλλά με φρούτα.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 2- 5:57</i>	
---------------------------------	--

Phoebe: I went shopping with Monica all day, and I had a salad. Rachel: Good, Pheebs. What'd you buy? Phoebe: Um, we went shopping for um, for, fur.	Phoebe: Πήγα για ψώνια με την Μόνικα και έφαγα μία σαλάτα. Rachel: Μπράβο, Φιμπς. Τι αγοράσατε; Phoebe: Πήγαμε για...για...γούνες.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 2- 8:13</i> Monica: Hello? Oh, Hi, Ju.... Hi, Jew! [Επεξήγηση: Η Μόνικα σηκώνει το τηλέφωνο στην Τζούλι. Προκειμένου να κρύψει ότι είναι αυτή μπροστά στη Ρέιτσελ, πριν προλάβει να ολοκληρώσει το όνομα, κάνει το παραπάνω λογοπαίγνιο]	Monica: Γεια σου Τζουλ... Γεια σου, Εβραΐε.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2, Episode 6-3:34</i> CHANDLER: We'll watch him. ROSS: I don't think tho. JOEY: What? I have seven Catholic sisters. I've taken care of hundreds of kids. Come on, we wanna do it, don't we? CHANDLER: I was looking forward to playing basketball, but I guess that's out the window. [Επεξήγηση: out of the window= 1. όταν κάτι εξαφανίζεται, δεν υπάρχει πια. (μεταφορική σημασία) 2. έξω από το παράθυρο (κυριολεκτική σημασία)	Chandler: Θα τον προσέχουμε εμείς. Ross: Δε νομίζω. Joey: Έχω εφτά καθολικές αδερφές, έχω φροντίσει δεκάδες παιδιά. Το θέλουμε. Έτσι δεν είναι; Chandler: Ήθελα να παίξω μπάσκετ... αλλά εκπαραθυρώθηκε. [Επεξήγηση: εκπαραθυρώνω= 1. βίαιη αποπομπή από αξίωμα 2. πετάω από το παράθυρο]
---	--

Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 2 Episode 9- 4:02	
PHOEBE: Happy Christmas Eve Eve.	Phoebe: Ευτυχισμένη Παραμονή Χριστουγέννων.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Τίποτα

Season 2 Episode 13-20:01	
Chandler: Hey Phoebs, can I have the milk after you?	Chandler: Φοίβη, μου δίνεις το γάλα;
Phoebe: I'm almost done with it, keep your panties on.	Phoebe: Τελειώνω... Μη βγάζεις την κιλότα σου.
[Επεξήγηση: Η Phoebe πειράζει τον Τσάντλερ, τον οποίο μια κοπέλα έγδυσε και τον άφησε σε δημόσιο χώρο. keep your panties on= 1. μη βιάζεσαι, ησύχασε (μεταφορική σημασία) 2. μη βγάζεις τα ρούχα-εσώρουχά σου (κυριολεκτική)]	
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 2 Episode 13- 21:33	
PHOEBE: Yeah. Oh, except one of the strings	Phoebe: Αλλά μία χορδή της κιθάρας μου είναι

on my guitar is broken. Hey, Chandler, can I borrow your G-string? [Επεξήγηση: String= χορδή κιθάρας, String= είδος εσωρούχων]	σπασμένη. Τσάντλερ, μου δανείζεις το ‘‘κορδονάκι’’ σου;
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 14-11:25</i> RACHEL: NO but Ross. We are never gonna happen, OK. Accept that. ROSS: E-except, except that what? RACHEL: No, no, ACC-cept that	Rachel: Δε θα γίνει τίποτα μεταξύ μας. Παρ’το απόφαση! Ross: Εκτος αν... Rachel: Παρ’ το απόφαση!
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 14- 14:43</i> Chandler: Oh, you're right I, I should play in the hay. Forget about the fact that I just dropped 400 dollars to replace a bracelet that I hated to begin with. Bring on the hay. RACHEL: Hey	Chandler: Δίκιο έχεις, πρέπει να παίζω στο σανό. Αλλά πέταξα 400 δολ. για να αγοράσω ένα βραχιόλι που μισούσα εξ αρχής. Φέρτε το σανό! Rachel:-
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Τίποτα

<i>Season 2, Episode 15-6:03</i> PHOEBE: That's funny, no. Cadillac, cataract, I	PHOEBE: Αστείο! Κάντιλακ, καταρράκτης, το
---	---

get it, no I get it, you stay out there.	κατάλαβα. Να μείνετε εκεί!
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2, Episode 15- 6:21</i> Richard: Hey wanna see them go nuts? Watch this. Who needs glasses? [Επεξήγηση: Αστείο μεταξύ οφθαλμιάτρων. Ο Ρίτσαρντ κρατά δύο ποτήρια. Glasses= 1. Γυαλιά 2. Ποτήρια]	Ritchard: Θέλεις να δεις να τρελαίνονται; Κοίτα. Ποιος χρειάζεται ‘γυαλιά’; [Επεξήγηση: Τα ποτήρια είναι και γυαλιά, φτιάχνονται από γυαλί]
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 16- 7:00</i> PHOEBE: I don't believe this. Is this how this relationship's gonna work? Ross equals boss. I mean, c'mon what is this, 1922?	Phoebe: Δεν το πιστεύω! Έτσι θα ‘ναι η σχέση σας; Ρος ίσον αφεντικό; Που είμαστε; Στο 1922;
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 18- 17:14</i> Chandler: Because he thinks I slept with his ex-girlfriend and killed his fish. Phoebe: Why would you kill his fish? Chandler: Because sometimes, Phoebe after you sleep with someone, you have to kill the fish.	Chandler: Κοιμήθηκα με την κοπέλα του και σκότωσα το ψάρι του, λέει. Phoebe: Γιατί να σκοτώσεις το ψάρι του; Chandler: Επειδή, μερικές φορές, αφού κοιμηθείς με κάποιον...
---	---

[Επεξήγηση: kill a fish= 1. κατακλύζομαι από χαρά, έκπληξη (μεταφορική σημασία) 2. σκοτώνω ένα ψάρι (κυριολεκτική σημασία)	πρέπει να σκοτώσεις ένα ψάρι.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 20-0:36</i> MONICA: What about the part where he has rabies? PHOEBE: He doesn't have rabies, he has babies. That's what my mom said.	Monica: Κι όταν έπαθε λύσσα; Phoebe: Όχι λύσσα... έκανε τσίσα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 2 Episode 22- 11:23</i> Mr. Greene: I think I need a drink. Ross: Oh, here, I, I'll get it for ya. Whad'ya want? Mr. Greene: Scotch. Ross: Scotch. Alright, I'll be back in 10 seconds with your scotch on the rocks in a glass. Mr. Greene: Neat. Ross: Cool. Mr. Greene: No no no, no no no, neat, as in no rocks. [Επεξήγηση: neat= καθαρός, χωρίς πάγο (για αλκοόλ) Neat= φίνα, τέλεια (καθομιλουμένη)	Mr. Greene: Χρειάζομαι ένα ποτό. Ross: Θα σας το φέρω εγώ. Τι θέλετε; Mr. Greene: Ούισκι. Ross: Έρχομαι σε 10 δευτερόλεπτα με το ουίσκι με πάγο. Mr. Greene: Σκέτο! Ross: Ωραία. Mr. Greene: Σκέτο, χωρίς πάγο!
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 22-12:02</i> Mrs. Greene: Oh, scotch neat. Ya know, that's Rachel's father's drink.	Mrs. Greene: Ούισκι σκέτο. Αυτό πίνει ο πατέρας της Ρέιτσελ.
---	--

Ross: Oh, mine too. Isn't that neat, scotch neat.	Ross: Κι' εγώ. Πλάκα δεν έχει; Ουίσκι σκέτο!
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2, Episode 23-7:03</i> Ryan: Can I please see your face? PHOEBE: Nope. You don't want to see a face covered with pox. RYAN: Your face could be covered with lox, I wouldn't care. Phoebe: And you hate fish!	Ryan: Μπορώ να δω το πρόσωπο σου; Phoebe: Είναι γεμάτο σπυριά. Ryan: Ας έχει και σκουμπριά, δεν με νοιάζει! Phoebe: Και μισείς το ψάρι!
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 2 Episode 24- 0:13</i> JOEY: Yeah, there's just one thing that might be kind' ve a problem. See, I, uh, had to kiss this guy. CHANDLER: 'Cause he was just so darn cute. JOEY: No, as part of the audition. See, I'm up for this part of this guy, who the main guy kisses. ROSS: Well, hey. You're an actor, I say you just suck it up and do it. Or you just do it [Επεξήγηση: Μεταφορική και κυριολεκτική χρήση της γλώσσας]	Joey: Αλλά υπάρχει κάτι που μπορεί να είναι πρόβλημα. Αναγκάστηκα να φιλήσω έναν άντρα. Chandler: Επειδή ήταν χαριτωμένος; Joey: Πάω για τον ρόλο του άντρα που φιλάει ο πρωταγωνιστής. Ross: Ηθοποιός είσαι. Εγώ λέω παρ' το απόφαση και καν' το. 'Η απλώς καν' το.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 3-2:03</i>	
--------------------------------	--

Monica: I'm going into business people. I'm sick and tired of being depressed about Richard. I needed a plan, a plan to get over my man. What's the opposite of man? Jam.	Monica: Ανοίγω επιχείρηση. Βαρέθηκα να νιώθω κατάθλιψη για τον Ρίτσαρντ. Χρειαζόμουν ένα σχέδιο για να ξεχάσω τον άντρα μου. Και ποιο είναι το αντίθετο του άντρα; Μαρμελάδα!
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 4-13:56	
Chandler: So, I'm not going to lose her? Rachel: Oh, honey you're not a total loser.	Chandler: Δηλαδή δε θα τη χάσω; Rachel: Όχι, δεν είσαι εντελώς χαμένος.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 8-3:10	
Joey: Ugly Naked Guy is using his new hammock. It's like a Play-Doh Fat Factory. [Επεξήγηση: Γίνεται αναφορά στο Play Fun Factory]	Joey: Ο Άσχημος Γυμνός χρησιμοποιεί την καινούρια του αιώρα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 8-4:25	
Joey: If the Homo Sapiens, were in fact 'Homo-sapien', is that why there extinct? [Επεξήγηση: Ο Τζόι δίνει έμφαση στην λέξη 'homo' που σημαίνει ομοφυλόφιλος]	Joey: Αν οι Χόμο Σάπιενς ήταν πράγματι ομοφυλόφιλοι, είναι αυτός ο λόγος που εξαφανίστηκαν;
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 9- 15:34	
Chandler: And the other ah, Dutch people, they	Chandler: Κι οι άλλοι Ολλανδοί;

come on from somewhere near the Netherlands, right? Joey: Nice try. See the Netherlands is this make believe place where Peter Pan and Tinker Bell come from. [Επεξήγηση: Ο Τζόι μπερδεύει την λέξη Netherlands με την λέξη Neverland]	Κάπου απ' τις Κάτω Χώρες; Joey: Καλή προσπάθεια. Οι Κάτω Χώρες είναι φανταστική χώρα του Πήτερ Παν και της Τινκερμπελ.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 9- 17:35 Monica: We have to do this. We are playing for women everywhere. Okay, just think about every lousy date that you ever had, okay, every guy who kept an eye on the TV while you're making out... Phoebe: Oh my God! You dated someone with a glass eye too?! [Επεξήγηση: keep an eye= 1. προσέχω, παρακολουθώ (μεταφορική χρήση της γλώσσας) 2. κρατάω- φυλάω ένα μάτι (κυριολεκτική χρήση της γλώσσας)	Monica: Πρέπει να νικήσουμε. Παίζουμε για όλες τις γυναίκες. Σκεφτείτε κάθε ηλίθιο άντρα που βγήκατε μαζί του. Που ενώ σας φιλούσε, είχε το ένα μάτι στην τηλεόραση. Phoebe: Έχεις βγει και συ με κάποιον με γυάλινο μάτι; [Επεξήγηση: το είχε ένα μάτι στην τηλεόραση μπορεί να κατανοηθεί και μεταφορικά και κυριολεκτικά]
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 13- 11:06 Ross: Calm down. There's no reason to get testy. [Επεξήγηση: Θυμίζει την λέξη «testis»]	Ross: Ηρέμησε, μην εκνευρίζεσαι.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 13 17:45	
---------------------------	--

Robert: Oh God! Here we go again. Why does this keep happening to me? Is it something I'm putting out there? Is this my fault? Or am I just nuts?	Robert: Πάλι τα ίδια. Γιατί μου συμβαίνει συνέχεια αυτό; Είναι κάτι που εκπέμπω; Είναι δικό μου το λάθος ή είμαι απλά τρελός;
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 14- 4:00 Chandler: Jeez, man did you fall.. Hi! So ah, did ya, did-did-did ya fall high?	Chandler: Επιτέλους! Έπεσες... Γεια! Λοιπόν, έπεσες-γειά;
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 14-17:04 Ross: Ross: Y'know what, 100 million people went to see a movie about what I do, I wonder how many people would go see a movie called, Jurassic Parka.	Ross: 100 εκατομμύρια άνθρωποι πήγαν να δουν ταινία μ' αυτό το θέμα. Πόσοι θα πήγαιναν να δουν ταινία Μπουφάν Τζουράσικ;
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 17-9:11 Rachel: So my rule is no tissue, no tushy.	Rachel: Κι ο κανόνας μου είναι “Όχι χαρτί, όχι ποπός.”
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 3 Episode 18-13:28 Alice: Oh my god, who died on this? Phoebe: It's a real mustard-tastrophe. [Επεξήγηση: mustard-tastrophe= mustard+ catastrophe]	Alice: Ποιος πέθανε εδώ; Phoebe: Είναι μουσταρδοκαταστροφή!
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 19- 9:48</i> Phoebe: Y'know what, you should like, you should buy a state and then just name it after yourself. Pete: What like Pete Dakota? Phoebe: Yeah, or, or, or, Mississi-Pete [Επεξήγηση: Mississi-Pete= Missisi+Pete]	Phoebe: Ν' αγοράσεις μία πολιτεία και να της βγάλεις το όνομα σου. Pete: Όπως 'Ήιτ Ντακότα'; Phoebe: 'Ή ΜισισσιΠίτ'
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΠ

<i>Season 3 Episode 20- 7:34</i> Lauren: Oh but then, they went and dropped you down that elevator shaft. Joey: They gave me the shaft all right. [Επεξήγηση: shaft= 1. φρεάτιο 2. τη φέρνω σε κάποιον]	Lauren: Αλλά πήγαν και σ' έριξαν στο φρεάτιο του ασανσέρ. Joey: Μ' έριξαν για τα καλά! [Επεξήγηση: Ρίχνω κάποιον από κάπου αλλά και 'ρίχνω' κάποιον (τον μειώνω, υποτιμώ)]
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 21-5:30</i> Phoebe: Whoa-whoa-whoa, you guys, do you know anything about chicks? Chandler: Fowl? No. Women? Nooo.	Phoebe: Παιδιά, ξέρετε τίποτα από κότες; Chandler: Από πουλερικά; Όχι. Από γυναίκες; Όχι.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 24-0:01</i> Chandler: Do you think that there's a town in Missouri or some place called Sample? And ah, as you're driving into town there's-there's like a sign, and it says "You're in Sample." (He says it like urine sample.)	Chandler: Λέτε να υπάρχει κάποια πόλη στο Μισσοούρι ή αλλού, που να λέγεται 'Δείγμα;' Και καθώς περνάς οδηγώντας, βλέπεις μία πινακίδα που λέει, 'Βλέπετε το Δείγμα.'
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 2-14:32</i> Monica: Oh my God! You still have the Chipper! Chip: The what? Monica: That's what we used to call your ah, your motorcycle in high school. Y'know how a motorcycle is a Chopper, and you're Chip. [Επεξήγηση: Chipper= Chip+Chopper]	Monica: Ακόμα έχεις το Τσίπερ! Chip: Το ποιο; Monica: Έτσι λέγαμε την μηχανή σου στο λύκειο. Οι μηχανές είναι και τσόπερ. Και εσύ είσαι ο Τσιπ.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ

<i>Season 4 Episode 6- 3:41</i> Phoebe: What is with all the negativity? You sound like "Moni Can't", not "Moni can" Monica. [Ακόμα ένα παράδειγμα δύσκολο να κατηγοριοποιηθεί. Από τη μία θα μπορούσε να κατηγοριοποιηθεί σαν Σύνθετα (Monicacan/can't=Monica+can/Monican't). Από την άλλη θα μπορούσε να ενταχθεί στα Παρωνυμία από την άποψη ότι η τελευταία συλλαβή του ονόματος ακούγεται και γράφεται σαν το ρήμα can/can't.]	Phoebe: Που βρέθηκε τόση απαισιοδοξία; Είσαι η Μόνι Δεν Κάνει, όχι η Μόνι Κάνει. Μόνι Κα.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 7-2:58</i> Chandler: You know, make a choice, pick a lane. Joey: Who's Elaine?	Chandler: Επίλεξε. Διάλεξε μία πορεία. Joey: Ποια είναι η Ρεία;
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 4 Episode 11-2:29</i> Chandler: I don't know, but Donald Trump	Chandler: Δεν ξέρω, αλλά ο Ντόναλντ Τραμπ
--	--

wants his blue blazer back. Ross: What? Chandler: Blue blazer back. He-he wants it back.	θέλει το μπλε σακάκι του “πλίσω.” Ross: Ορίστε; Chandler:” Μπλέ σακάκι πίσω”. Το θέλει πίσω.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 4 Episode 11-8:17</i> Phoebe: Oh! Ooh! Oh, I didn’t know that you did...pot. Phoebe Sr: Well, yeah, mostly nudes. It combines my two passions, pottery and erotica. Phoebe: Ooh, erotery [Επεξήγηση: erotery= erotica+pottery]	Phoebe: Δεν ήξερα πως φτιάχνεσαι. Phoebe Sr: Φτιάχνω συνήθως γυμνά. Συνδυάζει τα δύο μου πάθη: κεραμική και ερωτικά. Phoebe: Ερωμική!
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 12-11:04</i> Ross: Ooh. What is the name of Chandler’s father’s Las Vegas all-male burlesque? Monica: Viva Las Gaygas! Chandler: Unfortunately, that is correct. [Επεξήγηση: Gaygas= gay+Vegas]	Ross: Ποιο είναι το όνομα της παρωδίας αντρών του πατέρα του Τσάντλερ στο Λας Βέγκας; Monica: Βίβα Λας Ομοφυλόφιλοι! Chandler: Δυστυχώς, είναι σωστό.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 15-10:05</i> Joey: Okay, Ross, look-look-look-look, look right here. That’s called a scrum, okay? It’s kinda like a huddle. Ross: And is a hum, kinda like a scruddle? [Επεξήγηση: scruddle= scrum+huddle]	Joey: Κοίτα! Αυτό λέγεται “συμπλοκή.” Είναι σαν κύκλος. Ross: Θεωρείται ο κύκλος συμπλοκή;
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 19-6:25</i> Chandler: Yes, Gunther, can I get two cups of chino, please?	Chandler: Γκάνθερ, μπορώ να έχω δύο τσίνο, παρακαλώ;
---	--

[Επεξήγηση: παίζει με την φωνολογική ομοιότητα με τον cappuccino]	
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 23-6:35</i> Joey: All right! Westminster Abbey! Hands down, best Abbey I've ever seen. Hey! Okay. What do you think of the Abbey, Chandler? Chandler: I think it's great. It's great. Y'know, they're thinking of changing the name of this place. Joey: Really? To what? Chandler: To Put the Camera Away!!! Joey: Man, you are Westminster Crabby.	Joey: Εντάξει! Μονή Ουέστμινστερ. Η καλύτερη μονή που έχω δει. Τι νομίζεις για τη Μονή; Chandler: Είναι θαυμάσια! Σκέφτονται να αλλάξουν το όνομα. Joey: Σε τι; Chandler: Σε 'Πέτα αυτήν την μηχανή'! Joey: Φίλε, είσαι ο Ουέστμινστερ δύστροπος.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 24- 7:01</i> Chandler: I'd like to toast Ross and Emily. Of course, my big toast will be tomorrow at the wedding. So this is kind of my little toast or melba toast, if you will. [Επεξήγηση: melba toast= μικρές φρυγανιές]	Chandler: Ας κάνω μία πρόποση. Η μεγάλη θα είναι αύριο. Θα είναι η μικρή πρόποση, ή 'Προποσούλα', αν επιθυμείτε.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 7-0:54</i> Ross: I've been moving around so much lately I'm beginning to feel like a nomad. Chandler: He thought you said "gonad".	Ross: Μετακινούμαι τόσο πολύ τελευταία, που αισθάνομαι σα νομάς. Chandler: Νόμιζε ότι είπες "γονάδα".
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 7- 11:40</i> Danny: Hey, hi, I need a ladle. You got a ladle? Monica: We have a ladle. Danny: Thanks, see you at the party. Monica: Okay, great! Phoebe: Hey, guys, you know what Larry would say? He would say, "See you ladle."	Danny: Χρειάζομαι κουτάλα. Έχετε; Monica: Έχουμε κουτάλα. Danny: Ευχαριστώ. Τα λέμε στο πάρτι. Phoebe: Ξέρετε τι θα έλεγε ο Λάρι; Θα έλεγε ‘‘Κου-τα-λέμε.’’
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 13-5:13</i> Rachel: Exactly. Unisex Joey: Maybe you need sex. I had sex a couple days ago. Rachel: No! No Joey! U-N-I-sex. Joey: Well, I ain't gonna say no to that. [Επεξήγηση: Ο Τζόι στην αρχή ακούει ‘‘you need sex και στη συνέχεια ‘‘you and I sex’’]	Rachel: Ακριβώς. ‘‘γιούνισεξ’’! Joey: Ίσως εσύ χρειάζεσαι σεξ. Έκανα σεξ πριν δύο μέρες. Rachel: Όχι, Τζόι. Όχι, σεξ. Joey: Δε θα έλεγα όχι σ’ αυτό.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 22-1:00</i> Monica: Hey, Rache, you know that great song ‘‘Me..myself and..eye?’’ [Επεξήγηση: Αναφέρεται στο τραγούδι: Me myself and I]	Monica: Ξέρεις το τραγούδι: ‘‘Εγώ ο εαυτός μου και το μάτι’’.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 22-1:06</i> Ross: Does anyone want to get some lunch? All those in favor, say ‘‘eye’’.	Ross: Όσοι θέλουν μεσημεριανό, πείτε ‘‘Μάτι’’.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 5 Episode 22- 1:11 Chandler: How much did I love the king and eye?	Chandler: Πόσο αγάπησα το ‘Ο Βασιλιάς και το Μάτι!’
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 5 Episode 23-3:43 Monica: It’ll be perfect. You get to see Joey. Plus, we get to start our anniversary celebration on the plane. We call it our ‘plane-iversary’ [Επεξήγηση: plane-iversary= plane+ anniversary]	Monica: Θα δεις τον Τζοι και θ’ αρχίσει η γιορτή στο αεροπλάνο. Θα τη πούμε ‘Αερ-επέτειο.’
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 5 Episode 23-4:04 Monica: Plus, we get to have our own ..’Anni-Vegas-Ry’. ‘An-Nevada-Versary.’	Monica: Συν θα έχουμε ‘Επét-Βέγκας-είο’. ‘Ε-βάντα-πετειο.’
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 6 Episode 1-4:15 Joey: This could be our chance, like, renew our friendship. Phoebe: Are you asking me to have a friend-aisance? [Επεξήγηση: friend-aisance= friendship+ renaissance]	Joey: Ευκαιρία να ανανεώσουμε τη φιλία μας. Phoebe: Προτείνεις να αναγεννηθεί η φιλία μας;
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 6 Episode 4- 1:15 Ross: Saved by the bell [Επεξήγηση: Εκείνη την ώρα όντως χτυπά το κουδούνι]	Ross: Σε έσωσε το τηλέφωνο
--	----------------------------

Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο
----------	-----------------------------

<i>Season 6 Episode 5-14:23</i> Phoebe: But no, because a doctor won't be able to help him, it's just gonna y'know naturally pass through his system in like seven years. Chandler: I think that's gum. Phoebe: I'm pretty sure it's gun	Phoebe: Δε θα του κάνει τίποτα ο γιατρός! Θα τα' αποβάλλει ο οργανισμός του σε επτά χρόνια! Chandler: Την τσίχλα αποβάλλει! Phoebe: Το ίδιο κάνει και με τα όπλα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 7-8:50</i> Ross: Wow. Couples who live together do start to look alike. So... Mondler... [Επεξήγηση: Mondler= Monica+Chandler]	Ross: Τα ζευγάρια που συζούν όντως αρχίζουν να μοιάζουν! Λοιπόν, "Μόντλερ"
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ

<i>Season 6 Episode 12-16:24</i> Chandler: So Steve said he had to go to the doctor. And Steve's doctor's name is Doctor Mumpsey. So I said, 'Doctor Monkey?' And that is how the whole Doctor Monkey thing came up.	Chandler: Ο Στιβ θα πήγαινε στον γιατρό του, που λέγεται Μαϊμπού. Κι' εγώ είπα, "Δρ Μαϊμού"; Κι' έτσι επινόησα το ανέκδοτο.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 14-6:59</i> The Fan: She was in Sex Toy Story 2, Lawrence of Alabia, and I got her autograph!	The Fan: 'Επαιξε στο Σεξουαλικά Παιχνίδια 2 και στο Λορενς της Αγαμίας.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 14- 10:19</i> Chandler: “Phoebe Buffay in buffay the vampire layer”. [Επεξήγηση: αναφέρεται στο vampire slayer]	Chandler: Η Φοίβη Μπουφεί στο Μπουφεί, η Σεξολοθρευτής των Βαμπίρ.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 18- 2:56</i> Joey: Thursday! The third day, okay?	Joey: Η Πέμπτη είναι η τρίτη μέρα
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 7-2:37</i> Ross: There’s also a book here by a woman named Wendy Bagina.	Ross: Υπάρχει ένα βιβλίο που το έγραψε μία Γουέντι Μούννοβα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 7 Episode 7-9:52</i> Joey: Because if he doesn’t like you, this is all a moo point. Rachel: A moo point? Joey: Yeah. It’s like a cow’s opinion.	Joey: Γιατί αν δε του αρέσεις, όλα αυτά είναι σαν τις αγελαδινές απόψεις. Rachel: Αγελαδινές απόψεις; Joey: Όπως η γνώμη της αγελάδας.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 20-12:16</i> Monica: The U.S.A Post Office. No, more like U.S Lost Office.	Monica: Τι Ταχυδρομείο; Αργοδρομείο είναι!
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 20- 15:28</i> Joey: Oo how about this? I vamp a little ‘til they get there? Monica: You’ll vamp?! Joey: Yeah! Yeah y’know, like warm up the crowd. Ask ‘em where they’re from. ‘Cause in	Joey: Τι θα έλεγες να αυτοσχεδιάσω λιγάκι μέχρι να έρθουν; Monica: Να αυτοσχεδιάσεις; Joey: Να ζεστάνω λίγο τον κόσμο. Να τους ρωτήσω από πού κατάγονται.
--	--

Joey Tribbiani you get a minister and you get an entertainer. I'm a minis-tainer! [Επεξήγηση: minis-tainer= minister+entertainer]	Γιατί με τον Τζόι Τριμπιάνι παίρνετε και παπά και σόουμαν ταυτόχρονα. Θα είμαι ένας 'πάπαμαν'.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- 'Λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 21-1:51</i> Chandler: Are you judging them by their covers? 'Cause you're really not supposed to do that. [Επεξήγηση: Παίζει με την μεταφορική και κυριολεκτική χρήση της γλώσσας καθώς ο Τζόι όντως έχει ένα βιβλίο στα χέρια του.]	Chandler: Τους κρίνεις από το εξώφυλλο; Δεν κάνει να κρίνεις από το εξώφυλλο.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 22-9:53</i> Ross: Just stop horsing around. Rachel: I am not horsing around, okay? I am 'Porche-ing' around. [Επεξήγηση: horsing around+porche= porche-ing around]	Ross: Σταμάτα τα παιδιαρίσματα. Rachel: Αυτό δεν λέγεται παιδιάρισμα, αλλά 'πορσάρισμα'.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 22- 12:52</i> Rachel: Officer. Handsome. Policeman: It's Hanson.	Rachel: Ορίστε, Αστυφύλακα... Ομορφόπαιδο. Policeman: Ομορφόπουλο με λένε.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 7 Episode 22-20:24</i> Ross: You don't-you don't want to hear about my dream Officer...Pretty? Policeman: It's Petty.	Ross: Δε θέλετε ν'ακούσετε για το όνειρο μου, αστυφύλακα 'Μανούλι'; Policeman: Μανουλόπουλο με λένε.
--	--

Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 7 Episode 23-11:23</i> Woman: I'm Amanda. Rachel: Oh I get it! A...man...duh!	Woman: Είμαι η Αμάντα. Rachel: Κατάλαβα.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Τίποτα

<i>Season 8 Episode 2-3:22</i> Ross: Oh-oh yeah, you-you came up to me and asked if I could do you a favor, and my Uncle Murray came up to you and handed you a check. And then you said, "Why do they call it a check? Why not a Yugoslavian?" [Επεξήγηση: Αναφέρεται στο ‘‘czech’’ που σημαίνει τσέχος]	Ross: Ήρθες και μου ζήτησες να σου κάνω μία χάρη κι ο θεός μου ο Μαρεΐ ήρθε και σου έδωσε ένα τσεκ. Κι εσύ ρώτησες, ‘‘Γιατί τον λένε τσεκ κι όχι Γιουγκοσλάβο’’;
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 6-6:24</i> Ross: Remember the Russian satellite, Sputnik? Well, I'm a potato or a...spud. And these are my antennae. So Sputnik, becomes... Spud-nik. Spudnik! [Επεξήγηση: Spudnik= spud+sputnik]	Ross: Θυμάσαι τον Σπούτνικ; Είμαι μια πατάτα. Ή αλλιώς Σπαντ κι αυτές είναι οι κεραίες μου. Έτσι ο Σπούτνικ γίνεται....; Σπάντνικ.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ

<i>Season 8 Episode 7-8:52</i> Eric: You...you're blurry, but you still look like Ursula. You're Blursula.	Eric: Σε βλέπω θολά. Αλλά εξακολουθείς να μοιάζεις στην Ούρσουλα. Θολούσουρλα.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 10 5:52</i> Phoebe: Yes you can! Sting says so himself! Ross: What? Phoebe: Rosssss can! [Επεξήγηση: Αναφέρεται στο τραγούδι Roxanne]	Phoebe: Μπορείς. Το είπε και ο ίδιος ο Στιγκ. Ross: Τι; Phoebe: Ο Ρος μπορεί.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 13-1:22</i> Monica: Hi Chandler: Are you high?	Monica: - Chandler: Είσαι φτιαγμένη;
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Τίποτα

<i>Season 8 Episode 16-14:14</i> Monica: Geez, what is with you? Chandler: I'm sorry. Did you say 'cheese'?	Monica: Τι σ' έχει πιάσει; Chandler: Συγγνώμη, αλλά είπες τυρί;
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 20-16:55</i> Ross: Well, we don't have a garage. Rachel's mother: Did I say garage? I meant garbage.	Ross: Δεν έχουμε γκαράζ. Rachel's mother: Είπα γκαράζ; Σκουπίδια, εννοούσα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 21-16:24</i> The Interviewer: So let's talk a little bit about your duties. Chandler: My duties? All right. The Interviewer: Now you'll be heading a whole	The Interviewer: Ας μιλήσουμε λίγο για τα καθήκοντα σας. Chandler: Τα καθήκοντά μου; Εντάξει. The Interviewer: Θα διευθύνετε ολόκληρο
---	---

division, so you'll have a lot of duties. [Επεξήγηση: Ο Τσάντλερ στη σηζήτηση χαζογελάει. Κάνει την λέξη "duties" να ακούγεται σαν "doodies"]	τμήμα, θα έχετε πολλά καθήκοντα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 9 Episode 6-9:25 Chandler: Your new "poodle" could be your "noodle". And "fried chicken" could be "fricken". [Επεξήγηση: noodle= new+ poodle Fricken= fried+chicken]	Chandler: Το "καινούριο ροτβάιλερ να το λέμε "καινοβάιλερ"! Το "τηγανιτό κοτόπουλο" να το λέμε "τηγανόπουλο".
Σύνθετα Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 9 Episode 6- 20:52 Chandler: You got a man who's a nanny? You got a manny? [Επεξήγηση: manny= man+nanny]	Chandler: Πήρατε άντρα για νταντά; Έναν νταντάντρα;
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 9 Episode 10-11:18 Chandler: She's Regional Vice President. She's just below me. Monica: She did what? Chandler: Be- low me. [Επεξήγηση: Το «below me» ακούγεται σαν «blown me»]	Chandler: Είναι υποδιευθύντρια του καταστήματος. Είναι από κάτω μου. Monica: Τι έκανε λέει; Chandler: Είναι υφιστάμενη μου!
--	--

Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός
-----------	---

<i>Season 9 Episode 16-7:16</i> Phoebe: Yeah, you bet, roomie. Monica: Don't you mean "groomie"?	Phoebe: Φύγαμε, συγκάτοικε. Monica: Δεν εννοείς "γαμπρέ";
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 9 Episode 22 11:00</i> Chandler: Look. He's intelligent, he's healthy, he's athletic. I mean, he's sperm-tastic! [Επεξήγηση: sperm-tastic= sperm+fantastic]	Chandler: Είναι έξυπνος, υγιής, αθλητικός. Είναι σπερμα-νταστικός!
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 9 Episode 23-2:48</i> Ross: Sarah... I dig you. [Επεξήγηση: dig= 1. θάβω 2. σε πάω, σε γουστάρω (αργκό)]	Ross: "Σάρα. Σε γουστάρω".
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 9 Episode 23- 24-28:57</i> Ross: But all kidding aside, in much the same way that Homo ergaster is now thought to be a separate species from Homo erectus... Charlie: What? Joey: He said "erectus".	Ross: Αλλά πέρα απ' την πλάκα, με τον ίδιο τρόπο που ο Χόμο εργάστερ θεωρείται χωριστό είδος από τον Χόμο ερέκτους... Charlie: Τι; Joey: Είπε "ερέκτους".
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο ΚΠ- Λογοπαίγνιο ΚΣ

<i>Season 10 Episode 4-11:36</i>	
----------------------------------	--

Rachel: Yes, yes. I still want my daughters picture, but on a bunny cake. Yellow cake, chocolate frosting with nuts! Chandler: To be fair this one does have nuts.	Rachel: Ναι θέλω τη φωτογραφία της κόρης μου, αλλά σε τούρτα με κουνέλι! Κίτρινη τούρτα, σοκολάτα από πάνω, με καρύδια! Chandler: Κι αυτή έχει ‘‘καρύδια.’’
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 10 Episode 8- 6:30</i> Chandler: And get ready to taste my very special cranberries. Or should I say... Chanberries? [Επεξήγηση: Chanberries= Candler+ cranberries]	Chandler: Θα δοκιμάσετε τα ξεχωριστά μου κράνμπερις... Ή καλύτερα να πω ‘‘Τσάνμπερις’’;
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο ΚΣ- Λογοπαίγνιο ΚΣ

<i>Season 10 Episode 14-6:28</i> Rachel: "That's my boss". Mr Campbell: That's Hugo Boss?	Rachel: Είναι το αφεντικό μου. Mr Campbell: Είναι ο Ούγκο Μπος;
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 10- Episode 15- 6:06</i> Ross: How would he like to come with me to the Museum of Natural History after everyone else has left just the two of us, and he can touch anything he wants. I just heard it how you must have heard it and that's not good. Let me start again. I'm a paleontologist. You'll be there with us. And the touching refers only to bones- Fossils! [Επεξήγηση: bone= 1. κόκαλο, οστό 2. χυδαία λέξη για σεξουαλική πράξη]	Ross: Θα ήθελε να έρθει μαζί μου στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας... όταν θα έχουν φύγει όλοι, μόνο οι δυό μας...και μπορεί ν’ αγγίζει ό,τι θέλει. Το άκουσα πως πρέπει να ακούστηκε και δεν ήταν καλό. Να ξαναρχίσω. Είμαι παλαιοντολόγος. Θα είστε εκεί μαζί μας και το άγγιγμα αναφέρεται σε κόκαλα- απολιθώματα!
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4-How I met your mother

<i>Σεζόν 1- Episode 6</i> 13:43 Woman: You certainly are a charming devil. Barney: I'm also a horny devil. [Επεξήγηση: Ο Μπάρνι στη συγκεκριμένη σκηνή βρίσκεται σ' ένα αποκριάτικο πάρτι όπου είναι ντυμένος διάβολος και εμφανίζεται με δύο κέρατα στο κεφάλι του]	Woman: Είσαι γοητευτικός διάβολος. Barney: Και ξαναμμένος.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1- Episode 17</i> 1:34 Lily: Here's your sack lunch. Marshall: Okay. I love you because, one, you made me a sack lunch and, two, you laugh every time you say the word "sack". [Επεξήγηση: στο συγκεκριμένο αστείο ο Μαρσέλ αναφέροντας την λέξη «sack» (κολατσιό) παραπέμπει στη λέξη «suck».]	Λίλυ: Ορίστε το κολατσιό σου. Μαρσελ: Σ' αγαπώ γιατί έφτιαξες κολατσιό και γιατί γελάς κάθε φορά που λες κολατσιό.
ΠΑ	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 1- Episode 19</i> 19:40 Hooker: This one guy just wouldn't leave me alone. I mean, talk about anal. [Επεξήγηση: Anal= 1. Anal-retentive: αναφέρεται σε κάποιον που είναι σχολαστικός, προσεκτικός	Hooker: Ένας τύπος με έπαιρνε συνέχεια από πίσω.
---	---

2. πρωκτικός έρωτας]	
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 1- Episode 21-16:37</i> Robin: This is embarrassing. I got highlights. Ted: For the waiting room of our dental practice? Highlights is a children's magazine... Robin: Yeah, I got it!	Robin: Ντρέπομαι, έκανα ανταύγες. Ted: Για να φαίνεσαι από μακριά. Εννοούσα ότι... Robin: Το έπιασα.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Τίποτα

<i>Season 2 Episode 2-15:37</i> Robin: This guy like pennies. [Επεξήγηση: Ακούγεται σαν penis]	Robin: Του αρέσουν οι δεκάρες.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2- Episode 6</i> 21:40 Barney: It was an amazing safari. I can't wait to show you the slides. [Επεξήγηση: Slides= διαφάνειες Slides= όταν κάποιος πέφτει, παρασύρεται, γλιστράει]	Barney: Ήταν ένα εκπληκτικό σαφάρι. Ανυπομονώ να σας δείξω τις διαφάνειες.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2- Episode 8</i> 6:45 Ted: This is it, right? The last 20 minutes of your single life. How are you feeling?	Ted: Τα τελευταία είκοσι λεπτά της εργένικης ζωής σου. Πως νιώθεις;
---	---

Marshall: A little nervous. Ted: Yeah? Craps? Marshall: Not that nervous. Ted: No, I mean do you want to play craps? [Επεξήγηση: Craps= τα κάνω, αφοδεύω (υβριστικός όρος, αργκό) Craps= παιχνίδι με ζάρια.	Marshall: Λίγο αγχωμένος. Ted: Την κάνουμε; Marshall: Όχι και τόσο. Ted: Την κάνουμε για ζάρια;
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός (Χρήση αργκό)

<i>Season 2- Episode 9</i> 1:54 Ted: Mauled at a mall?	Ted: Σε ποδοπάτησαν;
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 2 Episode 13-6:34</i> Barney: Guys, guess what I got. A new dart Robin: wow, a new dart. Ted: That new dart is great. Robin: I didn't know you were such a fan of new dart, Barney Barney: Yes, Robin, I just love new dart. Nude art	Barney: Μαντέψτε τι πήρα εγώ. Ένα καινούριο βελάκι. Robin: Ένα καινούριο βελάκι. Ted: Το βελάκι είναι τέλειο. Robin: δεν ήξερα ότι σου αρέσουν Barney: Λατρεύω τα βελάκια. Είναι αιχμηρά σαν την τέχνη.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 2- Episode 17</i> 4:28 Ted: It's the 100K fiasco. Robin: What's the 100K fiasco? Marshall: Fiero-asco?	Ted: Είναι το φιάσκο των 100.000 μιλίων. Robin: Τι είναι το φιάσκο των 100.000 μιλίων; Marshall: Το φιάσκο Φιέρο;
---	--

[Επεξήγηση: fiero-asco= Fiero+fiasco]	
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 2- Episode 19- 21:05 Barney: the You Scream truck [Επεξήγηση: Βασίζεται στο “Ice cream Truck το οποίο ακούγεται σαν “I scream Truck”. Εδώ, ο Μπάρνυ βασίζεται σε αυτό και κάνει μία παραλλαγή σε You Scream truck. Το συγκεκριμένο λογοπαίγνιο είναι περίπλοκο για να κατηγοριοποιηθεί καθώς δεν ανήκει εξ’ ολοκλήρου σε καμία κατηγορία. Για τα αποτελέσματα, θα το κατηγορήσουμε ωστόσο στα Ομοφωνία καθώς βασίζεται στην ομοφωνία «I scream» και «Ice cream» για να βγει το λογοπαίγνιο]	Barney: Νταγλύκα
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 2- Episode 19- 21:05 Barney: The Esca-laid [Επεξήγηση: Αναφέρεται στη λέξη “escalade” αλλά προκειμένου να γίνει ένα σεξουαλικό λογοπαίγνιο, το τελευταίο μέρος γίνεται “laid”. Αν και η λέξη αυτή δεν υπάρχει θα μπορούσε να κατηγοριοποιηθεί στα Σύνθετα. Επειδή όμως στόχος του λογοπαιγνίου είναι να παίξει με την ηχητική ομοιότητα της τελευταίας συλλαβής της λέξης “lade” και του ρήματος “laid” θα κατηγοριοποιηθεί στα Ομοφωνία.]	Barney: Το καμακόνι
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 2- Episode 21 3:36	
---	--

Barney: Hey, you want to know what line doesn't work on a harp player? Hey, baby, want to pluck? [Επεξήγηση: η λέξη “pluck” παραπέμπει στην λέξη “fuck”]	Barney: Ξέρετε τι δεν πιάνει στις αρπίστριες; “Θέλεις να αρπίσουμε μαζί;”
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 3- Episode 1</i> 9:36 Ted: I like your tats Girl: Thanks, you can play with them if you want. They're 100% real. Ted: No, your tats. Toos. Your tattoos [Επεξήγηση: η λέξη «tits» συγχέεται με την λέξη «tats»]	Ted: Μου αρέσουν τα τατουάζ σου. Girl: Μπορείς να παίζεις μαζί τους αν θες. Είναι 100% αληθινά. Ted: Όχι, εννοώ τα τατουάζ σου.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 3- Episode 5</i> 15:59 Barney: Think of me as Yoda. Only instead of being little and green, I wear suits and I'm awesome. I'm your bro, I'm broda.	Barney: Είμαι σαν τον Γιόντα. Αντί να είμαι κοντός και πράσινος, φοράω κουστούμια και είμαι φοβερός. Είμαι το αδέρφι σας. Είμαι ο Αδερφόντα
Σύνθετο	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 9- 0:10</i> Marshall: Everyone know that. It's like general knowledge. Robin and Ted: General Knowledge [Επεξήγηση: Η Ρόμπιν και ο Τεντ κάνουν χαιρετισμό, συνδέοντας τη λέξη «general	Marshall: Όλοι το ξέρουν, είναι κύρια γνώση. Robin and Ted: Χαίρεται Κύρια Γνώση. [Επεξήγηση: Η μετάφραση θεωρείται ως συναφής ρητορικός μηχανισμός γιατί
--	--

knowledge» που σημαίνει γενική, κύρια γνώση με τη λέξη «General» ως στρατιωτικό αξίωμα]	χρησιμοποιείται η λέξη Κύρια που παραπέμπει σε Κυρία]
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 9- 0:18</i> Lily: Isn't it sad? I mean, in 2007, some countries actually still condone corporal punishment Robin and Ted: Corporal Punishment	Lily: Δεν είναι λυπηρό; Κάποιες χώρες χρησιμοποιούν κυρίως σωματικές ποινές. Robin and Ted: Χαίρεται, κύριε Ποινή
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 3- Episode 9- 1:34</i> Lily: Isn't it exciting? Our first Thanksgiving as a group. Marshall: This is gonna be the best Slapsgiving ever. Barney: What? Marshall: I said This is going to be the best Thanksgiving ever. [Επεξήγηση: Slapsgiving= slap+thanksgiving]	Lily: Η πρώτη μας Μέρα των Ευχαριστιών σαν παρέα. Marshall: Θα είναι τέλεια Μέρα Χαστουκιού. Barney: Ορίστε; Marshall: Τέλεια Μέρα των Ευχαριστιών.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 3- Episode 9- 20:59</i> Ted: This is gonna be a major cleanup All: Major Cleanup	Ted: Κυριολεκτικά πρέπει να στρωθούμε. All: Χαίρεται, ‘‘κύριε- Λεκτικά’’
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 9- 21:04</i> Marshall: We're gonna be doing this all the time, now, aren't we? Robin: That's the general idea	Marshall: Θα το κάνουμε συνέχεια τώρα; Robin: Αυτό είναι το κύριο νόημα. All: Χαίρεται, Κύριε νόημα
--	--

All: General Idea! General Idea!	
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 3 Episode 11-9:58</i> Curt “the Ironman” Irons: It’s our weekiversary [Επεξήγηση: weekiversary= week+anniversary]	Curt “the Ironman” Irons: Σήμερα κλείνουμε μία εβδομάδα μαζί
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 3- Episode 12</i> 2:50 Barney: This is it, bro. Bro-pocalypse now. Bromageddon. [Επεξήγηση bro+apocalypse Bro+ Armageddon]	Barney: “Αδερφοκάλυψη τώρα”. “Αδερφομαγέδων” αδέρφι.
• Σύνθετο • Σύνθετο	• Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο • Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 1</i> 0:3 Man: What’s up turd? Ted: It’s Ted.	Man: Πως πάει, Τσερλιό; Ted: Τεντ με λένε.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής Ρητορικός Μηχανισμός (Κωμωδία από την λέξη Τσερλιό)

<i>Season 4 Episode 1- 5:42</i>	
---------------------------------	--

Robin: Coming up next, is your local ice-cream man actually driving a roving meth lab on wheels? Stay tuned for the full scoop. [Επεξήγηση: scoop= 1. Κουτάλι παγωτού 2. Αποκλειστικότητα (στις ειδήσεις)]	Robin: Μήπως ο παγωτατζής της γειτονιάς σας μεταφέρει ναρκωτικά στο καροτσάκι του; Μείνετε μαζί μας για την αλήθεια που θα σας παγώσει.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 4 Episode 1-7:27</i> Barney: She wasn't there. I left a voice mail. Lily: You left a voice, but it wasn't male.	Barney: Άφησα φωνητικό μήνυμα. Lily: Κάτι άφησες αλλά όχι μήνυμα.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός (ειρωνεία)

<i>Season 4 Episode 3 3:16</i> Robin: Four transit workers were electrocuted when a subway train jumped the tracks. Stay tuned for the shocking derail. [Επεξήγηση: derail= εκτροχιάζω και παραπέμπει στην λέξη ‘‘details’’.	Robin: Τρεις εργάτες σκοτώθηκαν από ηλεκτροπληξία σήμερα. Μείνετε μαζί μας για ειδήσεις που ηλεκτρίζουν.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 4 Episode 3-9:16</i> Lily: Robin what did they make you call Tropical Storm Hector when it was raining cat and dogs? Robin: A furricane. Marshall: Hey, Ted, hit me like a furricane [Επεξήγηση: furricane= furry+hurricane]	Lily: Πώς σε ανάγκασαν να πεις τη θύελλα Έκτωρ όταν έριχνε καρεκλοπόδαρα; Robin: «Επιπλώνα». Marshall: Τεντ, χτύπα με σαν «επιπλώνας».
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 3-19:47</i> Robin: Our top story tonight, The newborn panda at the Central Park Zoo got its first tooth today. I guess that makes her a molar bear. [Επεξήγηση: αναφέρεται στην πολική αρκούδα, «polar bear»]	Robin: Το νεογέννητο πάντα στο ζωολογικό κήπο έβγαλε το πρώτο δόντι. Αυτό την κάνει «δοντική» αρκούδα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 4- Episode 4</i> <i>4:02</i> Marshall: Hey, hey. What's that? Ted: A 1998 World Book Encyclopaedia. It's exactly the one I grew up with. Marshall: Encyclo-pay-dia? Ted: Oh. You think it should be pronounced Encyclo-pee-dia. It's a common mistake. But if you look up that squished together "A-E" symbol in this here encyclopaedia, you'll learn that it's a ligature derived from the Anglo-Saxon rune ash... Marshall: You know, you're gonna have to pay-dia for that.	Marshall: Γειά, τι είναι αυτό; Ted: Η εγκυκλοπαιδεία παγκόσμια λογοτεχνίας. Με μία τέτοια μέγλωσα. Marshall: Εγκυκλοπαιδεία; Ted: Εσύ το προφέρεις εγκυκλοπαίδεια; Είναι σύνηθες λάθος. Όμως περιέχει τη λέξη παιδεία συνεπώς είναι λογικό να λέγεται... Marshall: Όπως και να λέγεται, θα το πληρώσεις.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 4- Episode 5-5:55</i> Barney: "The Namaste Yoga and Meditation Collective" Marshall: I don't know about you guys, but nama-stay here any longer than I have to. [Επεξήγηση: Το λογοπαίγνιο βασίζεται στην ηχητική ομοιότητα της δεύτερης συλλαβής του «namaste» με την λέξη «stay». Οι ηχητικές διαφορές είναι πολύ μικρές και κατατάσσεται	Barney: "Κολεκτίβα Διαλογισμού και Γιόγκα Νάμαστε" Marshall: Εγώ πάντως δεν θέλω «νάμαστε» και για πολύ.
---	---

στα Παρωνυμία]	
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 6-7:42</i> Lily: Oh my God, Sasser. Furt much? Sasser: No, it wasn't me. It was her. Lily: Oh! As if, Sasser. More like Gasser. [Επεξήγηση: Gasser= gas+Sasser]	Lily: Θεέ μου, Σάσερ. Πως τις αμολάς έτσι; Sasser: Εκείνη το έκανε. Lily: Ναι καλά, Σάσερ. Ή μάλλον καλύτερα, Πράτερ. [Επεξήγηση: Πράτερ= πριτς και Σάσερ]
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 7-10:37</i> Marshall: It appears to be some sort of Asian hooker. Barney: Yes. Because on Not a Father's Day, you get a Thai you'd actually wear. Worldplay five. [Επεξήγηση: Thai= тайλανδέζικο Tie= γραβάτα]	Marshall: Μοιάζει με Ασιάτισσα πόρνη. Barney: Ναι, γιατί σ' αυτή τη γιορτή μπορείς ν' απολαύσεις ένα ταϊλανδέζικο.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 4 Episode 8-9:03</i> Barney: But who would woo, Lily? Who would woo? Would you? Would you woo?	Barney: Ποιος θα τσίριζε τότε Λίλι; Μήπως εσύ; Θα τσίριζες εσύ;
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Episode 13 Season 4-0:19</i> Marshall: Minnecider! Get it? [Επεξήγηση: Minnecider= Minnesota+ cider]	Marshall: 'Μινεσολίτης', το 'πιασες;
--	---

Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Episode 13 Season 4-2:44</i> Ted: Snow problem. [Επεξήγηση: Προφέρεται έτσι ώστε να θυμίζει την έκφραση “no problem”.]	Ted: Βρέξει χιονίσει.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής Ρητορικός Μηχανισμός (ιδιωματική έκφραση)

<i>Season 4- Episode 14-10:24</i> Barney: Actually, past that, to the place where the possible and the impossible meet to become the possimpible. [Επεξήγηση: possimpible= possible+impossible]	Barney: Ξεπερνάω και αυτό. Φτάνω εκεί όπου το πιθανό και το απίθανο συναντιούνται και γίνονται... το “πιθαναπίθανο”
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 4- Episode 14</i> 10:37 Barney: Inventing your own word shows creativity and vision. Visativity.	Barney: Ένας λεξιπλάστης έχει δημιουργικότητα και όραμα. “Δημιουργικόραμα.”
Σύνθετο	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 4- Episode 14</i> 11:45 Lily: Barney, this was ridiculous and insane. Marshall: Insane-oulus.	Lily: Ήταν γελοίο και παρανοϊκό. Marshall: “Γελαινοϊκό”
Σύνθετο	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 4- Episode 16</i> 7:55 Lily: Lilies, that’s clever. I’m sorry I don’t have a scooter for you.	Lily: Λίλιουμ, πολύ έξυπνο. Συγγνώμη που δε σου έφερα σκούτερ.
--	---

[Επεξήγηση: το λογοπαίγνιο γίνεται με τα ονόματα των χαρακτήρων Lily και Scooter]	
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 4- Episode 23-7:08 Barney: Challenge accept...Wait for it. Ted: What I don't get it. Barney: Oh, 'Ted'. 'Accep-Ted'	Barney: Η πρόκληση έγινε, περίμενε... Ted: Δεν το κατάλαβα. Δείκτης; Δεκτή.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 5 Episode 2-6:33 Ted: Do you wanna share the oysters? Jen: I would love to share the oysters. Ted: Good. Cause if you didn't, that would be mighty shellfish. [Επεξήγηση: shellfish= οστρακοειδή shellfish= εγωιστής]	Ted: Θες να μοιραστούμε τα μύδια; Jen: Πολύ θα το ήθελα. Ted: Ωραία, γιατί αλλιώς... Θα ήσουν 'μυδιάγγιχτη'.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 5- Episode 5 5:32 Lily: Sugar snap pea? Pea, that reminds me. I have to pee.	Lily: Φασολάκι; Θέλω να πάω τουαλέτα.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 5- Episode 9- 2:14 Marshall: Life is sort. I figured, 'Slape diem' [Επεξήγηση: slap+ carpe diem= slapediem]	Marshall: Η ζωή είναι μικρή, ας χαστουκίσουμε.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 5- Episode 9	
---------------------	--

8:57 Ted: In fact, I want to study slapping under your tutelage. I want to be your slap-prentice. [Επεξήγηση: slap+ apprentice]	Ted: Θέλω να μάθω από σένα, να γίνω ο μαθητής των χαστουκιών.
Σύνθετο	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 5 Episode 9-9:06 Robin: Your name should be Eric Slapton [Επεξήγηση: Eric Slapton= Eric Clapton+ slap]	Robin: Θα έπρεπε να σε λένε Έρικ Χαστούκισον.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

Season 5- Episode 9 13:50 Robin: This once pure fruit has turned into a poisoned slap-ple. Ted: Are you sure? Robin: Slap-solutely. [Επεξήγηση: slap+ apple Slap+ absolutely]	Robin: Αυτό το υπέροχο φρούτο έγινε δηλητηριώδες χαστουκόμηλο. Ted: Είσαι σίγουρη; Robin: Χαστουκαπολύτως.
• Σύνθετο • Σύνθετο	• Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο • Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

Season 5 Episode 13- 16:58 Ted: Well, what can I say except, ‘But-ums up’ [Επεξήγηση: Στο επεισόδιο γίνεται μία παρατήρηση ότι η Ρόμπιν για να φέρει κάποια αντίρρηση κάνει τον ήχο «but ums» Ο τρόπος που λέγεται, ακούγεται σαν την λέξη «bottoms». Έτσι για να ταιριάζει στο συγκεκριμένο, στο οποίο ο Τεντ με τους φοιτητές του πίνουν λέγεται το «bottoms up» (άσπρος πάτος). Το λογοπαίγνιο βασίζεται στον ίδιο ήχο του «bottoms up» με το	Ted: Τι μπορώ να πω εκτός από άσπρος ‘πατόμως’
--	--

«but-ums» της Ρόμπιν.	
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 15-20:44</i> Robin: You're wearing pants. Aw, duck.	Robin: Φοράς παντελόνι Παπ-ιώτο.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 16-13:10</i> Robin: I am not keeping Mike on the hook. Ted: You are Captain Hook.	Robin: Δεν το κάνω αυτό στον Μάικ. Ted: Τον έχεις αιχμαλωτίσει για τα καλά.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 17-0:29</i> Lady: Nothing sexier than a man in a fine cravat. Barney: Except for a woman who appreciates a fine cravat. Lady: How about we just call it a tie? [Επεξήγηση: tie= 1. γραβάτα 2. ισοπαλία]	Lady: Ένας άντρας με ωραίο λαιμοδέτη είναι σέξι. Barney: Όπως και μία γυναίκα που εκτιμά τους ωραίους λαιμοδέτες. Lady: Ήρθε και έδεσε, λοιπόν. [Επεξήγηση:
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 5 Episode 17-5:48</i> Marshall: Robin, you've got to do this okay? A great guy like Don is rare. And speaking of rare, prime rib.	Marshall: Πρέπει να βγεις. Ένα τέτοιο καλό σπανίζει. Το ίδιο και τα καλά παιδάκια.
---	---

Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός
----------	---

<i>Season 5 Episode 19-9:05</i> Robin: You know how they caught him, right? Marshall: There was a tail on him. [Επεξήγηση: Η συζήτηση γίνεται αφού ο Μάρσαλ έπεσε θύμα ληστείας από μία μαϊμού. Το λογοπαίγνιο γίνεται με την λέξη «tail»: Tail= 1. Ουρά 2. αυτός που παρακολουθεί κάποιον(μεταφορικά)]	Robin: Ξέρεις πως τον βρήκαν; Marshall: Έκανε μαϊμουδιές
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 5 Episode 22-12:52</i> Marisha Heler: We'll be blind testing French wites In a bit. It should be a hoot and a half. Ted: Well, I decant miss that. [Επεξήγηση: decant= μεταγγίζω (υγρά)]	Marisha Heler: Σε λίγο θα κάνουμε τυφλή οиноγνωσία, Θα είναι καταπληκτικά. Ted: Δε θ' αφήσω να χυθεί τέτοια ευκαιρία.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 3-3:42</i> Marshall: How was flying solo? And by solo, I mean, "so low" that you got shot down.	Marshall: Γύρισες κιόλας; Πώς τα πήγες μόνος;
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 8- 9:19</i> Robin: Oh, none for him. He's stuffed. [Επεξήγηση: Η Ρόμπιν κρατά ένα νεκρό ζώο.	Robin: Αυτός δε θα πάρει. Είναι γεμάτος.
---	---

Στο μεταξύ την ρωτούν αν θέλει κάτι να φάει]	
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 9- 11:48</i> Robin: Lily, what brings you to the crib? Lily: The crib. Robin: What's the matter? You look rattled. Lily: rattled? [Επεξήγηση: Όταν η Λίλυ το μόνο που σκέφτεται είναι τα μωρά. Crib= 1. Κούνια 2. σπίτι, φωλιά (slang) Rattled= 1. Κουδουνίστρα, κουδουνίζω 2. αναστατωμένος	Robin: Πώς από την κούνια μας; Lily: Κούνια. Robin: Τι έγινε; Φαίνεσαι κουδούνι. Lily: Κουδουνίστρα;
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 6 Episode 13- 8:18</i> Robin: And now everyone calls me Scherpoopie [Επεξήγηση: Scherpoopie= Scherbatsky+poopie]	Robin: Τώρα όλοι με φωνάζουν Σερμπάτσκακα
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 6 Episode 14 -1:22</i> Lily: I'm on Judy duty. Barney and Ted: "Judy duty". Barney: She said "doody"	Lily: Είμαι η κοπέλα της Τζούντι. Barney and Ted: Η κοπέλα της Τζούντι.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Τίποτα

<i>Season 6 Episode 15-10:39</i>	
----------------------------------	--

Marshall's brother: Would you like a Hertz Doughnut? Hurts, don't it?	Mrshall's brother: Θέλεις κάτι να φας; Τις έφαγες
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 16 Episode 18- 8:05</i> Marshall: He's a dog. Ted: He's totally a dog. Robin: What? You saw him hitting on someone? Marshall: No, no I didn't say 'He a dwag''	Marshall: Είναι σκύλος. Ted: Κανονικός σκύλος. Robin: Την έπεσε σε καμία; Marshall: Όχι τέτοιου είδους σκύλος.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 7 Episode 2-3:24</i> Marshall: I love the work you guys do. Garrison Cootes: That's a croc... Marshall: No, I mean it. Garrison Cootes: No, no there's a crocodile about five feet away from me. [Επεξήγηση: Ο Μάρσαλ συγχέει το croc(κροκόδειλος) με το crock (κουταμάρες, ψέματα).]	Marshall: Λατρεύω τη δουλειά σας. Garrison Cootes: Γλείφτη. MARSHALL: Το εννοώ. Garrison Cootes: Ένας κροκόδειλος ξερογλείφεται.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 2- 3:46</i> Garrison Cootes: I gotta run, So funny, because actually I physically I have to run now. Marshall: Croc saw you?	Garrison Cootes: Πρέπει να φύγω. Είναι αστείο γιατί κυριολεκτικά πρέπει να φύγω. Marshall: Ο κροκόδειλος;
---	---

Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο
----------	-----------------------------

<i>Season 7- Episode 9</i> 6:21 Barney: Please, can I take it off? Marshall: You may knot. With a ‘k’. A little tie pun. [Επεξήγηση: Παραπέμπει στην έκφραση “you may not”]	Barney: Σας παρακαλώ, μπορώ να τη βγάλω; Marshall: Μπορείς να μην τη βγάλεις. Μόλις έκανα ένα μικρό αστεϊάκι.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός;

<i>Season 7 Episode 10-5:22</i> Barney: Yeah, Robin and I were just cheating-chatting about how warm it is.	Barney: Η Ρόμπιν και εγώ κάναμε, λέγαμε ότι έχει ζέστη.
Παρωνυμία [Επεξήγηση: Η Ρόμπιν απάτησε τον σύντροφό της με τον Μπάρνυ. Ο Μπάρνυ μπερδεύεται και αντί για “chatting” (κουβεντιάζω) λέει “cheatting”(απατώ)]	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 7- Episode 15</i> 11:24 Lily’s father: Well, the bees escaped their enclosure, but no reason to “bee” concerned.	Lily’s father: Οι μέλισσες το έσκασαν. Δεν ξέρουμε τι μέλλει γενέσθαι.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 15-12:29</i> Lily’s father: Hey, buddy. Best housewarming party ever. Everybody’s abuzz. [Επεξήγηση: abuzz=	Lily’s father: Φιλαράκο, είναι το καλύτερο πάρτι. Όλοι ζουζουνίζουν.
---	--

1. ενθουσιασμός 2. a buzz= ήχος που κάνει ένα έντομο]	
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 18-7:06</i> Lily:... There was a... Marshall: Strike. Lily: A lightning strike Marshall: That hit one of the picketers who was on strike.	Lily:: Έγινε ένα... Marshall: Χτύπημα Lily: Από κεραυνό. Marshall: Χτύπησε έναν από τους διαδηλωτές που απεργούσαν.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 19-0:18</i> Barney: Ted Evelyn Mosby, you are about to sworn to secrecy through the sacred vows of a Bro Oath, or Broath. Please, put on your ‘‘brobe’’ [Επεξήγηση: Broath= bro+oath, Brobe= bro+ robe]	Barney: Τεντ Έβελιν Μόζμπι...θα πάρεις τον ιερό όρκο μυστικότητας των κολλητών. Ή αλλιώς τον κολλητόρκο. Φόρεσε το κολλητοράσο σου.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 19-10:05</i> Barney: Et tu, Bro-te?	Barney : Κι εσύ, κολλητέ Βρούτε;
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο-Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 7 Episode 22-0:33</i> Ted: She got you the red stroller? Looks like I just blew her out of the water. [Επεξήγηση: Το καροτσάκι που έχει ο Τεντ είναι	Ted: Πήρε το κόκκινο καροτσάκι; Την έκανα γαλάζια κομμάτια.
---	--

μπλε. Το λογοπαίγνιο βασίζεται στην ομοφωνία της λέξης «blue» και «blew»]	
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 7 Episode 24- 9:46</i> Barney: Look, Quinn, you're very important to me, But your sharing my heart with an equally important Miss. Miss...Direction [Επεξήγηση: Βασίζεται στην ηχητική ομοιότητα του προσφύματος miss και του Miss(δεσποινίς, κυρία)	Barney: Κοίτα Κουνίν είσαι πολύ σημαντική για μένα. Μοιράζεσαι την καρδιά μου όμως με κάτι εξίσου σημαντικό. Με την... παραπλάνηση.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 6-3:43</i> Nick: What's a four-letter word for cut? Barney: Nick Nick: Yeah? [Επεξήγηση: αναφέρεται στο ρήμα «nick» που σημαίνει κόβω. Το ρήμα όμως συμπίπτει φωνολογικά με το όνομα του χαρακτήρα Nick]	Nick: "Είναι το πορεία αλλιώς". Barney: Ρότα. Nick: Ρώτησα.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 7-2:25</i> Marshall: Bratwurst with a face. Brad: What'd I tell you? Looks like I'm about to be on a roll. [Επεξήγηση: on a roll= 1. Σε ψωμάκι, ρολό Be on a roll= έχω πάρει φόρα]	Marshall: Λουκανοπιτάκι με πρόσωπο; Brad: Είδες; Απ' ότι φαίνεται θα πάρω τα πάνω μου.
---	--

Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο
----------	-----------------------------

<i>Season 8 Episode 7-12:35</i> Marshall: What do you call a fish with no eyes? “Fsh” [Επεξήγηση: Το αστείο βασίζεται στην ηχητική ομοιότητα της λέξης “eye” με το “I”]	Marsall: Πώς λέγεται το ψάρι που κάνει νιάου; Γατόψαρο.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 8 Episode 8-0:12</i> Marshall: By the way did I mention those robes really do you all... Justice? [Επεξήγηση: όταν μία ρόμπα είναι «justice» σε κάποιον εννοείται ότι του πάει πολύ. Εδώ το λογοπαίγνιο είναι επειδή ο Μάρσαλ απευθύνεται σε δικαστές]	Marshall: Σας είπα ότι αυτές οι ρόμπες φαίνονται πολύ... δίκαιες;
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 9- 4:20</i> Barney: I couldn’t eat lunch at work because they ordered Thai food. I miss you, Cornelius. [Επεξήγηση: Ο Κορνήλιος είναι η γραβάτα (tie) του Μπάρνυ.]	Barney: Δεν έφαγα στη δουλειά... γιατί πήραν ταϊλανδέζικο. Μου λείπεις, Κορνήλιε.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 9- 6:38</i> Ted: Sounds like someone “crawling” me. [Επεξήγηση: ακούγεται σαν την λέξη «calling»]	Ted: Κάποιος με καλεί να μπουσουλήσω. [Με καλεί 1. με καλεί στο τηλέφωνο 2. με καλεί
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 10-1:42</i> Ted: And where’s the worst abuser of my generosity, Barney Or should I say Borrow-ney?	Ted: Ποιος είναι ο χειρότερος όλων; Ο Μάρνι Η μήπως να τον λέω “Μπαρδάνειο;”
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 14-13:19</i> Barney: We had a bro-nnection. [Επεξήγηση: bro-nnection= bro+connection]	Barney: Είχαμε μία σύνδεση μεταξύ αδερφών.
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 17</i> 13:58 Lily: You’d have to be a real Dumbo not to enjoy this painting. Get it? ‘Cause he’s an elephant? [Επεξήγηση: Dumbo= 1. όνομα από ένα ελεφαντάκι 2. χαζός]	Lily: Θα πρέπει να είσαι ζώο για να μη σ’ αρέσει. [Επεξήγηση: Είναι συναφής ρητορικός μηχανισμός γιατί στην οθόνη φαίνεται ένας ελέφαντας. Η λέξη αναφορά στο ζώο από τη Λίλυ και η αλλαγή επιπέδου λόγου προκαλούν έκπληξη]
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 8 Episode 18-2:11</i> Marshall: Why couldn’t the art dealer pay his rent? Robin: I don’t know why? Barney: This is gonna be rough.	Marshall: Γιατί ο έμπορος τέχνης είναι ταπί; Robin: Δεν ξέρω Barney: Τη βάψαμε.
--	--

Marshall: Because he ran out of Monet.	Marshall: Γιατί του τελείωσαν οι “Μονέδες”.
[Επεξήγηση: Monet= γάλλος ζωγράφος Monet παραπεμπει στο money]	[Επεξήγηση: Προφανώς παίζει με τις λέξεις μονέδες-μονάδες]
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 18-17:19</i> S. Stevens: The first painting I ever sold, I used the money to get my car fixed. You might say... I used it to make my van go. [Επεξήγηση: Το αστείο βασίζεται στην ηχητική ομοιότητα της έκφρασης “van go” με το όνομα του ζωγράφου “Van Gogh”.]	S. Stevens: Με τα χρήματα του πρώτου μου πίνακα έφτιαξα το αμάξι μου. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι έκανα το βανάκι μου κανονικό Βαν Γκογκ.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 8 Episode 19- 6:28</i> Barney: Soon, this place will become your Fortress of “Soli-Ted” [Επεξήγηση: Αποτελεί διακειμενική αναφορά-αναφέρεται στο «Fortress of Solitude»]	Barney: Λοιπόν, αυτό το σπίτι θα γίνει... ...το φρούριο του Τεντ.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 9 Episode 4- 1:14</i> Lily: He’s somewhere in Wisconsin in a rental car. Ted: Herz? Lily: I mean, it hurts a little but I’m not gonna cry about it.	Lily: Είναι κάπου στο Γουισκόνσιν Ted: Πονάει; Lily: Λίγο αλλά δεν θα βάλω τα κλάματα.
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 9 Episode 5-5:50</i> Ted: Call me Akira Yoshizawa	Ted: Πείτε με Ακίρα Γιοσιζάβουα.
--	----------------------------------

World's most famous origamist? I fold. [Επεξήγηση: I fold= 1. όρος στο πόκερ (πάω πάσο) 2. αναδιπλώνω]	Ο πιο γνωστός δημιουργός οριγκάμι; Αναδιπλώνομαι και πάω πόσο.
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 9 Episode 5-14:00 Barney's mother: When I walked in, I saw an all-you-can-eat bluffet.	Barney's mother: Όταν μπήκα Είδα ένα "μπλοφέ".
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο ΚΠ-Λογοπαίγνιο ΚΣ

Season 9 Episode 6-3:30 Lily: Hi, Reverend. I'm Lily Aldrin, the maid of honor. Reverend: Not too much honor. You're dressed like a whore. .[Επεξήγηση: "Maid of honor" είναι η κουμπάρα. Ο άλλος ομιλητής ωστόσο καταπιάνεται από μία συγκεκριμένη λέξη "honor".]	Lily: Είμαι η Λίλι Άλντριν, η παράνυφος. Reverend: Έχεις ντυθεί σαν ιερόδουλη
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 9 Episode 8-1:55 Barney: You want to make this brunch a drunch?	Barney: Θέλεις να μεθύσεις;
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

Season 9 Episode 15-8:21 Robin: You keep saying "ring bear" instead of	
---	--

“ring bear-er” Will there or will there not be a bear at our wedding?	Robin: Λες συνέχεια, θα φέρει τις βέρες μία αρκούδα. Θα υπάρξει αρκούδα στο γάμο μας. Ναι ή όχι;
Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 9 Episode 18- 9:44</i> Ted: You’re a grown-up man. Why you throwing a tantrum? [Επεξήγηση: Στο Επεισόδιο πετούν ένα αναψυκτικό που λέγεται tantrum. Μεταφορική και κυριολεκτική χρήση της γλώσσας]	Ted: Φίλε, είναι δυνατόν να πετάς ακόμα μπουκάλια;
Ομωνυμία	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο

<i>Season 9 Episode 19- 5:21</i> Ted: Susan Tupp Sue Tupp. Suit up.	Ted: Στην κ... Ρίσου. Κουστουμαρίσου.
Ομοφωνία	Λογοπαίγνιο- Συναφής ρητορικός μηχανισμός

<i>Season 9 Episode 22- 3:42</i> Marshall: Wouldn’t it better to project them as a VowerPoint presentation? [Επεξήγηση: VowerPoint= Vow+ Power Point]	Mashall: Μήπως να κάνεις ορκοπαρουσίαση;
Σύνθετα	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 9 Episode 22- 4:21</i> Marshall: Yeah. We can show you vow it’s done.	Marshall: Θα σε ξορκίσουμε.
---	------------------------------------

Παρωνυμία	Λογοπαίγνιο- Λογοπαίγνιο

<i>Season 9 Episode 22-4:51</i> Marshall: Vow dare you. Lily: Just stop. Marshall: I can't. It's involuntary.	Marshall: Δίνεις όρκο; Lily: Σταμάτα. Marshall: Δεν μπορώ. Έχω πάρει όρκο.
Παρωνυμία (vow-how_ Σύνθετα (involuntary+ vow)	Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο Λογοπαίγνιο- Μη λογοπαίγνιο